

*Розвиток науки
в Одеському національному
університеті імені І. І. Мечникова*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Серія: Розвиток науки в Одеському національному університеті
імені І. І. Мечникова
Серія заснована у 2010 році

Головний редактор

доктор політичних наук,
професор **І. М. Коваль**

Редакційна колегія серії :

В. О. Іваниця, д-р біол. наук, проф. (заступник головного редактора); **С. М. Андрієвський**, д-р фіз.-мат. наук, проф.; **В. В. Глєбов**, канд. іст. наук, доц.; **Л. М. Голубенко**, канд. філол. наук, проф.; **Л. М. Дунаєва**, д-р політ. наук, проф.; **В. В. Заморов**, канд. біол. наук, доц.; **О. В. Запорожченко**, канд. біол. наук, доц.; **О. А. Іванова**, д-р наук із соц. комунікацій, проф.; **В. Є. Круглов**, канд. фіз.-мат. наук, проф.; **В. Г. Кушнір**, д-р іст. наук, проф.; **В. В. Менчук**, канд. хім. наук, доц.; **О. В. Сминтина**, д-р іст. наук, проф.; **В. І. Труба**, канд. юрид. наук, проф.; **В. М. Хмарський**, д-р іст. наук, проф.; **Є. А. Черкез**, д-р геол.-мінерал. наук, проф.; **Є. М. Черноіваненко**, д-р філол. наук, проф.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Серія «Розвиток науки в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова»

Випуск: Філологи

**ІСТОРІЯ КАФЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА:
ПЕРСОНАЛІЇ І ФАКТИ**

У двох томах

Том 1

Бібліографічний покажчик

ОДЕСА
ОНУ
2018

УДК 378.4.096(477.74-21)''1937/2017''(03)

I-90

Серія заснована у 2010 р.

Автор вступної статті та ідеї:

Саєнко В. П., канд. філол. наук, доц.

Головний редактор:

Коваль І. М., д-р політ. наук, проф., ректор ОНУ імені І. І. Мечникова

Упорядники та бібліографічні редактори:

Пружина В. П., зам. директора НБ ОНУ імені І. І. Мечникова;

Кара Т. С., канд. філол. наук

Науковий редактор:

Черноіваненко Є. М., д-р філол. наук, проф., декан філол. ф-ту ОНУ імені І. І. Мечникова

Відповідальний редактор:

Подрезова М. О., директор НБ ОНУ імені І. І. Мечникова

Рекомендовано до друку вченою радою
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.
Протокол № 9 від 29.05.2018 р.

Історія кафедри української літератури Одеського національного університету: персоналії і факти : у 2 т. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка, Філол. ф-т ; авт. вступ. ст. та ідеї В. П. Саєнко ; упоряд. та бібліогр. ред.: В. П. Пружина, Т. С. Кара ; гол. ред. І. М. Коваль ; наук. ред. Є. М. Черноіваненко ; відп. ред. М. О. Подрезова. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2018. – Т. 1 : Біобібліографічний покажчик. – 597 с. – (Розвиток науки в Одеському національному університеті ; Філологи).

ISBN

У книзі вперше систематизовано науковий доробок кафедри української літератури Одеського національного університету (спершу – Новоросійського, згодом – державного) імені І. І. Мечникова за 80-літній шлях її розвитку (з 1937 року, коли було створено спеціальну, провідну кафедру) по нинішній час. Видання виходить у двох томах. Перший том включає біобібліографічний покажчик, другий – антологію літературознавчої думки.

Перший том містить статтю, яка висвітлює історію кафедри, що супроводжується ілюстративним матеріалом та біобібліографічний покажчик праць персоналії кафедри, а також довідково-допоміжний апарат.

Для українців і філологів широкого профілю, істориків науки і спеціалістів з історії класичних університетів; для широкого загалу і передусім – студентів, магістрантів, аспірантів та здобувачів наукових ступенів і звань.

УДК 378.4.096(477.74-21)''1937/2017''(03)

ISBN

© В. П. Пружина, упорядкування, 2018

© Т. С. Кара, упорядкування, 2018

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018

© Наукова бібліотека, 2018

© Філологічний факультет, 2018

ЗМІСТ

Від упорядників.....

Кафедрі української літератури Одеського університету –
80 літ: персоналії і факти (Саєнко В. П.)

Візуальний портрет історичних віх кафедри різних
періодів її діяльності: ілюстрації.....

Кафедральний науковий набуток: біобібліографія.....

Азеєва Валентина Антонівна

Букатевич Назарій Іванович

В'язовський Григорій Андрійович

Галащук Борис Іванович

Грушевський Олександр Сергійович

Данилко Костянтин Юхимович.....

Данилко Панас Юхимович.....

Дащенко Микола Арсенович

Доброгорський Микола Іванович.....

Дузь Іван Михайлович

Жаборюк Анатолій Андрійович

Заєць Іван Якимович

Ісаєнко Любов Миколаївна

Казанова Ольга Валеріївна.....

Ковальчук Людмила Анатоліївна.....

Колісниченко Анатолій Іларіонович

Костенко Ганна Костянтинівна

Кузякіна Наталя Борисівна.....

Левченко Михайло Олександрович.....

Малютіна Наталія Павлівна

Маркушевський Петро Трохимович

Мейзерська Тетяна Северинівна

Мостова Людмила Борисівна

Музичка Андрій Васильович

Недзвідський Андрій Володимирович

Немченко Ірина Юріївна.....

Несторенко Віталій Зіновійович.....

Нечиталюк Ірина Володимирівна.....

Паньков Анатолій Іванович.....

Пашковська Ніна Феофанівна

Подмазко Алла Василівна

<i>Полтавчук Василь Григорович</i>	
<i>Прісовський Євген Миколайович</i>	
<i>Рудницька Ганна Іванівна</i>	
<i>Саєнко Валентина Павлівна</i>	
<i>Саєнко Іван Єгорович</i>	
<i>Степняк-Ланишин Мирон Олексійович</i>	
<i>Стоянова Тетяна Леонідівна</i>	
<i>Ткачук Олена Єліферіївна</i>	
<i>Устенко Мефодій Гурович</i>	
<i>Фащенко Василь Васильович</i>	
<i>Холоденко Лідія Григорівна</i>	
<i>Чикур Лілія Дмитрівна</i>	
<i>Шапоренко Василь Васильович</i>	
<i>Шупта-В'язовська Оксана Григорівна</i>	
<i>Ямчук Павло Миколайович</i>	
Іменний покажчик	
Предметно-тематичний покажчик	
Список скорочень	

Від упорядників

*«Книги подібні рікам, що тамують спрагу
цілого світу – це джерела мудрості...»
/Повість временних літ/*

Третє тисячоліття репрезентує широкоформатний і багатий потік інформації, користуючись якою можна не тільки відшукати своє покликання, але й реалізувати його, досягнувши успіху в творчості і житті. Саме тому особистість, тим більше пошукувач наукових ступенів і звань, потребує знань не лишень з певної галузі, а й мусить піднятися на вищий рівень духовності та моральності, чому слугує література як культурне, інформативне та історичне джерело, в якому закодovanі тисячолітні національні багатства України.

Двотомник висвітлює науковий доробок однієї з найстаріших українознавчих кафедр класичних університетів Півдня України – 80-ліття (1937–2017) кафедри української літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, – з історії якої відкривається складний і славний шлях розвитку літературно-критичної думки, – історії, відомої як питомим персональним складом учених, так і формуванням широко знаної наукової школи з усталеними традиціями та ґрунтовними новаторськими дослідженнями, прикметної особливим науковим стилем мислення і контекстуального студіювання україністики. Представники і вихованці одеської літературознавчої наукової школи, які реалізували своє творче покликання в різних сферах філології не тільки на одеських теренах, відомі й за межами України, становлячи її інтелектуальний капітал.

Автори цього видання поставили за мету вивчення передумов виникнення, становлення та розвитку кафедри української літератури крізь призму наукових досягнень її представників та головних напрямів студіювання спектру наукових дисциплін.

За структурою видання складається зі вступної статті, що висвітлює історію кафедри від заснування до сьогодні, біобібліографічного покажчика праць учених та зразків статей викладачів, та співробітників кафедри. Наявний допоміжний довідковий апарат. Усередині розділів матеріал структуровано за алфавітом персоналій. Відбір персоналій та статей здійснено автором проекту. Видання виходить у двох томах.

У першому томі подано вступну статтю, біобібліографічний покажчик та довідково-допоміжний апарат.

У вступній статті йдеться про тих дослідників, які брали участь у створенні та розбудові кафедри, причому увага зосереджується на тематичному спрямуванні українознавчих студій.

Біобібліографічний покажчик видання вміщує інформацію про 47 персоналій за таким принципом: а) коротка біографічна довідка про вченого, б) бібліографія праць за період його роботи на кафедрі, в) список відгуків і рецензій, присвячених дослідникові та його науковим надбанням. Новацією пропонува-

ного біобібліографічного покажчика є те, що в ньому вперше структуровані бібліографічні матеріали не за хронологічним принципом, а за **тематичним спрямуванням** праць кожної кафедральної персоналії незалежно від різножанровості досліджень. Алфавіт збережений усередині тематичного пласту.

Основу покажчика склали списки публікацій, надані нині суцисими співробітниками кафедри. Повний обсяг необхідної інформації зібрано й доповнено відомостями з довідкових видань, із вже існуючих тематичних¹ та біобібліографічних² покажчиків; каталогів і картотек Наукової бібліотеки та Архіву НБ ОНУ, фонду 2 «Матеріали до біографії співробітників ОНУ імені І. І. Мечникова». Крім того, були залучені електронні каталоги інших бібліотек країни. Переважна більшість бібліографічних джерел перевірена *de visu*.

Біографічні довідки були сформовані здебільшого за даними особових справ учених, що зберігаються в Архіві ОНУ імені І. І. Мечникова, та уточнювалися й поглиблювалися відомостями з енциклопедичних і довідкових видань³.

У другому томі репрезентуються зразки публікацій – представлено по одній статті кожного автора (не тільки викладачів, а й лаборантів, які займалися літературознавчими дослідженнями) – впродовж 80-літнього кафедрального шляху, таким чином відкриваючи особливості ідіостилу та наукового спрямування діяльності вчених.

Довідково-допоміжний апарат представлений іменним та предметно-тематичним покажчиками, в яких посилання подані на сторінки видання. До іменного покажчика не внесені імена персонажів художніх творів з другого тому. В межах предметно-тематичного покажчика розташована інформація за алфавітом наукових напрямів та подані персоналії вчених, які їх репрезентують. Додається список скорочень.

Сподіваємося, що матеріали видання стануть у добрій нагоді дослідникам

¹ Бібліографічний покажчик праць кафедри української літератури Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (по липень 1991 р.) / упоряд.: Є. В. Савельєва, П. Т. Маркушевський. Одеса, 1991. 97 с. (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету); Філологічний факультет Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова: бібліографія, 1991–2001 / відп. ред. Н. М. Шляхова. Одеса: Астропринт, 2003. 248 с. (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету).

² В'язовський Григорій Андрійович: бібліогр. покажч. / склала Л. В. Арюпіна. Одеса, 1986. 42 с. (Письменники Одеси; вип. 4.); Дузь Іван Михайлович: бібліогр. покажч. / склала Л. С. Скржипчак. Одеса, 1980. 68 с. (Письменники Одеси; вип. 1.); Наталя Борисівна Кузякіна: біобібліогр. покажч. л-ри / упоряд. Л. М. Бур'ян. Одеса, 2009. Вип. 40. 35 с. (Вчені Одеси); Левченко Михайло Олександрович: біобібліогр. покажч. / упоряд. О. І. Кравченко. Одеса, 2000. Вип. 16. 43 с. (Письменники Одеси); Маркушевський Петро Трохимович: бібліогр. покажч. / упоряд. Є. В. Савельєва. Одеса, 1989. 55 с.; Недзвідський Андрій Володимирович, 1908–1984: біобібліогр. покажч. / упоряд. Є. В. Савельєва; наук. ред. та авт. вступ. ст. В. В. Фашенко. Одеса, 1986. 48 с.; Єрьоменко С. В., Строченко Л. В. Полтавчук Василь Григорович: біобібліогр. покажч. Одеса: Астропринт, 2009. 37 с.; Прісовський Євген Миколайович: бібліогр. покажч. / склала Л. М. Бур'ян. Одеса, 1990. 60 с. (Письменники Одеси; вип. 7); Фашенко Василь Васильович: бібліогр. покажч. / склала Л. В. Арюпіна. Одеса, 1985. 52 с. (Письменники Одеси; вип. 3); Полтавчук В. Г., Фашенко М. М. Фашенко Василь Васильович: бібліогр. покажч. Одеса: Чорномор'я, 2004. 72 с.

³ Енциклопедія сучасної України / Ін-т енциклопед. дослід. НАН України. Київ, 2001–; Енциклопедія історії України: в 10 т. / НАН України. Інститут історії України. Київ: Наук. думка, 2003–2013; Професори Одеського (Новоросійського) університету: біогр. слов.: у 4 т. / упоряд. В. П. Пружина, В. В. Самодурова; ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. 2-ге вид., допов. Одеса: Астропринт, 2005.

з літературознавства (і не тільки!), актуалізуватимуть їх знання з цієї галузі філології та з історії одеського класичного університету. Знадобиться ця книга й усім тим, хто цікавиться мистецтвом українського Слова та особливостями розвитку українського літературного процесу на теренах Півдня України, як і специфікою його вивчення в університеті. Маємо надію, що це видання послужить поштовхом до створення повнокровної історії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова й увіллється в загальний потік осмислення культурних і наукових досягнень України в загальноєвропейському контексті. А багато з тих майбутніх науковців, хто вибирає професію і вищий навчальний заклад для здійснення своїх креативних мрій, зрозуміє, що здобувати фах в Одеському класичному університеті зі 153-літньою історією – престижно.

**КАФЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ОДЕСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ - 80 ЛІТ:
ПЕРСОНАЛІЇ І ФАКТИ**

80-літній шлях кафедри складає трохи більше половини з часу відкриття (153 роки минуло) Одеського класичного університету імені І. І. Мечникова та збігається з 20-ою річницею статусу національного. Настала пора осмислити здобутки однієї з провідних кафедр філологічного факультету в контексті виміру «Одеський національний університет в освітньому та науковому просторі України та світу: історія та сучасність». Крізь призму персональних доль провідних науковців, які доклали багато зусиль до формування одеської літературознавчої школи, відомої не тільки далеко за межами Півдня України, постають вельми вагомими наукові здобутки в галузі україністики низки поколінь учених, які плідно працювали у сфері теорії та історії літератури, як і літератури ХХ ст., і сучасної, компаративістики, фольклористики, медієвістики, театро- і краєзнавства, генологічних студій на матеріалі творчості класиків – Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки та інших митців світового рівня.

У вимірах швидкоплинного часу і 153-літньої річниці класичного Одеського (Новоросійського) національного університету імені І. І. Мечникова, вісімдесятиліття кафедри української літератури теж знаменна подія, що органічно вписана у розвиток університетської науки й підготовки висококласних кадрів, які працюють в освітній галузі та засобах масової комунікації. 80-літня історія однієї з вагомих ланок філологічного факультету – це історія зростання й неодноразового переформатування одеської літературознавчої школи, відомої не тільки в Україні. Це історія трудового колективу, в якому склалися пріоритетні напрями українознавчих студій, пробиваючись крізь перепони русифікаторської політики чи то за царських часів, чи за радянських. Окрім того, доводилося долати синдром «меншого брата», а тому не загубитися на фоні розвитку русистики, якій, цілком зрозуміло, надавалося пріоритетне значення в Новоросійському (імператорському!) університеті.

Глибокий сенс мали творчі пошуки питомого ешелону літературних критиків, які швидко та якісно реагували на мистецькі явища і літературні тенденції, формуючи, таким чином, культурні горизонти кожного громадянина, який прагнув бути освіченим і зміцнював багаж нових знань та орієнтації в навколишньому світі. Це взаємодія поколінь науковців низки генерацій, об'єднаних спільною справою в розбудові україністики. Це, нарешті, персональна історія кожного члена кафедри, хто поетапно докладав зусиль до її 80-літнього тривання в часі і просторі філологічної науки на теренах України, починаючи з кінця 1930-х років і до сьогодні, хто мав і має чималий творчий ужинок, який потребує оприлюднення у бібліографічних довідниках і включення у науковий обіг. Тим більше, що підвалини україністики закладалися ще на зорі функціонування університету такими відомими істориками і філологами, як Іван Линниченко, Олександр Грушевський, Євген Будде, Василь Істрін, Михайло Комаров, Михайло Слабченко.

Саме тому є необхідність осмислити багатолітній шлях кафедри української літератури, її вершини й низини, щоб панорамно представити її роль і значення в розвитку української складової в гуманітаристиці поліетнічного південного краю. Пізнання того, як і ким у вищій школі класичного зразка підтримувалася духовність, як виховувався патріотичний стрижень особистості – ось завдання, яке стоїть перед цією вступною статтею, якою відкривається «Біобібліографічний покажчик», підготовлений спільними зусиллями працівників філологічного факультету та Наукової бібліотеки університету, яка нещодавно відзначила своє 200-ліття і славиться своїми багатими, зокрема рідкісними, фондами.

Слід наголосити, що біля джерел україністики з часу відкриття класичного університету на Півдні України стояли такі відомі вчені, як перший декан історико-філологічного факультету Віктор Іванович Григорович та Василь Михайлович Істрін, які закладали традиції актуальних і ґрунтовних підходів до питань філології у широкому її спектрі, що послужило основою для формування наукової школи ще до відокремлення від історико-філологічного факультету (1937 року). Так, професор В. М. Істрін був відомим медієвістом, який ретельно вивчав перекладні пам'ятки давньоруської писемності, а також грецькі списки Хроніки Григорія Амартола тощо.

Вагомий внесок у вивчення методологічних аспектів філології було здійснено вченими світового масштабу, які успішно працювали в Новоросійському університеті: засновником психологічної школи в літературознавстві Дмитром Миколайовичем Овсянико-Куликовським, славістом і медієвістом Василем Миколайовичем Мочульським, а також першим деканом філологічного факультету відомим літературознавцем, фольклористом, професором Романом Михайловичем Волковим, який успішно студіював краєзнавство, народознавство, ставши ініціатором створення музею Степової України. Як фольклорист, Р. М. Волков заклав фундамент компаративного дослідження українського фольклору в слов'янському контексті та спеціального вивчення особливостей сюжетоутворення народної казки (I том книжки «Казка великоруська, українська і білоруська» вийшла у 1924 р.). Ці викладачі подбали про підготовку молодих учених – своїх учнів.

Патріотом у професії філолога на теренах Одеси був і Олександр Сергійович Грушевський, брат відомого історика, академіка Михайла Грушевського. У 900-х роках він опублікував низку фольклористичних, етнографічних і літературознавчих праць – таких, як «З історії української етнографії. Вивчення історичних пісень», оглядову працю про фольклористичні дослідження М. А. Цертелева, М. О. Максимовича, І. І. Срезневського, П. М. Лукашевича та інших. Цікавився дослідник і новою українською літературою, у руслі аналізу якої були написані праці про І. Котляревського, М. Гоголя, Г. Квітку-Основ'яненка, А. Чайковського, Олену Пчілку, Наталю Кобринську, Б. Грінченка, О. Маковея, Ольгу Кобилянську, Б. Лепкого, В. Стефаніка, М. Коцюбинського, В. Винниченка.

І все ж цього було недостатньо для спеціального і системного студіювання дисциплін українознавчого циклу, тим більше, що його притлумлювала спер-

шу русифікаторська політика царського уряду, а потім – радянської влади. Саме тому студенти Новоросійського університету і патріотично налаштована інтелігенція Одеси наполягали на відкритті українознавчих кафедр та введенні української мови в навчальний процес в університеті. І тут варто послатися на працю О. Нагірняка «Українознавчі дослідження у Новоросійському університеті наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.»: «... великими поборниками становлення українського національного університету були саме студенти Новоросійського університету, які на чолі з М. Слабченком вимагали відкриття українознавчих кафедр в університеті... У грудні 1905 р. Рада професорів університету розглянула заяви студентів-українців і ухвалила постанову про відкриття нових кафедр: з історії України, історії української літератури, української мови, права українського народу. У постанові зазначалось, що на тих кафедрах, де більшість слухачів-студентів будуть українці, лекції повинні читатися українською мовою. Але через політичні причини і згорання революційного руху в країні кафедри українознавства так і не були відкриті» [1, с. 82].

Відомо, що філологічний факультет розпочав свою роботу 1937 року. Тоді ж були засновані провідні кафедри української літератури й української мови.

У короткій історії кафедри української літератури подається періодизація етапів її розвитку, характеристика найвагоміших досягнень, аналізуються напрями досліджень, якими займалися і займаються вчені кафедри. Йдеться і про неодноразове переформатування кафедри – її злиття/роз'єднання з іншими літературознавчими підрозділами, як і змінний персональний склад, що, цілком закономірно, позначилося на її 80-літньому шляху.

Найважче простежується склад членів кафедри перших років її діяльності, бо кадрове забезпечення українцями балансувало між загрозою потрапити в жорна тоталітарної машини після згорання українізації, що переросла в одверту русифікацію, по-перше, а по-друге, – нестача кадрів призводила не тільки до сумісництва, а й переходу багатьох українців заради порятунку в русистику. Яскравий приклад – доля Назарія Івановича Букатевича, який розпочинав свою наукову діяльність як україніст-фольклорист, автор статей про чумацтво в Україні, та, зорієнтувавшись у трагічних обставинах буття за радянської влади, боячись звинувачень у націоналізмі, перекваліфікувався, ставши професором, завідувачем кафедри російської мови. Така змушена амбівалентність була скоріше ознакою часу, а не характеру працівників кафедри. Чи не в аналогічній позиції знаходився відомий літературознавець, академік Олександр Білецький?!

Щодо плинності кадрів, то її зумовлювали не тільки політичні причини, а й те, що певного часу в Одесі, крім Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, існували ще Одеський педагогічний інститут імені К. Д. Ушинського та Інститут іноземних мов, тому простежити персональну долю кожного з викладачів виявилось складно. Крім того, була розпорошена чи не потрапила до фондів Наукової бібліотеки Одеського державного університету низка праць у зв'язку з Другою світовою війною, евакуацією чи з інших (передусім – політичних) причин.

Але цілісна картина українознавчих студій на теренах Півдня України все ж постає вельми широкою. Якщо взяти до уваги, що надруковані короткі історії кафедр, скажімо, Бердянського і Житомирського державних університетів, не говорячи про Львівський національний університет імені Івана Франка (з його понад 300-літньою історією) і Київський національний університет імені Тараса Шевченка, то визначення місця й посутнього внеску одеської кафедри в історію розвитку гуманітаристики в загальноукраїнському масштабі і слов'янському контексті має серйозний сенс.

Отже, 1937 року кафедра української літератури розпочала свій самостійний шлях як наукова й навчальна одиниця вже в системі філологічного факультету, а не історико-філологічного, як було досі. Це була знаменна подія не лише для Півдня України, що значився за імперськими мірками «Новоросією» з відповідними наслідками маргінального статусу українців і продуманого їх відриву від національного лона, але й у загальноукраїнському масштабі. Знаменність події створення українознавчої кафедри виявлялася й у зв'язку з логікою радянської влади в її політиці подвійних стандартів у питаннях українізації/контукраїнізації, що зумовило трагічні наслідки процесів національного розвитку в межах СРСР, який наполегливо готувався до експансії соціалізму в інші країни, що послужило однією з причин Другої світової війни. Тому видимість автономії України в межах радянської системи, як і національних свобод та збудження патріотичних почуттів корінного населення були реальним підґрунтям для створення спеціального науково-навчального осередка, спрямованого на студіювання україністики як самостійного предмета і об'єкта дослідження та їх практичного застосування. Пов'язано це було і з послабленням тоталітарного режиму після кривавого 1937 року, який ішов хвилями. Та й нестача інтелігентських кадрів так само давалася взнаки після процесу СВУ, двох голодоморів і фатального 1937-го. Не мовчала й діаспора, як і демократичні сили Європи та Канади, котрі були свідомі свого обов'язку боронити справедливість щодо підневільної УРСР, яка мала псевдоавтономні права в Радянському Союзі як новітній імперській країні. Отже, «з журбою радість обнялась» у факті відкриття кафедри, коли вже пахло порохом війни, коли її працівникам випало на долю викладати українську словесність упродовж лише кількох мирних сезонів.

А далі – евакуація кафедри разом з усім Одеським державним університетом у Байрам-Алі, налагодження там роботи в умовах суспільної і кадрової нестабільності. Адже молоді кадри (студенти, аспіранти, викладачі) пішли воювати, доучуючись, якщо пощастило повернутися з фронту, вже після закінчення війни, інтенсивно здобуваючи знання, наукові ступені і звання. Це була вже зовсім інша генерація науковців, яка за фронтовим досвідом значно випереджала покоління ровесників. І через те вершини науки його представники (Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, П. Ю. Данилко, М. І. Доброгорський, І. М. Дузь, А. А. Жаборюк, М. О. Левченко, П. Т. Маркушевський, І. Є. Саєнко) брали наполегливістю, сумлінням, працездатністю і серйозним ставленням

до свого обов'язку заступити і тих талановитих юнаків і юнок, які загинули на фронті. І це кредо, напевно, й не оголошувалося, але внутрішня пружина інтенсивної дії науковців післявоєнного покоління, що склали ядро і сутність кафедри другої половини 1940–1960-х років, – безперечна.

За принципом хронологічного розвитку та критерієм найбільш щедрого творчого ужинку у вісімдесятилітньому функціонуванні кафедри зримо виділяється низка періодів, які фіксують і неодноразове переформатування кафедри, що пережила спершу поділ на три кафедри, а пізніше – злиття двох кафедральних утворень. Через те низка викладачів, міняючи кафедральну приналежність згідно з роз'єднанням/злиттям, були членами то однієї, то різних науково-навчальних осередків. А тому публікації ряду праць учених у бібліографічному довіднику (наприклад, Григорія В'язовського, Анатолія Жаборюка, Василя Полтавчука, Ніни Пашковської, Валентини Сасенко та ін.) не відстежується за роками праці на тій чи іншій кафедрі, а подаються цілісним корпусом.

I. 1937–1941 роки – короткотривалий період становлення і формування напрямів дослідницької практики, що не обмежувалася суто літературознавчими аспектами, але сягала історії театрального життя, краєзнавства і безпосередньої реакції на культурні явища – власне, критики. Так, відомим критиком 1920–1940 років був працівник кафедри (1903–1949), учень Олександра Білецького Степняк-Ланшин Мирон Олексійович, який 1940 року переїхав до Одеси і навчався в аспірантурі філологічного та хімічного факультетів. Із 1944 року, працюючи на посаді старшого викладача кафедри української літератури, продовжував зберігати добре ім'я не лише як відомий критик, а й літературознавець. Незважаючи на значні досягнення у науці і педагогічній праці, М. О. Степняк-Ланшин 1946 року, під час чергової повоєнної хвилі гонінь радянської влади проти української культури й українства (тоді ж постраждали й українські письменники, зокрема поет-неокласик Максим Рильський), був звільнений з роботи за націоналізм. Позбавлений викладацької роботи, М. О. Степняк-Ланшин з великими труднощами влаштувався бібліотекарем Одеського університету. Може, завдяки цьому його праці збереглися у фондах Наукової бібліотеки, слугуючи і сучасним науковцям. Так, наприклад, академік НАНУ, директор Інституту літератури Микола Жулинський активно використовує публікації одеського дослідника.

У перший період існування одеської кафедри кадровий склад, хоч і був кількісно скромним, та складався з ентузіастів україністики, орієнтованих на професіоналізм у власних і колективних дослідженнях та на інтенсивність викладання.

II. 1940-ві роки як субперіод в історії кафедри, позначений зміною умов викладання через евакуацію і спрямування наукових інтересів у бік патріотичної публіцистики, середньоазійської тематики і збирання фактів компаративних перетинів української культури з іншими культурами не стільки близького, скільки дальнього зарубіжжя. Не мали права припинитися й українознавчі студії як головне кафедральне призначення та епіцентр наукового дослідництва, тим

більше зважаючи на перспективу швидкого та якісного відродження роботи кафедри, як і університету, в зруйнованій війною Одесі, коли знову постала нагальна потреба відновлення статусу культурного й інтелектуального центру Півдня України зі значною вітчизняною складовою. Що це було саме так, варто довести, пославшись на приклад захисту дисертації в далекому Байрам-Алі, здійсненому 1942 року викладачем кафедри Мефодієм Гуровичем Устенком (1898–1953), який закінчив Київський ІНО в 1920-х роках, на тему: «Нариси історії західноукраїнської літератури XIX – початку XX століття».

III. 1950–1970 роки з піком, що припадає на 60-ті, – продуктивний період інтенсивного формування одеської літературознавчої школи, котра, здобувши резонанс по всій Україні та за її межами, посіла вагоме місце як у навчальній роботі, кадровій політиці в справі підготовки наукової зміни, так і в розширенні та поглибленні спектру досліджень. Очолював кафедру наприкінці 1950-тих років доцент Віталій Зіновійович Несторенко, а по його ранній смерті – Григорій Андрійович В'язовський, який 1967 захистив докторську дисертацію. Тоді кафедра зазнала змін, які далися взнаки як у характері переформатування та диференційно-інтеграційних процесах внутрішнього і зовнішнього життя, так і у низці присутніших рис. Саме в цей час докторами наук, професорами стали Андрій Володимирович Недзвідський (1964), Григорій Андрійович В'язовський (1967), Іван Михайлович Дузь (1968), Наталя Борисівна Кузякіна (1970) захистила дисертацію в Москві, але виконувала її в Одесі), Михайло Олександрович Левченко (1968), Василь Васильович Фащенко (1970), Євген Миколайович Прісовський (1987).

Наполегливо працювали в цей час і доценти з того ж фронтового покоління: Кость Юхимович Данилко, відомий фольклорист і декан філологічного факультету 1950–1960-х років; Петро Трохимович Маркушевський; Віталій Зіновійович Несторенко; Іван Єгорович Саєнко, дослідник творчості Лесі Українки й автор компаративістських студій; Іван Якимович Заєць і Василь Васильович Шапоренко, які займалися вивченням класичної та новітньої української літератури. Трохи пізніше прийшов після редакторської роботи в університетському видавництві й після захисту кандидатської дисертації Панас Юхимович Данилко, а також Микола Іванович Доброгорський із воєнного покоління, однокурсник І. М. Дузя, М. О. Левченка, І. Є. Саєнка, який прийшов на кафедру зі школи і, захистивши дисертацію «Життя і творчість Пилипа Капельгородського» 1974 року, працював на посадах асистента і доцента в університеті з 1962 по 1982 рр. Додалися у цей період нові працівники – кандидати наук Ніна Феофанівна Пашковська (1971) та Валентина Павлівна Саєнко (1971).

Прикметно й те, що наприкінці 1950-х – на початку 1960-х років у зв'язку з укрупненням вишів склад Одеського державного університету поповнився студентами-україністами й викладачами Ізмаїльського педагогічного інституту. Це були доценти Наталя Кузякіна (завідувач кафедри української та зарубіжної літератури в Ізмаїлі), Іван Єгорович Саєнко (випускник Одеського державного університету, экс-ректор Ізмаїльського педагогічного інституту) і Петро Трохи-

мович Маркушевський та його дружина – викладач Раїса Філімонівна Маркушевська, яка вже в Одесі захистила кандидатську дисертацію. Поповнилася кафедра новими викладачами й за рахунок влиття кадрів з Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського та Одеського інституту іноземних мов (доценти Мефодій Гурович Устенко, Анатолій Андрійович Жабрюк, Іван Якимович Засць, Василь Васильович Шапоренко).

Низка професорів кафедри – Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, М. О. Левченко, А. В. Недзвідський, В. В. Фащенко – були членами спеціалізованої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій не тільки в Одеському державному університеті, але й в Інституті літератури імені Т. Г. Шевченка АН УРСР.

Високий статус кафедри піднявся на нову сходинку, коли учень А. В. Недзвідського та вихованець кафедри професор В. В. Фащенко став лауреатом премії імені Олександра Білецького та Шевченківської державної премії. У контексті історії кафедри є нагода згадати добрим словом ініціаторів та активних діячів у сфері формування одеської літературознавчої школи – професорів Григорія Андрійовича В'язовського та Івана Михайловича Дузя, яким 2019 року виповниться 100 літ, і які, крім викладацької роботи, працювали на вагомих посадах (декана і проректора) в університетській адміністрації.

IV. 1970–1980-ті роки внаслідок переформатування/поділу кафедри позначилися тим, що на основі питомої за науковим потенціалом (6 професорів, докторів наук) і за кількісним складом кафедри почали самостійне функціонування три літературознавчі кафедри:

а) *теорії і методики викладання літератури* (завідувач – професор Г. А. В'язовський, із 1967), пізніше перейменованої на кафедру теорії літератури і компаративістики (завідувач – професор Н. М. Шляхова, з 1992);

б) *радянської літератури і літератури народів СРСР*, пізніше змінила назву на кафедру літератури ХХ століття. Засновником був професор В. В. Фащенко, який вніс посутній вклад у дослідження української культури ХХ ст. та білоруської, грузинської, прибалтійських літератур. До складу кафедри, крім тих, хто перейшов із кафедри української літератури (професор А. В. Недзвідський, доценти Н. Ф. Пашковська і В. П. Саєнко), влилися нові кадри: доценти В. Є. Панченко, В. Г. Полтавчук, М. П. Стрельбицький. Після смерті очільника кафедра пережила короточасну трансформацію на кафедру новітньої літератури та журналістики (завідувач професор О. В. Александров). Та стале ядро кафедри активно займалося і в цей короточасний період вивченням наукової проблематики, пов'язаної з історією розвитку літератури ХХ ст.;

в) *історії української літератури* (завідувач професор І. М. Дузь, а по його смерті – професор Є. М. Прісовський; потім доцент В. Г. Полтавчук; нині кафедрі очолює доцент О. Г. Шупта-В'язовська).

Кафедра української літератури, яка славилася в 1960–1970-ті роки не тільки своїм складом, але і якістю викладання й науковими інтенціями та їх успішною реалізацією, делегувала на посаду завідувача кафедри російської літератури українця за вузькою спеціалізацією професора М. О. Левченка, який

обіймав цю посаду впродовж 1968–1987 років. Захистила докторську дисертацію (1997) Т. С. Мейзерська, яка виросла з лаборанта кафедри історії української літератури і пізніше очолила загальноуніверситетську кафедру українознавства, на якій працював після захисту кандидатської дисертації письменник Анатолій Іларіонович Колісниченко.

Отже, на видноколі Одеського державного університету з'явилося три літературознавчі кафедри, що відбрунькувалися від заснованої 1937 року, яка інтенсивно набиралася духовних сил і наукового зросту. Та цим не обмежилася її значимість і вага не тільки в межах філологічного факультету Одеського університету, але всеукраїнського і ширше – тодішнього союзного контексту.

Бо кафедру радянської та літератури народів СРСР, яку очолював професор В. В. Фащенко, добре знали за межами України, зокрема в ближньому і дальньому зарубіжжі. Внаслідок рецензування і схвалення до друку філологами кафедри літератури ХХ ст. Московського університету імені М. Ломоносова вийшла у видавництві «Вища школа» колективна монографія «Проблема характеру в радянській багатонаціональній літературі (кінець 60-х – початок 70-х років)» (1977), авторами розділів якої були професор В. В. Фащенко («Життєва і художня правда характеру»), доцент А. О. Слюсар («Характер у сучасній російській повісті»), доцент Бурчак Л. А. («Внутрішній монолог у «Прощай, Гульсарі!» Ч. Айтматова»), доцент В. П. Саєнко («Суспільне покликання особистості»), тоді аспірант, а нині професор В. Є. Панченко («Стиль характеротворення в повістях Романа Федоріва»), доцент Н. Ф. Пашковська («Становлення героя в діалогі і трилогії»), доцент Д. К. Кондратьєва («Майстерність зображення характеру в романі Й. Авіжюса «Втрачений дім»), доцент Л. В. Берловська («Людина праці в творах про робітничий клас»).

Багато викладачів кафедри пройшли вишкіл на факультеті підвищення кваліфікації як Львівського державного університету імені І. Я. Франка, так і Московського державного університету імені М. Ломоносова. Тому налагодилися наукові контакти з багатьма зарубіжними науковими школами, що дали змогу кафедрі української літератури не замикатися в межах своїх проблем, але побачити і сприйняти результати праці й колег-філологів, усвідомити особливу роль літературознавчих шкіл, що склалися у творчий колектив аж ніяк не впродовж одного покоління. Отже, ідея неперервності культурного розвитку, як і наукового поступу, органічно вбиралася як запорука кафедральної спілки непересічних індивідуальностей.

Історія одеської літературознавчої школи, таким чином, засвідчує не тільки диференційно-інтеграційні процеси і реформатування, що випали на її 80-літню долю, але й вироблення низки присутніх рис.

V. Сучасний період в історії кафедри припадає на межу тисячоліть – кінець 1990-х років ХХ століття – наш час. Це етап кафедрального розвитку в межах незалежності України.

Починаючи з 2004 року, попередній склад кафедри української літератури (завідувач професор Є. М. Прісовський, доценти О. Г. Шупта-В'язовська,

Л. М. Ісаєнко, Н. П. Малютіна, Л. Б. Мостова, О. Є. Ткачук, Л. Д. Чикур, П. М. Ямчук, викладачі А. В. Подмазко і Т. Л. Стоянова) поповнився українцями з кафедри новітньої літератури – доценти А. І. Колісниченко, І. Ю. Немченко, Н. Ф. Пашковська, В. Г. Полтавчук, В. П. Сасенко. На цьому етапі розвитку кафедри змінився науковий статус доцента Н. П. Малютіної – вона стала доктором наук, професором.

Упродовж 2004–2015 років у складі кафедри відбулися кадрові зміни: звільнилися, перейшовши в інші навчальні заклади А. В. Подмазко, П. М. Ямчук, І. Ю. Немченко; тим часом 2008 року приступили до роботи викладачі О. В. Казанова та І. В. Нечиталюк.

Сьогодні ні в кого не викликає сумніву твердження, що маємо повне право говорити про одеську літературознавчу школу, і її домінуючі прикмети – це широкий діапазон дослідницьких практик і напрямів вивчення проблем україністики, включаючи фундаментальні – такі, як:

– **історія літератури** (професори Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, Н. Б. Кузякіна, М. О. Левченко, Т. С. Мейзерська, А. В. Недзвідський, Є. М. Прісовський, В. В. Фашенко (підготував 10 кандидатів наук і 1 професора); доценти В. З. Несторенко (керував кандидатськими дисертаціями молодих учених, зокрема і Г. А. В'язовського), Н. П. Малютіна (пізніше професор), В. Є. Панченко, Н. Ф. Пашковська, В. Г. Полтавчук, В. П. Сасенко (під її керівництвом захищено 8 кандидатських дисертацій), І. Є. Сасенко, М. П. Стрельбицький);

– **теорія літератури** (професор Г. А. В'язовський; його справу продовжили професори Н. М. Шляхова, Є. М. Черноіваненко, професор А. А. Жаборюк, доцент П. Ю. Данилко);

– **фольклор та етнографія** (грунтовно цими аспектами займалися в першій генерації літературознавців такі вчені, як Н. І. Букатевиц, Р. М. Волков, В. І. Гнатюк, О. С. Грушевський, К. Ю. Данилко, П. Т. Маркушевський, А. В. Музичка, М. Г. Устенко, трохи пізніше – О. В. Казанова, Л. Б. Мостова, П. М. Ямчук, який захистив докторську дисертацію з філософії);

– **література ХХ століття та сучасна українська література** означеного періоду (В. Є. Панченко, Н. Ф. Пашковська, В. Г. Полтавчук, В. П. Сасенко, М. П. Стрельбицький, В. В. Фашенко);

– **порівняльне літературознавство, компаративістика** (професор В. В. Фашенко, автор багатьох статей і книг; його перша аспірантка В. П. Сасенко, виконавши кандидатську дисертацію «Творчість Олександра Гаврилюка і європейська антифашистська література про концтабори», не втратила інтересу до типологічного зіставлення літератур, надбавши доволі серйозний набуток у цій царині (українська література в контексті скандинавістики); професор А. А. Жаборюк (автор восьми мистецтвознавчих праць, зокрема «Малярська творчість Тараса Шевченка» і «Давнє українське малярство»), доценти К. Ю. Данилко, П. Т. Маркушевський, пізніше – доценти, а нині професори В. Є. Панченко, М. П. Стрельбицький);

– **медієвістика**, що активно розвивалася впродовж п'яти періодів існування кафедри української літератури (курс давньої української літератури читали на українському відділенні в 1950–1960-х роках Г. А. В'язовський, П. Т. Маркушевський; потім М. Б. Мостова та П. М. Ямчук, які розробили чимало вагомих аспектів цього напрямку дослідження). Після створення кафедри новітньої літератури і журналістики її завідувач О. В. Александров, який займався медієвістикою і захистив докторську дисертацію з цієї наукової галузі, продовжив свої студії, перейшовши на кафедру журналістики (а потім окремого факультету);

– **поетика художнього твору** (тут немає потреби посилатися на студії одного чи кількох науковців, бо цей аспект не оминув жоден викладач, починаючи від 1937 року й по сьогодні);

– **критика**. Першопрохідцями в цій галузі філології були М. О. Степняк-Ланшин, що мав значний досвід літературно-критичних боїв 1920–1930-х років, і А. В. Недзвідський, безпосередній учасник та блискучий знавець літературного процесу епохи Розстріляного Відродження й 1930-х років. Доля цих українців складалася нелегко: зазнав репресій Мирон Ланшин-Степняк, а також Микола Дашченко, дисертація якого була розгромлена у статті, надрукованій в газеті «Чорноморська комуна», за низькопоклонство перед Заходом (у вченні про комічне автор користувався не марксистськими працями, а буржуазних учених Бергсона, Фройда, Гоббса). Внаслідок цькування був позбавлений роботи на кафедрі. Переслідувався за український буржуазний націоналізм і А. В. Недзвідський, який упродовж 1944/1945 навчального року очолював кафедру української літератури. Розправа над ним наступила швидко: 1946 позбувся посади завідувача, а у 1953 наказом по університету був на півроку звільнений з роботи. Узагалі ж талановитими критиками були чи не всі члени кафедри, які повторили досвід старших колег, звертаючись до сучасного літературного процесу і відгукуючись на знакові події і твори, висвітлюючи постаті митців у цікавих рецензіях, оглядах, спеціальних статтях, присвячених значним явищам української культури (Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, Н. Б. Кузякіна, М. О. Левченко, В. Є. Панченко, М. П. Стрельбицький, В. В. Фащенко та ін.);

– **театро- і краєзнавство** (у цій галузі значні успіхи мали професори І. М. Дузь, Н. Б. Кузякіна, А. В. Недзвідський, які підтримували зв'язки з режисерами не тільки одеських, але й прибалтійських, грузинських, російських театрів; М. О. Левченко, який спеціалізувався на вивченні театру корифеїв; В. В. Фащенко, М. О. Дашченко, М. Г. Устенко, а пізніше – Є. М. Прісовський, Н. П. Малютіна, доценти П. Т. Маркушевський, Л. М. Ісаєнко, А. І. Колісниченко, В. Г. Полтавчук);

– **генологічні студії** (професори Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, М. О. Левченко, Н. Б. Кузякіна, Т. С. Мейзерська, А. В. Недзвідський, Є. М. Прісовський, В. В. Фащенко, доценти О. Г. Шупта-В'язовська, В. П. Саєнко, І. Є. Саєнко, Н. Ф. Пашковська, В. Г. Полтавчук). У нинішній час курс на тематичне дослідження жанрової природи твору взяли всі члени кафедри української літера-

тури під керівництвом професора Н. П. Малютіної, яка займається передовсім вивченням драматургії.

– **одесика** – це один із питомих розділів україністики, що має як історіографічний, так і прикладний характер (цілком закономірно, що вивчається література рідного краю як самостійна навчальна дисципліна). Одесикою займалися професори І. М. Дузь, М. О. Левченко, А. В. Незвідський, Є. М. Прісовський, В. В. Фашенко; доценти Л. М. Ісаєнко, Н. П. Малютіна, Л. Б. Мостова, В. Г. Полтавчук, В. П. Саєнко. Особливо інтенсифікувалися дослідження з цієї галузі після кооперації кафедри української літератури Одеського і польського Бялостоцького університетів, учені яких об'єдналися навколо генеральної теми «Одеса у слов'янських літературах». Ініціаторами такого наукового спілкування виступили професори Наталя Малютіна та Ярослав Лавський, які стали й модераторами спільних наукових конференцій в Одесі. Польською стороною видрукувано солідний том праць учених України й Польщі, серед яких мають місце такі: О. Г. Шупта-В'язовська («Одеса на перехресті міфів: "Танжер" Івана Козленка»), Н. П. Малютіна («Образ Одеси у віршах на мольберті (поетична візія художників другої хвилі одеського авангарду)»), О. В. Казанова («Художні особливості світовідчуття одесита у ліриці Івана Рядченка»), І. В. Нечиталюк («Образ культурного простору міста у публіцистичних працях одеського письменства ХІХ – початку ХХ ст.»), Л. Б. Мостова («Одеський мотив у сценічній долі Марка Кропивницького»), Л. М. Ісаєнко («Від топосу до образу Одеси в поезії Дмитра Шупти»), В. П. Саєнко («"Голлівуд на березі Чорного моря" в інтерпретації митців епохи Розстріляного Відродження»).

Слід в окремі рубрики виділити *шевченкознавство, франкознавство, лезензнавство, вивчення літератури ХХ століття та класичної і сучасної літератури*, які плідно культивувалися і розвивалися впродовж 80-ти літ інтенсивного творчого життя кафедри.

Помітний слід залишила в історії **шевченкознавства** як окремої сфери наукової діяльності кафедри видрукувана двома виданнями (1960, 1963) «Біографія Т. Г. Шевченка», виконана з ініціативи доцента В. З. Несторенка до 150-річчя з дня народження поета колективом співробітників кафедри української літератури ОДУ імені І. І. Мечникова. Виходила книга у видавництві Київського університету накладом 15000 примірників; відповідальним редактором був Г. А. В'язовський. Її перший розділ – «Дитячі та юнацькі роки Т. Г. Шевченка» – написав доцент К. Ю. Данилко; другий – «Т. Г. Шевченко у Петербурзі до першої поїздки на Україну» – доцент М. О. Левченко; третій – «Т. Г. Шевченко на Україні і в Петербурзі» – доценти В. З. Несторенко (перший, третій та четвертий підрозділи), М. О. Левченко (другий суброзділ), І. М. Дузь (п'ятий підрозділ); четвертий – «Т. Г. Шевченко на засланні» – доцент Г. А. В'язовський; п'ятий – «Останні роки життя Т. Г. Шевченка» – доцент А. В. Незвідський. Слід підкреслити, що всі співавтори книги захистили докторські дисертації, стали професорами. На жаль, передчасно пішов із життя його ініціатор, тодіш-

ній завідувач кафедри В. З. Несторенко. Водночас успішним здійсненням цього вагомому проекту кафедра досягла відразу двох вагомих результатів:

1) увела в контекст шевченкознавства цілісну працю – наукову систематизовану біографію поета, що стала об'єктом вивчення в школах і вишах. Щоправда, дискусійною була в ній типологія періодів життя і творчості поета, котра заступила відому Франкову класифікацію географічно-хронологічним принципом;

2) заявила про себе як про творчо ефективний колектив однодумців, питомість діяльності якого вийшла далеко за межі регіонального значення.

Шевченкова біографія, створена одеситами, так і залишилася чи не єдиною публікацією такого типу. І хоч з висоти сьогодення шевченкіани є в ній деякі проблемні й дрібніші питання, що потребують поглиблення й інтерпретаційного удосконалення, але активного руху в цій площині філологічних знань поки що не спостерігається. Що, звісно, не дуже добре, адже база для чергових розробок створена непогана.

Кафедра української літератури, очолювана багато років професором Г. А. В'язовським, досягла значних успіхів і в **науковому осягненні творчості українських класиків** – Михайла Коцюбинського, драматургії і театру корифеїв, Івана Франка, Лесі Українки, інших митців, і у вивченні письменників ХХ століття та сучасної літератури. Слід наголосити, що публікації всіх поколінь її вчених характеризуються заглибленням у теоретичні аспекти філологічних проблем та в історико-літературознавчій грані специфіки розвитку мистецьких процесів різних культурно-стилістичних епох.

Так само й з постаттю і творчістю Тараса Шевченка пов'язана наукова доля чи не всіх викладачів кафедри семи періодів її розвитку. Зокрема, А. В. Недзвідський ще 1941 року захистив (під керівництвом професора Р. М. Волкова) кандидатську дисертацію на тему: «Т. Г. Шевченко і російські революціонери-демократи», а потім і докторську дисертацію, пов'язану з розвитком цього ж комплексу наукових проблем. Докторська дисертація вченого, захищена 1964 року, називалася «Марко Вовчок в російському і українському літературному оточенні», а взявши до рук бібліографічний покажчик праць А. В. Недзвідського, читач переконається в значному творчому доробку літературознавця й журналіста (15 монографій, близько 1100 статей).

На етапі сьогодення постійно й успішно працює в галузі шевченкознавства доцент кафедри О. Г. Шупта-В'язовська, яка бере активну участь чи не в усіх Шевченківських конференціях, що проводяться в Київському і Черкаському національних університетах спільно з Інститутом літератури НАНУ. Через те набуток авторки публікацій про часово-просторові параметри творів Т. Г. Шевченка складає солідний том, і він заслуговує на окреме видання. Аргументацією цієї ідеї є й те, що у вельми престижному й актуальному виданні Інституту літератури Національної академії наук України – шеститомній Шевченківській енциклопедії, крім авторських статей з проблем шевченкознавства, які належать перу Оксани В'язовської, має місце спеціальна енциклопедична стаття

про досягнення нашої колеги як відомого шевченкознавця (див. Шевченківська енциклопедія. Київ : Наукова думка, 2015. Т. 6. С. 1003–1004).

Публікації переважно компаративного плану з шевченкознавчої тематики має доцент В. П. Саєнко, яка дослідила місце та роль постаті і творчості Т. Шевченка в культурному просторі Скандинавії («Доля і творчість Т. Г. Шевченка у культурному просторі Скандинавії») та проаналізувала Шевченкові інкрустації у сучасному романі «Чорний Ворон» Василя Шкляра.

Авторську творчу нішу в шевченкознавстві віднайшов і продуктивно розробляє сьогодні професор А. А. Жаборюк, який із поділом кафедри української літератури на три навчально-наукові підрозділи – три літературознавчі кафедри – став членом кафедри теорії літератури і компаративістики. Його наукові інтереси зосереджені навколо творчої спадщини Шевченка-художника і графіка та її зв'язків із літературним доробком. Учений видав 8 мистецтвознавчих монографій, серед яких – «Малярська творчість Тараса Шевченка», що інтерпретує органічне входження образотворчої спадщини художника не тільки в український живопис доби середньовіччя, але й першої половини ХІХ ст. та останньої третини ХІХ – поч. ХХ ст. Таким підходом досягнуто системне бачення творчості Шевченка – поета і художника, – її вписаність у контекст національної української специфіки, як і заглибленість у фольклорні, міфологічні, християнські джерела.

Опубліковано і монографічне дослідження професора Т. С. Мейзерської «Проблеми індивідуальної міфології: міфотворчість Тараса Шевченка» (1996), а також колективний збірник «З його духа печаттю...» (2004) (відповідальний редактор – професор, доктор наук Є. М. Прісовський, співавтори: Є. М. Прісовський («Т. Г. Шевченко й національна, громадянська, людська самосвідомість народу та особистості»), Л. М. Ісаєнко («Сучасне прочитання морально-етичної проблематики у творчості Тараса Шевченка»), Л. Б. Мостова («Християнські традиції в творчості Т. Шевченка»), О. Є. Ткачук («Колізії відчуженості в житті і творчості Шевченка»), А. Подмазко («Психологізм повістей Т. Шевченка»), О. Коваленко («Проблема внутрішнього конфлікту в інтимній ліриці Т. Г. Шевченка періоду після заслання»), Т. Л. Стоянова («Маскарад добра і зла в містерії Т. Г. Шевченка "Великий льох"»), Л. Д. Чикур («Поема Т. Г. Шевченка "Великий льох" в контексті європейської романтичної думки»), Н. П. Малютіна («Принципи архітекτονіки як спосіб організації драматичної дії в драмі Т. Г. Шевченка «Назар Стодоля»), О. Г. Шупта-В'язовська («Жанрове мислення в творчості Тараса Шевченка» (Аспект художнього часопростору)), І. Пономаренко і В. П. Саєнко («Образ розп'яття в творчості Тараса Шевченка»), В. П. Саєнко («Рецепція й інтерпретація долі та творчості Тараса Шевченка в Скандинавії»).

Франкознавство в кафедральному осмисленні теж має своїх талановитих репрезентантів. Недарма було захищено п'ять кандидатських дисертаційних робіт: Т. С. Мейзерською – «Соціальна й естетична проблема характеру в оповіданнях І. Франка» (1980), Л. А. Ковальчук – «Образність публіцистики Івана

Франка» (1982), Л. Б. Мостовою «Інакомовлення в прозі Івана Франка» (1988), А. І. Паньковим «Українська прогресивна критика передня першої російської революції в боротьбі за народність літератури: Полеміка Івана Франка і Лесі Українки» (1982) і О. Є. Ткачук «Національно-патріотичне і загальнолюдське начало в ліриці Івана Франка» (1985).

Доклали творчих зусиль до розв'язання різних аспектів франкознавчих проблем усі члени кафедри впродовж 80-літнього її функціонування. Серед студій на цю тему слід назвати низку статей М. Г. Устенка, П. Т. Маркушевського, І. Я. Зайця, М. О. Левченка, А. В. Недзвідського, М. А. Дашенка, М. О. Степняка-Ланшина, Л. Б. Мостової, О. Є. Ткачук, Т. С. Мейзерської, Є. М. Прісовського, В. П. Саєнко в одеських виданнях та в наукових збірниках Львова, Києва, Нагуєвичів, Одеси тощо. Найбільш ґрунтовні розробки творчості Івана Франка і його значення в українській і світовій літературі належать перу Г. А. В'язовського й А. В. Недзвідського, І. М. Дузя і В. В. Фашенка, Т. С. Мейзерської і В. В. Шапоренка (див. розділ 2 «Бібліографія членів кафедри»).

Мали місце і типологічний та компаративний підходи до франкознавчої дисципліни, як, наприклад, видана 1985 року в «Науковій думці» праця В. П. Саєнко «З українсько-скандинавських культурних взаємин кінця XIX – початку XX ст.» про генетичні, контактні і типологічні зв'язки українських письменників (а серед них – Михайло Коцюбинський, Леся Українка, Іван Франко, Ольга Кобилянська) як розділ (с. 213–260) колективної монографії Інституту літератури Академії Наук України. Відкриваючи сторінку активного входження української літератури у світову культуру в праці «И. Франко и скандинавские литературы», дослідниця проаналізувала низку прикметних рис контактних і типологічних зв'язків, які виявилися на синхронному й діахронічному рівнях у таких форматах, як художній переклад, наукові студії, популяризаторська робота письменника.

Лесезнавство залишається пріоритетним напрямом україністики в Одесі. У цій галузі знань слід відзначити, по-перше, чотири захищені дисертації: «Леся Українка – літературний критик: Естетичні принципи літературно-критичної діяльності» (1955) І. Є. Саєнка;

«Українська прогресивна критика передня першої російської революції в боротьбі за народність літератури: полеміка І. Франка і Лесі Українки» (1982) А. І. Панькова; «Своєрідність вираження авторської позиції у драматургії Лесі Українки» (1990) Л. М. Ісаєнко; «Національне і загальнолюдське в естетичній інтерпретації Лесі Українки» (1999) Л. Д. Чикур. Та цим не обмежується спектр лесезнавчих студій. Серед вагомих праць на цю тему, що позначені не лише ювілейним характером (і такі мають місце, як-от колективні збірники «Леся Українка і сучасність. Тези доповідей та повідомлень Міжнародної науково-теоретичної конференції», «Леся Українка і Одещина» (1991), але й належать до розряду системних. Це праці І. Є. Саєнка, Т. С. Мейзерської, Л. М. Ісаєнко, Н. П. Малютіної, Є. М. Прісовського, В. П. Саєнко. Завдяки сталому інтересу до творчості українських письменників кінця XIX – початку XX століття, по-

чесне місце серед яких посідає Леся Українка, було здійснено низку публікацій, які торкалися як аспектів художньої своєрідності поезії і драматургії, так і компаративних підходів. Грунтовною, зокрема, є стаття І. Є. Саєнка «Із зв'язків Лесі Українки з болгарською літературою» та праці В. П. Саєнка «Леся Українка і скандинавські літератури: аспекти рецепції й інтерпретації», «“Кассандра” Лесі Українки: мистецький синтез у модерністській системі поетики», «Леся Українка і Ліна Костенко: традиція, контекст, художня своєрідність».

Новаторським кроком у поліпшенні системи університетської науки було відкриття й інтенсивне становлення кафедри новітньої літератури, яку очолив висококласний спеціаліст у цій галузі україністики професор В. В. Фащенко. Не тільки на той час – початок 1970-х років – це засвідчувало факт, що одеська літературознавча школа досягла значних результатів у спеціалізації та інтенсифікації досліджень із питань специфіки розвитку модернізму в ХХ столітті. В Україні аналогів подібних кафедр не знайдемо. Лиш у Московському державному університеті, що знаходився під особливою опікою держави і в привілейованому становищі взірцевого вишу СРСР, була кафедра радянської літератури. Честь, надана Одеському державному університету, була закономірною в контексті якості і системності наукових студій, які продукував колектив і його очільник В. В. Фащенко, об'єднані спільними ідеями, талантом і наполегливістю в досягненні мети стати на рівні найкращих наукових досягнень.

Сам же завідувач кафедри своє покликання літературознавця, починаючи з кандидатської дисертації про новелістику Олесь Гончара і своєрідного продовження її в докторській роботі про українську новелістику й новелістів, убачав у тому, щоб крок за кроком дослідити пізнаний (за радянськими стандартами) і непізнаний материк вітчизняної культури Розстріляного Відродження й пізніших культурно-стилістичних епох.

Прикметою таланту вченого була ясність мислення і чистота стилю з бездоганним знанням багатства і краси української мови, законів евфонії, що давало змогу серйозні теоретичні й історико-літературні проблеми трактувати глибоко й водночас доступно для споживачів його літературознавчих праць. Увага до аналізу текстової матерії, синтез конкретних спостережень, які виводили на розуміння тієї чи тієї тенденції мистецького руху, ерудиція дослідника гарантували його науковим досягненням поцінування і в Україні, і в зарубіжжі, зокрема перекладалися російською мовою, а тому були знаними в республіках СРСР. Розширювали інтерпретаційне коло тем професора В. В. Фащенка його глибокі знання культурних здобутків інших народів і літератур, що додавало значимості контекстуального вивчення української літератури як європейської, як частки світового потоку. Василь Васильович сформував **наукові школи** літературознавства *жанрологічного типу і психологічну*. Усі його праці, присвячені чи то українській класиці (творчості М. Коцюбинського, В. Стефаніка, наприклад), чи то сучасній літературі, зокрема аналізу шойно видрукованих творів, оберталися навколо питань поетики, взятих у широкому творчому діапазоні, з прискіпливим аналізом цілісної природи художньої майстерності.

І цю своєрідність естетичного мислення митців, які ставали об'єктом дослідження, він обсервував *методикою вгляду* (Ю. Шерех) в усі складники художньої системи, що формувала їх авторську духовну структуру. Сприймавши від своїх учителів – науковців одеської школи – уроки мудрості, вчений передав їх учням, будучи й талановитим наставником. У статті «Мій університет» професор писав: «...я все життя тягнувся до фронтовиків, які були моїми вчителями в університеті – до Григорія Андрійовича В'язовського, який блискуче викладав українську літературу, до Олени Петрівни Ковальчук, котра відкрила мені античну літературу, до Костя Юхимовича Данилка, що читав лекції з грузинської і білоруської літератур, до Федора Павловича Смагленка – чудового знавця української мови. А трохи пізніше моїми друзями стали Михайло Олександрович Левченко, Леон Хачикович Калустян, Михайло Юхимович Раковський, Іван Михайлович Дузь, Аркадій Петрович Іванов і багато інших фронтовиків, які своїми науковими працями, своєю безкорисливою діяльністю визначали обличчя нашого університету. Думаю, що це вони дали йому розгін у майбутнє. І дуже жаль, що ми тепер щось втрачаємо від того духу творчості і побратимства. Не можу тут не згадати і школу, яку я пройшов у професорів Андрія Володимировича Недзвідського і Артема Амвросійовича Москаленка. Це були унікальні люди, лектори, котрих тепер не так уже й багато у наших вузах. Це були віртуози, артисти, чудові знавці слова у всіх його вимірах і значеннях» [2, с. 256].

Своєю успішною працею філолога В. В. Фащенко, як і чимало представників одеської літературознавчої школи – Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, Н. Б. Кузякіна, М. О. Левченко, А. В. Недзвідський, С. П. Ільов, Т. С. Мейзерська, Є. М. Прісовський, А. О. Слюсар, Н. М. Шляхова, Є. М. Черноіваненко та ін.; – у свою найкращу пору і в період розквіту кафедри української літератури довели вагу українського Слова, попавши в загальнолюдський код, так витлумачений Ліною Костенко: «Ще в античному світі знали силу мистецтва й науки. Вони знали, що саме література й мистецтво, (а значить, і літературознавство у контексті гуманітарних наук. – В. С.) дарують безсмертя, бо тривають у часі. Гуманісти розробили ідею історичного безсмертя. Де вже ті давні греки, де римляни, а історичне безсмертя їм гарантоване на віки» [3, с. 11].

Отже, була сформована основа основ наукової традиції: спадковість поколінь, які пройшли справжній вишкіл, що мали на кого рівнятися, зростати в процесі здорової творчої конкуренції; естафетність духу культури і побратимства, підтримані бажанням бути гідними своєї кафедри й класичного університету, примножувати наукові здобутки не стільки заради своєї особистої слави, скільки заради престижності україністики в системі кращих універсальній філології та гуманітаристики. В такому ключі працювали і працюють вихованці одеської наукової школи не тільки в Одесі (професори Н. М. Шляхова, Є. М. Черноіваненко), але й у Києві (професор В. Є. Панченко), Дніпропетровську (професор Н. І. Заверталюк), Кіровограді (професор Г. Д. Клочек), Вінниці (професор М. П. Стрельбицький) тощо.

Авторитетною, званою кафедра стала не випадково: тичинівський вираз «за всіх скажу, за всіх переболію» завжди був для її представників внутрішньою спонукою до пошуків і реалізації тем, присутніх для розуміння специфіки університетської науки; тем, хоч і дражливих, але вагомих для відкриття новаторських підходів до їх трактування не лише на рівні «чистої науки», але й на рівні донесення здобутків до широкої студентської аудиторії і громадськості. Через те комплекс завдань, покладений на плечі вишівського українця, давав позитивні приклади студентам, як сформувати науковий і творчий тип мислення й досягти успіху в справі безпосереднього запровадження аналітичних знань у виробництво – шкільний і вишівський навчальний процес, у фах журналіста і письменника, у видавничій справі, у засобах масової інформації. Бо випускники кафедри досягли успіхів і як поети та прозаїки, як-от: Володимир Базилевський, Володимир Гаранін, Володимир Гетьман, Анатолій Глушак, Іван Григурко, Григорій Гусейнов, Борис Дерев'янка, Анатолій Качан, Анатолій Колісниченко, Валентин Мороз, Юрій Островершенко, Микола Палієнко, Василь Півень, Василь Полтавчук, Олекса Різниченко, Василь Сагайдак, Михайло Стрельбицький, Микола Суховецький, Тарас Федюк, Олекса Шеренговий та ін. Серед них поки що немає Нобелівських лауреатів, але, сподіваємося, невдовзі будуть. Адже серед випускників кафедри лауреати Шевченківської та інших престижних премій уже є. Чимало науковців кафедри, особливо старшого покоління, також були членами НСПУ, виявивши свої креативні здібності у двох сферах творчості.

Здобувши в стінах Одеського державного (тепер – національного) університету імені І. І. Мечникова не тільки питомі знання з філології, а й знайшовши свій поетичний (естетичний – у широкому розумінні слова) почерк, чимало випускників своєрідно віддячили своїм викладачам подячним словом різного формату. Серед них Анатолій Глушак, який у публікації у «Вечірній Одесі» наголосив виховавчу роль у своєму студентському житті доцента-українця Н. Б. Кузякіної та доцента-зарубіжника з відомої одеської родини репресованих лікарів Ольги Василівни Флоровської. У цьому ключі не менш виразні спогади про навчання на філологічному факультеті і позитивний вплив на їх подальшу долю залишили нині успішні професори Г. Д. Клочек у статтях про Г. А. В'язовського та Н. Б. Кузякіну і В. Є. Панченко – про свого наукового керівника й Учителя Василя Фащенка. Та всіх відгуків-подяк не перелічити, і це може бути предметом спеціального обговорення.

Ще одним вагомим приводом для такого обговорення є системна праця у сфері популяризації викладачів та випускників університету, передусім знакових постатей одеської літературознавчої школи – Григорія В'язовського, Костя і Панаса Данилків, Івана Дузя, Петра Маркушевського, Андрія Недзвідського, Євгена Прісовського, Василя Фащенка – є дві книги доцента кафедри Любові Ісаєнко: «Пам'ять і слово» (2004), «Пам'яті світле джерело» (2015). Остання книга нарисів («Пам'яті світле джерело») складається з п'яти розділів, які накреслюють доволі широкий спектр міні-портретів і викладачів з інших кафедр:

професорів Дмитра Іщенко і Тетяни Ковалевської, доцентів Надії Москаленко, Миколи Павлюка, Миколи Пащенко, Ніни Раковської, Федора Смагленка, Віри Фабіанської, Марії Фащенко, Марини Харитонової, Бориса Шайкевича. Вибірково у книзі постають нариси про талановитих фуркантів кафедри, які зарекомендували себе на освітянській ниві та радіо, – Наталю Бутук, Анну Бондаренко, Леоніда Козинського, Віктора Козюру, Сергія Комара, Сергія Мефодовського, Галину Осадчук та ін.

Цілісна праця присвячена науковому доробку відомого драматургієзнавця, кандидата філологічних наук, доктора мистецтвознавства Наталі Кузякіній, у якій репрезентуються її праці, систематизовані за такими рубриками: **1.** «Автопортрет. Інтерв'ю. Відповіді на анкети», **2.** «Драма як рід літератури: теоретичні аспекти. Мистецтво режисури. Театрознавчі студії», **3.** «Українська класика. Лесезнавчі студії», **4.** «Творчість Миколи Куліша», **5.** «Персоналії драматургів», **6.** «Україністика ХХ століття: відкриття архівів», **7.** «Русистика. Компаративні студії», **8.** «Рецензії на книги і театральні вистави», **9.** «Одеса в житті і творчості Миколи Куліша», **10.** «Рецепція та інтерпретація публікацій Наталі Кузякіної: PRO/CONTRA», **11.** «Мемогія», **12.** «Бібліографічний покажчик праць Н. Б. Кузякіної». Завдяки такій композиції книги «Наталія Кузякіна: автопортрет, інтерв'ю, публікації різних літ, історія їх рецепції та інтерпретації, мемогія» (автор вступної статті та упорядник Валентина Сасенко) постає розгорнутий портрет відомого науковця з когорти шістдесятників, яка чинила опір тоталітарній системі і відкрила Україні й світові постать та творчість геніального драматурга Миколи Куліша. Своєрідним пам'ятником, який осмислює параметри і наукові досягнення професора Н. Б. Кузякіної, є захищена Галиною Ковальчук дисертація «Н. Б. Кузякіна – дослідник української літератури ХХ століття» (2018).

Джерела долі, таємниці художнього слова, короткий аналіз новелістичних студій, як і найвідоміших відгуків про літературознавчі праці Василя Фащенко, представлено у літературно-критичному нарисі «Василь Фащенко» Василя Полтавчука про постать лауреата Шевченківської премії, одного з яскравих представників одеської наукової школи, Вчителя і наукового керівника кандидатських та докторських дисертацій.

Красномовним підтвердженням, того, що викладачі кафедри (особливо ж у її найкращу пору!) пріоритетне місце у своїй праці завжди віддавали питанню збудження й активізації творчого потенціалу студентів, є постать видатного Журналіста Бориса Дерев'янка, колишнього фурканта кафедри, який увійшов не тільки в історію Одеського національного університету, а й в історію міста й України. Своєрідний подвиг його праці як журналіста, видавця, депутата Верховної Ради СРСР – заснування популярної газети «Вечерня Одесса», в якій було зібрано професіоналів та патріотів-журналістів, у тім числі й української справи, що під його керівництвом зробили газету цікавою, популярною, з 300-тисячним (і більше!) тиражем. Як головний редактор він дбав, щоб на сторінках газети публікувалися праці одеських дослідників-україністів – Гри-

горія Андрійовича В'язовського, Анатолія Андрійовича Жаборюка та Василя Васильовича Фашенка, з яким його зв'язувала багатолітня дружба. Високо цінував він і творчу працю Наталі Борисівни Кузякіної, першого кулішезнавця, яка відкрила Україні і світові його творчість як митця світового рівня. Тому в газеті друкувалася низка її публікацій під спільним заголовком «Микола Куліш в Одесі», в якій, зокрема, йдеться не тільки про інтелігентну Одесу, а й про «Божественний трикутник, де в глибині зелених кварталів, на пагорбі, з достоїнством вивищувалися університетські корпуси, поруч з ними – сірий портик Публічної бібліотеки і зовні непривабливий театр на Херсонській, де університет і бібліотека складала для Куліша наче міцну основу майбутнього, а театр – його недосягну вершину» [4, с. 421]. Прикмено і те, що 1914 року Микола Куліш, який мріяв стати письменником, вступив на історико-філологічний факультет Новоросійського університету, але з початком Першої світової війни змушений був проходити вишкіл у школі прапорщиків на 5-й станції Великого Фонтану.

Славу кафедри української літератури філологічного факультету примножила і 8-томна праця «Господні зерна» Григорія Гусейнова, лауреата Шевченківської премії, кафедрального фурканта, на сторінках якої багаторазово представлена історія Одеського університету й Причорноморського краю з виразною українською складовою.

І все ж кортить навести один (задовгий!) витяг із презентації філологічного факультету і кафедри з уст відомого сучасного дитячого письменника Анатолія Качана з його біографічно-творчих нотаток «У пошуках свого почерку»: «Хоча з 1960 року я вже навчався на факультеті української філології Одеського університету, відвідував літстудію, а поряд були знакові «графологи» – Василь Фашенко, Борис Нечерда, Микола Вінграновський, який знімав тоді в Одесі фільм «Ескадра повертає на захід» і не раз зустрічався зі студентами-філологами, одеськими письменниками. Великий вплив у студентські роки на мене мали лірика Олександра Олеся та Сергія Єсеніна, проза Михайла Коцюбинського і Володимира Винниченка, драматургія Миколи Куліша, живопис імпресіоністів. Мій творчий обрій значно розширили фольклорна і діалектологічна практики, подорож Карпатами (зокрема, побував на Говерлі та в гірському селі Криворівня над Черемошем, де якраз ішли зйомки кінофільму «Тіні забутих предків»). Враження від тієї мандрівки і досі не вивітрилося з пам'яті.

Завдяки декану Івану Михайловичу Дузю постійними на факультеті були зустрічі зі знайомими письменниками – Павлом Тичиною (зберігся його автограф на книжці), Максимом Рильським, Володимиром Сосюрою, Михайлом Стельмахом та ще з мало відомим тоді Григором Тютюнником. Андрій Малишко разом із критиком Леонідом Коваленком детально аналізували на літстудії наші вірші, давали нам, молодим і зеленим, професійні поради. Зокрема, про те, що сила художнього слова полягає не у вигадуванні «красивих» метафор, а навпаки – у його здатності викликати в уяві читача чи слухача вражаючі картини та хвилюючі образи. Пізніше цю думку я знайшов у книгах «Алхімія слова» Яна

Парандовського та «Психологія народів і мас» Гюстава Лебона: "Могутність слів знаходиться в тісному зв'язку з образами, які вони викликають, і зовсім не залежить від їхнього реального змісту..." [5, с. 281–282].

З опису одного з індивідуальних шляхів входу у велику літературу випускника кафедри виразно продемонстровано, наскільки серйозно дбали на факультеті про збудження творчого потенціалу своїх студентів: «Після успішного захисту дипломної роботи про українську новелістику двадцятих років Василь Васильович Фашенко, який був моїм керівником, у передмові до добірки віршів в університетській газеті «За наукові кадри» (№ 19, червень, 1965) відзначав, що в мені «ще грає "буйний хміль" поезії, але вже зримо щезає шумовиння і через образне поле інколи просвічуються глибинні течії життя». А на завершення дав не дуже втішний прогноз: «Пророкувати щось у наш час – марна справа. Може, Анатолій Качан більше і не писатиме. Та він, хочеться думати, ніколи не забуде, що *творчість – це пошук найголовнішого в житті*» [5, с. 283].

Закоріненість у творчість як пошук найголовнішого у житті, що розуміється доволі широко, дається взнаки у долі багатьох фуркантів кафедри, які питомо реалізували себе у корисній праці не заради власного добробуту, а для загального добра. І тут є можливість адресувати похвальне слово педагогам від Бога Сергієві Мефодовському та кандидату педагогічних наук, доценту і багатолітньому голові Профкому університету Ользі Вавіловій (Жмуриній), яка ще у студентські роки виробила активну життєву позицію, віддаючись роботі комсорга факультету в 60-ті роки, коли кафедра української літератури набувала потужної інерції розвитку та формування одеської наукової школи.

Отже, одеська школа літературознавства репрезентує собою продуктивну закоріненість у культурні пласти, що витворили феномен Півдня України, де злилися багатонаціональні первні, при цьому аж ніяк не притлумивши виразність і оригінальність української складової з її неповторним колоритом і ментальністю, що зросла на ґрунті стихій моря і степу та загартувалася на семи вітрах історії, залишивши недоторканим національне ядро вітчизняної духовності, її європейську ауру.

Недарма в «Гімні філологічного факультету» (слова Василя Полтавчука, музика Миколи Свидюка) топос Одеси як південної столиці України, і топос філологічного факультету як університету-ювіляра зливаються в неподільне ціле:

На березі моря, на березі степу
В обіймах солоних і хлібних вітрів
Щоранку висвічує сонце планету,
Народжену тут із любові до слів.

Приспів:

*Філологічний факультет – адреса юності моєї,
Філологічний факультет – пора кохання і надій.
Філологічний факультет, святе твоє благословення.
Філологічний факультет, сумуй зі мною і радій.*

Тут серця мого прописка довічна,
Тут долі моєї життєвий поріг.
Сюди повертатимусь подумки й пішки
Із різних, найдальших у світі доріг.
Приспів.

Тут гавань і простір, тут якір і парус,
Висока орбіта любові до слів.
На березі моря, на березі степу
В обіймах солоних і хлібних вітрів.
Приспів.

Список використаних джерел

1. Нагірняк О. Українознавчі дослідження у Новоросійському університеті наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. / Олександр Нагірняк // Пам'ять століть. – 2004. – № 6. – С. 62–85.
2. Фашенко В. Мій університет / Василь Фашенко // Іст.-літ. журн. – 2004. – № 10. – С. 256–257.
3. Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або дефект головного дзеркала / Ліна Костенко. – Київ : КМ Academia, 1999. – 32 с.
4. Кузякіна Н. Одеса в житті і творчості Миколи Куліша / Наталя Кузякіна // Кузякіна Н. Б. Автопортрет, інтерв'ю, публікації різних літ, історія її рецепції та інтерпретації, мемоґія / Н. Б. Кузякіна ; авт. вст. ст. та упоряд. В. П. Саєнко. – Дрогобич ; Київ ; Одеса : Відродження, 2010. – С. 420–432.
5. Качан А. У пошуках свого почерку. Біографічно-творчі нотатки / Анатолій Качан // Кур'єр Кривбасу. – 2017. – № 332–333–334. – С. 276–286.

**ВІЗУАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ ІСТОРИЧНИХ
ВІХ КАФЕДРИ РІЗНИХ ПЕРІОДІВ ЇЇ
ДІЯЛЬНОСТІ: ІЛЮСТРАЦІЇ**

Візуальний портрет історичних віх кафедри різних періодів її діяльності (виділяємо три) задокументовано у низці фотографій, на яких постають викладачі у колі студентів і фуркантів кафедри

Будні й свята кафедри української літератури на її 80-літньому шляху

Перший етап: 50 – 60-ті роки

Чоловічий склад кафедри вітає жінок зі святом Весни. На першому плані (зліва направо): декан факультету Іван Дузь, лаборант Тетяна, старший лаборант Тетяна Михайлюк (Мейзерська), доцент Євген Прісовський, доцент Валентина Саснко, доцент Петро Маркушевський; на другому плані: доценти Василь Шапоренко, Іван Саснко.

**Декан факультету Іван Дузь; факультетський комсорг Ольга Жмуріна (Вавілова)
на важливих студентських зборах.**

Зліва направо: студентка Софія Петровець (Яковець); доцент кафедри української літератури, екс-ректор Ізмаїльського педагогічного інституту Іван Сасенко; студентка Галина Довбуш (Поліщук); викладач кафедри української літератури Лідія Холоденко; комсорг факультету Ольга Жмуріна під знаменитим каштаном біля факультетського корпусу в провулку Маяковського, 7.

Зліва направо: декан факультету Іван Дузь у студентському колі: Ольга Жмуріна, Віра Шпак (Кошельник) (нині – Заслужений вчитель України), Володимир Островський (директор Одеського музею Західного і Східного мистецтв, 2008–2013).

Студенти й викладачі на одній із травневих демонстрацій. Зліва направо: студентка Ольга Жмуріна, доцент кафедри української мови Іван Швець, студентка Галина Люлька, доцент кафедри української літератури Микола Доброгорський, студентка Людмила Шкуровська.

Керівник педагогічної практики з української літератури в школі № 90 доц. Наталя Кузякіна (в центрі, на першому плані) у колі студентів (зліва від неї – Валентина Саснко).

Кафедра на піднесенні 60-х років. Сидять: Михайло Левченко, Андрій Недзвідський, Мефодій Устенко, Григорій В'язовський, Іван Дузь, Анатолій Жаборюк. Стоять: Микола Доброгорський, Іван Заєць, Василь Шапоренко, Панас Данилко, Іван Саснко, Петро Маркушевський, Кость Данилко, Валентина Саснко, Василь Фашенко.

Дисертантський семінар під керівництвом професора Андрія Недзвідського у Будинку вчених. 2-га – Нінель Заверталюк (нині – проф. каф. укр. літ. Дніпропетровського університету імені Олеся Гончара).

Поїздка на батьківщину Михайла Коцюбинського (Вінниця) під керівництвом професора Андрія Незвідського. Зліва від А. В. Незвідського – Євген Прісовський, справа – Нінель Заверталюк. Стоять: у центрі – Єльвіра Мартинова, справа від неї – Ірина Одоховська, Єлизавета Савельєва.

Група студентів наприкінці 60-х років з викладачем англійської мови Єлизаветою Коржиневською.

Зустріч студентів і викладачів з Максимом Рильським на одеських теренах.

Зустрічаємо Павла Тичину на Одеському залізничному вокзалі.

**Диспут Василя Фашенка, Костя Данилка, Івана Дузя, Григорія В'язовського на
посутні літературознавчі теми.**

Другий етап: 70–80-ті роки

Ветерани-орденоносці, учасники Великої Вітчизняної війни: Михайло Левченко, Федір Ткач, Микола Павлюк, Віктор Шишов, Юрій Касім, Степан Бевзенко, Іван Дузь, Федір Смагленко, Юрій Карпенко, Василь Шапоренко, Микола Доброгорський (9 травня 1975 року).

Професор Андрій Недзвідський (3-й) зі студентами 1974 року та співробітниками Меморіального музею-садиби Якуба Коласа на музейній практиці на станції Якуба Коласа (Республіка Білорусь). Сидять: Валетина Погрібна, Марина Пахалюк, Данило Колас, Віктор Козюра, Людмила Антонюк, Ліна Афоніна, Катерина Лозовська. Стоять: Василь Полтавчук, Тамара Маковецька, Розалія Драгомарецька, 5-а – Олександра Соколюк, 6-й – Володимир Панченко.

Анатолій Жаборюк, Григорій В'язовський, Панас Данилко.

Василь Фашенко зі студентом-дипломником Іваном Григурком (пізніше – письменник-прозаїк, лауреат Шевченківської премії (помертпно)).

Перший ряд: 1-й – Мефодій Устенко, 3-я – Лариса Бурчак, Микола Доброгорський. Другий ряд: Іван Дузь, Володимир Дроздовський, Микола Павлюк, Панас Данилко.

Учасники перших читань, присвячених пам'яті лауреата Шевченківської премії Василя Фашенка: Володимир Панченко, Михайло Стрельбицький, академік НАН України Віталій Дончик, Тетяна Ананченко (2000 рік).

Василь Фашенко у колі своїх учнів – письменників Анатолія Колісниченка й Анатолія Глушачка.

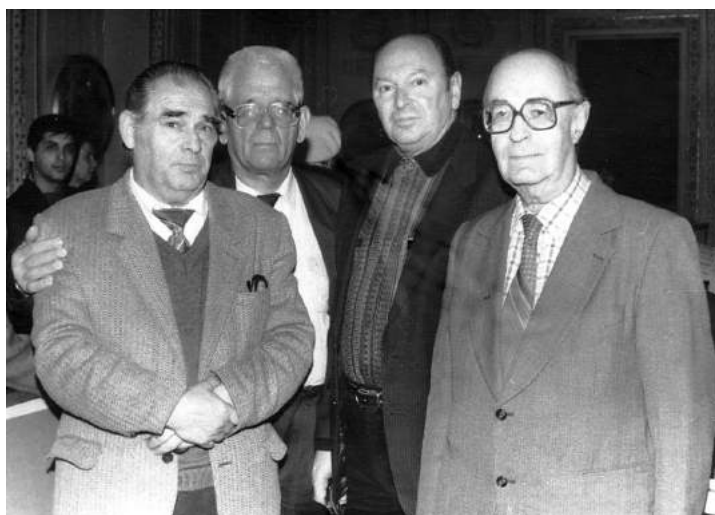

Павло Загребельний серед одеських письменників: Володимир Ляковський, Анатолій Глушак, Анатолій Колісниченко, Василь Фашенко, Володимир Домрін.

Третій етап історії кафедри: на межі тисячоліть

Колектив кафедри на сучасному етапі. Сидять (зліва направо): Ніна Пашковська, Анатолій Колісниченко, Валентина Сасенко, Оксана Шупта-В'язовська, Лілія Чикур. У другому ряду: Ольга Казанова, Людмила Мостова, Любов Ісаєнко, Сергій Маркевич, Олена Ткачук, Василь Полтавчук, Наталя Малютіна, Валентина Азєєва, Тетяна Стоянова.

Представники Одеської філії Спілки письменників України (колишні випускники філологічного факультету): Володимир Гаранін, Валентин Мороз, письменник і лікар Віктор Дзюба, Євген Прісовський.

Валентина Сасенко на Першій українсько-польській науковій конференції (2016).

Микола Пашенко, Василь Полтавчук, Григорій Клочек (нині професор), поет Дмитро Шупта.

Зібрання науковців і письменників, присвячене пам'яті професора, лауреата Шевченківської премії Василя Фашченка.

Студенти на практичному занятті з курсу «Історія української літератури XX століття» Валентини Сашенко.

**КАФЕДРАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ НАБУТОК:
БІОБІБЛІОГРАФІЯ**

Азеєва

Валентина Антонівна

(народ. 29.03.1975 р., с. Гелетинці Хмельницького р-ну, Хмельницької обл.)

Навчалася в Одеському державному університеті на філологічному факультеті імені І. І. Мечникова (1993–1998). Працює на кафедрі української літератури ОДУ ім. І. І. Мечникова старшим лаборантом (з 1998 р.) та викладачем української літератури на факультеті довузівської підготовки (з 2002 р.).

Літературознавство: проза

1. Роман «Милая Маруся» В. Ковтуна як явище сучасної культури / В. А. Азеєва // Проблеми сучас. літературознавства. – 2000. – Вип. 6. – С. 224–234.
2. Рецепція творчості В. Дрозда в літературній критиці та літературознавстві / В. А. Азеєва // Іст.-літ. журн. – 2010. – № 17. – С. 257–263.
3. Проблеми національного буття в інтерпретації В. Дрозда (роман-епопея «Листя землі») / В. А. Азеєва // Іст.-літ. журн. – 2006. – № 12. – С. 168–175.

Букатевич Назарій Іванович

(23.10.1884, м. Любомль Володимиро-Волинського повіту Волинської губернії – 14.12.1984, м. Одеса).

У 1912 р. закінчив історико-філологічний факультет Юр'ївського університету. Кандидатська дисертація: «Предлоги и предложные сочетания в древнерусском языке» (1943). Працював доцентом в Одеському державному університеті (1933–1938). З 8 серпня 1945 р. по 1975 р. – доцент та завідувач кафедри російської мови філологічного факультету Одеського державного університету; заступник декана цього ж факультету (1948–1950).

Історія української літератури кінця XIX – початку XX століття

1. Михайло Коцюбинський (1864–1919) / Н. І. Букатевич // Шквал. – 1928. – № 18. – С. 6–7.

Фольклористика

2. Український фольклор у творчості Коцюбинського / Н. І. Букатевич // Коцюбинський : зб. ст. / за ред. О. Дорошкевича. – Харків, 1931. – Т. 1. – С. 191–223.
3. Фольклор у творчості М. Коцюбинського / Н. І. Букатевич // Сб. Укр. АН. – 1930.
4. Чумацтво в 1-й половині XIX сторіччя / Н. І. Букатевич // Сб. Укр. АН. – 1930.

5. Чумацтво в XVII–XVIII століттях / Н. І. Букатевич // Вісн. Одес. комісії краєзнавства. – 1925. – Ч. 2–3. – С. 239–244.
6. Чумацтво другої половини XIX сторіччя / Н. І. Букатевич // Зап. іст.-філол. від. ВУАН. – 1930.
7. Чумацтво на Україні / Н. І. Букатевич // Зап. Одес. ін-ту народ. госп. – 1928. – Т. 1 : Господарство та право. – С. 1–89.
8. Чумацтво на Україні : іст.-етногр. нариси / Н. І. Букатевич. – [Б. м.], [б. р.]. – 89 с.

Історія мовознавства

9. Праці видатного вченого Л. А. Булаховського / Н. І. Букатевич // ЗНК. – 1958. – 24 трав. (№ 18).

Редагування

10. Історія Одеського університету за 100 років / редкол.: Н. І. Букатевич, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; відп. ред.: О. І. Юрженко ; Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Київ : Вид-во Київ. н-ту, 1968. – 423 с.
11. Збірник робіт дисертантів / редкол.: Н. І. Букатевич, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1960. – Вип. 4 : Філол. науки. – 305 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 150).
12. Збірник філологічного факультету / редкол.: Н. І. Букатевич, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1953. – Т. 3. – 154 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова).
13. Збірник філологічного факультету / редкол.: Н. І. Букатевич, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1954. – Т. 4. – 167 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова).
14. Збірник, присвячений 100-річчю з дня народження І. Франка / редкол.: Н. І. Букатевич, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1956. – 120 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 146).
15. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Н. І. Букатевич, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1958. – Т. 148, вип. 8. – 251 с.
16. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Н. І. Букатевич, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1959. – Т. 149, вип. 9. – 305 с.
17. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Н. І. Букатевич, І. Є. Грицютенко, Г. А. В'язовський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1961. – Т. 151, вип. 11. – 197 с.
18. Розвиток і оновлення видів і жанрів та мовностилістичних засобів художнього зображення в радянській літературі : матеріали Міжвуз. респ. наук. конф. / редкол.: Н. І. Букатевич, С. П. Бевзенко [та ін.]. – Одеса, 1968. – 219 с.

19. Труды ОГУ им. И. И. Мечникова. Серия филол. наук / редкол.: Н. И. Букачевич, И. М. Дузь, П. И. Збандуто [и др.]; ОГУ им. И. И. Мечникова. – 1958. – Т. 148, вып. 7 : Посвящ. IV Междунар. съезду славистов. – 219 с.

Література про життя і творчість

1. Букачевич Назар Іванович // Учені вузів Української РСР. – Київ, 1968. – С. 78.
2. Зленко Г. Д. Букачевич Назарій Іванович // ЕСУ. – Київ, 2004. – Т. 3 : Біо–Бя. – С. 557–558.
3. Борисенко В. К. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років / В. К. Борисенко. – Київ : УНІСЕРВ, 2002. – 92 с.
4. Назарій Іванович Букачевич : метод. матеріали к спецкурсу «Русисти Одес. ун-та» / сост. В. Ф. Шишов ; отв. ред. Ю. А. Карпенко. – Одеса : ОГУ им. И. И. Мечникова, 1980. – 19 с.
5. Гончарук Т. Г. Букачевич Назарій Іванович / Т. Г. Гончарук, В. В. Левченко // Одеські історики : енциклопед. вид. Т. 1 : (початок ХІХ – середина ХХ ст.). – Одеса : Друк. дім, 2009. – С. 81–83.
6. Карпенко Ю. О. Букачевич Назарій Іванович / Ю. О. Карпенко // Українська мова : енциклопедія. – Київ : Укр. енциклопедія, 2000. – С. 54–55.
7. Карпенко Ю. А. Замечательный юбилей : к 100-летию со дня рождения Н. И. Букачевича / Ю. А. Карпенко, Д. С. Ищенко // Рус. язык в школе. – 1984. – № 5. – С. 101–102.
8. Карпенко Ю. О. Столітній ювілей [мовознавця Н. І. Букачевича] / Ю. О. Карпенко // Мовознавство. – 1984. – № 5. – С. 63–64.
9. Коссек Н. В. Назарій Іванович Букачевич : к 90-летию со дня рождения / Н. В. Коссек, Т. А. Тулина // Науч. докл. высш. школы. Филол. науки. – 1975. – № 3. – С. 125–126.
10. Недзведский А. Долгая жизнь в науке / А. Недзведский // Знамя коммунизма. – 1982. – 14 сент.
11. Недзвідський А. Любов до рідної мови / А. Недзвідський // ЗНК. – 1981. – 16 жовт. (№ 30).
12. Пелегінчук Т. М. Дослідження професора Н. І. Букачевича та чумацький епос на Україні / Т. М. Пелегінчук // Літературно-мистецька Одеса в II половині ХІХ ст. : тези доп. та повідомл. Регіон. наук.-твор. конф. – Одеса, 1992. – С. 33–34.
13. Савицкая С. А. Н. И. Букачевич. Языковед : к 90-летию со дня рождения / С. А. Савицкая, В. Ф. Шишов // Русский язык в школе. – 1975. – № 1. – С. 108.
14. Савицкая С. А. Слово о профессоре Назарии Ивановиче Букачевиче / С. А. Савицкая // ЗНК. – 1984. – 19 жовт.
15. Савицька С. Вчений і педагог. Н. І. Букачевич / С. Савицька // ЗНК. – 1970. – 29 груд. (№ 36).
16. Савицька С. Життя – науці / С. Савицька // ЗНК. – 1969. – 24 жовт.

17. Савицька С. Славний ювілей / С. Савицька, Л. Усачова // ЗНК. – 1964. – 28 жовт. (№ 29).
18. Шишов В. Ф. Букатевич Назарій Іванович / В. Ф. Шишов // Професори Одеського (Новоросійського) університету : біогр. слов. : в 4 т. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Одеса : Астропринт, 2000. – Т. 2 : А–І. – С. 161–164.
19. Шишов В. Ф. Назарій Іванович Букатевич : к 100-летию со дня рождения / В. Ф. Шишов // Науч. докл. высш. школы. Филологические науки. – 1984. – № 6. – С. 92.
20. Шишов В. Ф. Ювілей вченого / В. Ф. Шишов // ЗНК. – 1974. – 25 груд. (№ 31)

**В'язовський
Григорій Андрійович**

*(02.02.1919, с. Полтавка (Баиштанка) Миколаївської обл. – 26.02.1996,
м. Одеса)*

Навчався на філологічному факультеті Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (1938–1947). У 1950 р. закінчив аспірантуру при кафедрі української літератури ОДУ. Кандидатська дисертація: «Становлення і розвиток принципу комуністичної партійності в творчості П. Г. Тичини» (1954). Докторська дисертація: «Проблеми специфічних закономірностей творчої праці письменника» (1967). Працював старшим викладачем (1949–1957), доцентом, завідувачем (1957–1966) кафедри української літератури, проректором з навчальної роботи ОДУ (1962–1968), завідувачем кафедри теорії і методики літератури (1967–1992), професором (1970–1995).

Монографії

1. Від життя до художнього твору : літ.-крит. нарис / Г. А. В'язовський. – Київ : Рад. письменник, 1979. – 238 с.
2. Літературно-художній тип і його прототип / Г. А. В'язовський. – Київ : Держлітвидав України, 1962. – 75 с.
3. Одеському університету – сто років / Г. А. В'язовський, О. І. Юрженко, З. В. Першина. – Одеса : Маяк, 1965. – 100 с.
4. Орбіти художнього слова: творча культура письменника / Г. А. В'язовський. – Одеса : Маяк, 1969. – 219 с.
5. Письменник і життя / Г. А. В'язовський. – Одеса : Кн. вид-во, 1959. – 168 с.
6. Світ художньої літератури / Г. А. В'язовський. – Київ : Дніпро, 1987. – 252 с.
7. Творче мислення письменника : дослідження / Г. А. В'язовський. – Київ : Дніпро, 1982. – 335 с.
8. Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. – 373 с.

9. Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський – 2-е вид. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1963. – 375 с.

Дисертації, автореферати дисертацій

10. Проблемы специфических закономерностей творческого труда писателя : автореф. дис. ... д-ра филол. наук / Г. А. Вязовский ; Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – Киев, 1967. – 46 с.
11. Становление и развитие принципа коммунистической партийности в творчестве П. Г. Тычины : автореф. дис. ... канд. филол. наук / Г. А. Вязовский ; ОГУ им. И. И. Мечникова. – Одесса, 1954. – 16 с.
12. Становлення і розвиток принципу комуністичної партійності в творчості П. Г. Тичини : дис. ... канд. філол. наук / Г. А. В'язовський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1953. – 289 с.

Конспекти лекцій, рекомендації, вказівки, програми курсів

13. Закономірності творчого процесу письменника : програма спецкурсу / Г. А. В'язовський. – Одеса, 1980. – 18 с.
14. Питання психології творчого труда письменника : конспект лекцій спецкурсу на допомогу студентам філол. ф-ту / Г. А. В'язовський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1966. – 97 с.
15. Програма з теорії літератури : для студентів старших курсів філол. ф-ту унів-тів УРСР / Г. А. В'язовський, В. Ф. Воробйов. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1965. – 32 с.
16. Специфіка творчого труда письменника : конспект лекцій спецкурсу на допомогу студентам філол. ф-ту / Г. А. В'язовський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1964. – 92 с.
17. Теорія літератури : програма для філол. ф-тів унів-тів / Г. А. В'язовський, В. Ф. Воробйов. – Київ : Вища шк., 1972. – 39 с.
18. Павло Тичина : лекції для студентів-заочників / Г. А. В'язовський, П. Т. Маркушевський, І. М. Дузь ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1959. – 138 с.

Шевченкознавчі студії

19. Бессмертие : [до 100-річчя від дня смерті Т. Г. Шевченка] / Г. А. Вязовский // Знамя коммунизма. – 1961. – 10 марта.
20. Великий народний кобзар Тарас Шевченко / Г. А. В'язовський // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія Філол. наук. – 1962. – Т. 152, вип. 14 : Т. Г. Шевченко. – С. 5–12.
21. Войовничий атеїст : до 100-річчя з дня смерті Т. Г. Шевченка / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1961. – 11 січ.

22. Живий кобзар / Г. А. В'язовський // Кобзареві – Одеса : альм. – Одеса : Маяк, 1964. – С. 3–14.
23. Композиція поеми Т. Г. Шевченка «Гайдамаки» / Г. А. В'язовський // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук. – 1957. – Т. 147, вип. 6 : Присвяч. 40-річчю Великої Жовтн. соц. революції. – С. 79–89.
24. Певець боротьби за народное счастье : к 90-летию со дня смерти Т. Г. Шевченко / Г. А. Вязовский // Большевист. знамя. – 1951. – 10 марта.
25. Полум'яний борець за щастя народу : [до 100-річчя з дня смерті Т. Г. Шевченка] / Г. А. В'язовський // Комунар (Балта). – 1961. – 2, 4, 7, 9 берез.
26. Слово про Шевченка / Г. А. В'язовський // ЗНК. – 1964. – 8 берез.
27. Тарас Шевченко і сучасність / Г. А. В'язовський // Комсом. іскра. – 1974. – 8 берез.

Теорія літератури

28. Аналіз і синтез – методологічна основа вивчення цілісності художнього твору / Г. А. В'язовський // Цілісність художнього твору і проблеми його вивчення та інтерпретації : тези доп. та повідомл. наук.-творчої конф. – Донецьк, 1992. – С. 156–157.
29. Асоціативність творчого мислення / Г. А. В'язовський // Ісаєнко Пам'ять і слово : українознавча філологічна сторінка Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова / Л. М. Ісаєнко ; ред.: О. Г. Шупта-В'язовська. – Одеса : Астропринт, 2004. – С. 15–28.
30. Деякі питання теорії літератури в літературознавчій спадщині Івана Франка / Г. А. В'язовський // Зб., присвяч. 100-річчю з дня народж. І. Франка. – 1956. – С. 49–58. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 146).
31. И мастерская, и храм / Г. А. Вязовский // Теория и история литературы : к 100-летию со дня рождения акад. А. Н. Белецкого. – Київ : Наук. думка, 1985. – С. 45–50.
32. Конфлікт і характер героя художнього твору / Г. А. В'язовський // Літ. Одеса : альм. – 1958. – Вип. 21. – С. 109–115. – Рец. на кн.: Логвиненко В. Літа молодії / В. Логвиненко // Вітчизна. 1956. № 1, 2.
33. Літературний процес і питання теорії соціалістичного реалізму / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1976. – № 2. – С. 14–21.
34. Метод і стиль : [до вивч. в шк. літ. твору] / Г. А. В'язовський // Літ. в шк. – 1958. – № 1. – С. 10–20.
35. Методологические вопросы художественного познания / Г. А. Вязовский // Методологические проблемы взаимодействия естественных, общественных и технических наук : тез. докл. и выступ. Обл. теорет. конф. (Одесса, 28 мая 1983 г.). – Одесса, 1983. – С. 35–38.
36. Методологічний семінар / Г. А. В'язовський // ЗНК. – 1983. – 20 трав. (№ 20).
37. О принципах художественного обобщения в поэзии Анны Ахматовой / Г. А. Вязовский // 3-и Ахматовские чтения : материалы Обл. науч. конф.

- (Одесса, 12–14 мая 1993 г.). – Одесса, 1993. – С. 3–4.
38. Образне і абстрактне в художній літературі / Г. А. В'язовський // Іст.-літ. журн. – 1995. – № 1. – С. 16–18.
 39. Образотворча роль асоціацій в романі М. Стельмаха «Кров людська – не водиця» / Г. А. В'язовський // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук. – 1963. – Т. 152, вип. 16 : М. П. Стельмах. – С. 158–180.
 40. Питання теорії соціалістичного реалізму / Г. А. В'язовський // Теорія літератури : підруч. для студентів філол. ф-тів ун-тів / ред.: Г. А. В'язовський, В. Ф. Воробйов. – Київ : Вища шк., 1975. – С. 343–372.
 41. Про взаємозв'язок змісту і форми в художній літературі / Г. А. В'язовський // Літ. в шк. – 1961. – № 5. – С. 8–16.
 42. Про типологію родів і видів художньої літератури / Г. А. В'язовський // Розвиток і оновлення видів і жанрів та мовностилістичних засобів художнього зображення в радянській літературі : матеріали Міжвуз. респ. наук. конф. – Одеса, 1968. – С. 3–7.
 43. Про художнє новаторство літератури соціалістичного реалізму / Г. А. В'язовський // Соціалістичний реалізм – творчий метод радянської літератури : зб. ст. / упоряд. І. Дзевєрін. – Київ, 1975. – С. 112–131.
 44. Проблеми змісту і форми в літературі / Г. А. В'язовський // Теорія літератури : підруч. для студентів філол. ф-тів ун-тів / ред.: Г. А. В'язовський, В. Ф. Воробйов. – Київ : Вища шк., 1975. – С. 150–173.
 45. 50-річчя Дня Перемоги / Г. А. В'язовський // Одес. ун-т. – 1995. – 15 лют.
 46. Розвиток літератури соціалістичного реалізму і теорія родів та жанрів / Г. А. В'язовський // Теорія родів та жанрів художньої літератури : тези доп. Респ. наук. конф. (Одеса, 20–22 листоп. 1975 р.). – Одеса, 1975. – С. 5–10.
 47. Творческий метод и особенности типизации / Г. А. Вязовский // Вопр. лит. народов СССР. – 1987. – Вып. 13. – С. 3–14.
 48. Тип і прототип : [питання письменницької майстерності] / Г. А. В'язовський // Літ. в шк. – 1959. – № 5. – С. 19–27.

Психологія творчості

49. Ассоциативность художественного мышления и читательское восприятие / Г. А. Вязовский // Проблемы художественного восприятия : Всесоюз. симп. (Ленинград, 9–13 дек. 1968 г.) : тез. и аннот. – Л., 1968. – С. 33–34.
50. Динамическая стереотипия отношений как один из возможных аспектов исследования творческого процесса писателя и литературно-художественного произведения / Г. А. Вязовский // Материалы IV Всесоюз. съезда общества психологов (Тбилиси, 21–24 июня 1971 г.). – Тбилиси, 1971. – С. 471–472.
51. Живе споглядання і творчий труд митця / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1965. – № 1. – С. 17–30.
52. Життєвий матеріал і творча фантазія : [питання теорії та історії літ.] / Г. А. В'язовський // Літ. в шк. – 1960. – № 3. – С. 11–22.

53. Задум художнього твору / Г. А. В'язовський // Проблеми. Жанри. Майстерність : літ.-крит. ст. – Київ, 1978. – Вип. 3. – С. 96–123.
54. Зауваження до проекту програми [курсу «Основи літературознавства» для філол. ф-тів вузів] / Г. А. В'язовський // Літ. газ. – 1957. – 13 серп.
55. Літературознавство і психологія творчості / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1960. – № 4. – С. 26–40.
56. О преподавании психологии художественного творчества / Г. А. Вязовский // Психология процессов художественного творчества : сб. ст. – Л., 1980. – С. 277–278.
57. Особливості творчого труда письменника: до питання про психологію творчості / Г. А. В'язовський // Питання рад. літ. – Одеса, 1959. – С. 3–22.
58. Про узагальнення і його види в художній літературі / Г. А. В'язовський // Іст.-літ. журн. – 1997. – № 3. – С. 17–23.
59. Самопізнання. Автор і його герої. Перевтілення / Г. А. В'язовський // Автор і авторство у словесній творчості : зб. наук. пр. – Одеса : Поліграф, 2007. – С. 20–56.

Українська література: проза

60. Великий Жовтень і оновлення та збагачення світу художньої літератури / Г. А. В'язовський // Натхнена Жовтнем : укр. рад. літ.: проблеми теорії та історії / упоряд. О. В. Шпильова. – Київ : Дніпро, 1987. – С. 148–169.
61. Видатний художник слова : [до 50-річчя з дня смерті А. П. Чехова] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1954. – 15 лип.
62. Володар правдивого слова : до 100-річчя з дня народж. В. Стефаніка / Г. А. В'язовський // Комсом. іскра. – 1971. – 13 трав.
63. Высокая миссия : сов. лит. у истоков формирования новой ист. общности людей – сов. народа / Г. А. Вязовский // Радуга. – 1977. – № 11. – С. 155–164.
64. Іванові Гайдаєнку – 70 / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1984. – 12 січ. – С. 5.
65. Гоголівські образи в працях В. І. Леніна і Й. В. Сталіна / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 4 берез.
66. Лесь Гомін і його роман «Люди» : післямова / Г. А. В'язовський // Гомын Л. Люди : роман / Л. Гомін. – Одеса, 1964. – С. 261–264.
67. Динаміка життя і роман / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1963. – 20 черв.
68. З позицій комуністичної партійності : з виступу на Респ. наук. конф. «Ленінізм і актуальні проблеми розвитку літератури та мистецтва», присвяч. 70-річчю опубл. ст. В. І. Леніна «Партійна організація і партійна література» / Г. А. В'язовський // Друг читача. – 1975. – 11 груд.
69. Ольга Кобилянська : до 90-річчя з дня народж. / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 26 листоп.
70. Література і мистецтво – важливий засіб комуністичного виховання : з доп. [на обл. теорет. конф. партактиву] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1962. – 30 трав.

71. На переднем крае : к 50-летию писателя Ивана Гайдаенко / Г. А. В'язовський // Знамя коммунизма. – 1964. – 7 янв.
72. Наука і творчість письменників-фантастів / Г. А. В'язовський // Літ. газ. – 1960. – 12 квіт. (№ 30).
73. Новела М. Коцюбинського «Persona Grata» у контексті оволодіння письменником життєвим матеріалом / Г. А. В'язовський // Іст.-літ. журн. – 2004. – № 10. – С. 244–248.
74. Новий роман Олеся Гончара : [«Таврія»] Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 20 груд.
75. Образ положительного героя в украинской советской литературе / Г. А. Вязовский // Знамя коммунизма. – 1954. – 26 окт.
76. Партийность – идейно-эстетическая основа искусства : к 70-летию публ. ст. В. И. Ленина «Партийная организация и партийная литература» / Г. А. Вязовский // Веч. Одесса. – 1975. – 20 нояб.
77. Письменник-реаліст : до 40-річчя з дня смерті Архипа Тесленка / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1951. – 28 черв. (№ 127).
78. Слово українським науковцям : XXIV з'їзд КПРС і завдання рад. літературознавства / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1971. – № 5. – С. 3–24.
79. У творчому пошуку : до 60-річчя з дня народж. І. Гайдаєнка / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1974. – 6 січ.
80. Іван Франко і російська література : до 100-річчя з дня народж. / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1956. – 7 серп.
81. Человек активной жизненной позиции : [до 60-річчя з дня народж. І. Дузя] / Г. А. Вязовский // Веч. Одесса. – 1979. – 16 нояб.
82. Шляхи творчого зростання : [творчість І. Гайдаєнка] / Г. А. В'язовський // Літ. Одеса : альм. – Одеса, 1955. – Вип. 12. – С. 77–83.

Українська література: поезія, драматургія

83. Вдохновляющие перспективы, ответственные задачи : XXV съезд КПСС и проблемы лит. / Г. А. Вязовский // Вопр. лит. народов СССР. – 1977. – Вып. 3. – С. 3–9.
84. Вивчення майстерності Івана Франка-лірика в середній школі / Г. А. В'язовський // На допомогу школі : практич. рек. каф. філол. ф-ту ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1956. – Вип. 3. – С. 35–42.
85. Два поета : [В. Гетьман та С. Стриженюк] / Г. А. Вязовский // Знамя коммунизма. – 1964. – 19 янв.
86. Класик української драматургії : до 45-річчя з дня смерті І. Тобілевича / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 16 верес.
87. Лица необщее выражение : ст. вторая [про творчість одес. поетів І. Рядченка, С. Стриженюка] / Г. А. Вязовский // Веч. Одесса. – 1975. – 22 февр.
88. Мистецтво поезії і читач : [з приводу поеми Б. Нечерди «Оборона»] / Г. А. В'язовський // Комсом. іскра. – 1970. – 24 груд.

89. О поэзии молодых [одес. поетів] : ст. четвертая / Г. А. Вязовский // Веч. Одесса. – 1975. – 25 февр.
90. Писатель-воин : к 60-летию Гр. Карева / Г. А. Вязовский // Знамя коммунизма. – 1974. – 13 февр.
91. Поэзия пристрастия и борьбы : [про творчість П. Г. Тичини] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1962. – 29 берез.
92. Поет і сучасність : [про творчість одес. поетів] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1974. – 27 січ.
93. Максим Рильський про соціалістичний реалізм, народність радянської літератури і творчу самобутність письменника / Г. А. В'язовський // Максим Рильський : зб. – Одеса, 1960. – С. 26–41.
94. Сеятель умного, доброго, вечногo : к 50-летию со дня смерти Леси Украинки / Г. А. Вязовский // Знамя коммунизма. – 1963. – 31 июля.
95. Современные заботы поэзии : ст. первая / Г. А. Вязовский // Веч. Одесса. – 1975. – 21 февр.
96. Співець боротьби і свободи : [до 40-х роковин з дня смерті Лесі Українки] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 1 серп.
97. Співець радянського патріотизму : до 60-річчя з дня народж. В. В. Маяковського / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 15 лип.
98. Творческий поиск и... равнодушие : ст. третья [про творчість одес. поетів Б. Нечерди, Ю. Михайлика, В. Березінського] / Г. А. Вязовский // Веч. Одесса. – 1975. – 24 февр.
99. Художній образ і особистість поета : [про творчість І. Драча і В. Коротича] / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1966. – 18 берез.

Театрознавство

100. Батько російської авіації : [про фільм «Жуковський»] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 25 лип.
101. «Бесприданница» : [п'єса О. М. Островського в Москов. театрі ім. К. С. Станіславського] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 9 лип.
102. «Варвара Волкова» : [п'єса А. Софронова в Одес. рос. драм. театрі ім. А. Іванова] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 30 груд.
103. Два спектаклі [Чернівець. держ. укр. драм. театру] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 30 серп.
104. «За другим фронтом» в [Одес.] українському драматичному театрі ім. Жовтневої революції / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1949. – 7 трав.
105. Знайдене щастя : «Весняний потік» у Чернівецькому державному українському драматичному театрі / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 9 серп.
106. «Квітуча Україна» : [про однойм. фільм укр. студії кінохроніки] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1951. – 6 черв.
107. «Коли цвіте акація» : [п'єса М. Вінникова в Одес. укр. драм. театрі ім. Жовтн. революції] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1957. – 14 лют. (№ 32).

108. «Ксенія» : [п'єса А. Волкова в Москов. театрі ім. М. М. Єрмолової] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 6 лип.
109. Мистецтво великої правди : [до гастролей МХАТу на Україні] / Г. А. В'язовський, М. О. Левченко // Рад. мистецтво. – 1954. – 30 черв.
110. «На дне» : гастролі Сталінград. драм. театру ім. О. М. Горького / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1954. – 13 черв.
111. На шляху до високої майстерності : до підсумків гастролей Чернівецького [держ. укр.] драматичного театру / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 2 верес.
112. Натхненне мистецтво : до підсумків гастролей в Одес. Київ. держ. ордену Леніна акад. Укр. драм. театру ім. Івана Франка / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 28 черв.
113. «Невольницы» : [п'єса О. М. Островського в Москов. театрі ім. М. М. Єрмолової] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 17 лип.
114. «Нестерко» : гастролі Білорус. держ. драм. театру ім. Якуба Коласа / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 6 серп.
115. «Після розлуки» : [п'єса братів Тур в театрі ім. А. Іванова] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1956. – 18 верес.
116. «Плоды просвещения» : гастролі МХАТу ім. М. Горького в Одесі / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1954. – 16 черв. (№ 122).
117. Подвиг капітана Кирилова : п'єса І. Гайдаєнка в Одес. [укр. муз.-драм.] театрі ім. Жовтн. революції / Г. А. В'язовський // Укр. театр. – 1975. – № 4. – С. 18.
118. Русському театру – 200 лет / Г. А. Вязовский // Защитник Родины. – 1956. – 9 сент.
119. «Син» : прем'єра в Одеському [укр. драм.] театрі ім. Жовтневої революції / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1949. – 30 берез.
120. «Совершенно секретно» : [п'єса К. Ісаєва і М. Маклярського в Одес. театрі Рад. армії] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 26 квіт.
121. «Талан» : в Одес. [укр. драм.] театрі ім. Жовтневої революції / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 3 жовт.
122. Творча перемога молоді : [п'єса Б. Борзіна і А. Давидова в театрі ім. Москов. Ради] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 27 лип.
123. Театр життєвої правди : до підсумків гастролей [Москов.] театру ім. М. М. Єрмолової в Одесі / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 30 лип.
124. У кривому дзеркалі : з приводу вистави «Не ваше діло» в Одес. театрі Рад. Армії / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1951. – 13 черв.
125. «Украдене щастя» : гастролі Київ. [держ. укр. драм.] театру ім. І. Франка / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 7 черв.
126. Фільм, який кличе до боротьби за мир : [«Секретна місія»] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 26 серп.
127. «Шторм» : [п'єса В. Білль-Білоцерковського в Одес. укр. драм. театрі ім. Жовтн. революції] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 10 січ.

Літературна критика

128. Автобіографія / Г. А. Вязовський // Іст.-літ. журн. – 1997. – № 3. – С. 5–6.
129. Альманах лежить на складі : [«Літературна Одеса», вип. 15] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1957. – 22 черв.
130. Альманах «Літературна Одеса» № 9 / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1954. – 4 берез.
131. Більше уваги літературній критиці! : [в Одесі] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1954. – 31 серп.
132. Ближче до життя! : [літ. життя Одеси] / Г. А. В'язовський, М. О. Левченко, М. Ю. Андрієвський // Чорном. комуна. – 1954. – 5 жовт.
133. Ближче до життя! : [про журн. «Радянське літературознавство»] / Г. А. В'язовський // Рад. Україна. – 1958. – 29 лип.
134. Велика відповідальність [літ. критики] / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1968. – 13 груд.
135. Високе покликання художників слова : [творчість одес. літераторів напередодні IV з'їзду письменників України] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1959. – 15 лют.
136. Відповідальність за талант : [проблеми виховання молодого літератора] / Г. А. В'язовський // Дніпро. – 1978. – № 6. – С. 145–153.
137. Горизонти літературної критики / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1976. – 6 лют.
138. Керуючись єдиною науковою методологією : теорет. нотатки про літ. критику / Г. А. В'язовський // Ленінізм і сучасний літературний процес : зб. ст. – Київ : Дніпро, 1980. – С. 31–52.
139. «Листи червоноармійця Опанаса Байди» Андрія Малишка / Г. А. В'язовський // Мол. гвардія. – 1941. – 20 квіт.
140. Літературна критика, 1977 / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1978. – № 11. – С. 8–20.
141. Методологічні питання сучасної літературної критики / Г. А. В'язовський // Комуніст України. – 1973. – № 12. – С. 67–78.
142. Недоліки повторюються... : [про альм. «Літературна Одеса»] / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 24 верес.
143. Необхідність фундаментальних рішень : [проблеми підготов. кадрів літ. критиків на філол. ф-тах ун-тів] / Г. А. Вязовський // Лит. обозрение. – 1976. – № 2. – С. 69–71.
144. Письменник і життя : [діяльн. Одес. філії СРПУ] / Г. А. В'язовський // Літ. Одеса : альм. – Одеса, 1957. – Вип. 15. – С. 107–114.
145. Постанова ЦК КПРС «Про літературно-художню критику» – бойова програма дії / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1972. – № 6. – С. 11–20.
146. Прагнучи більшої активності [літ. критики] / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1973. – 23 січ.

147. Проблеми сучасної літературної критики / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1977. – № 12. – С. 26–30.
148. Проблемно-тематичні видання літературної критики / Г. А. В'язовський // Рік'75 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1976. – С. 219–242.
149. Проблемно-тематичні видання літературної критики 1976 року / Г. А. В'язовський // Рік'76 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1977. – С. 144–171.
150. Проблемно-тематичні видання літературної критики 1977 року / Г. А. В'язовський // Рік'77 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1978. – С. 233–254.
151. «...Робити професійні висновки» : [стан сучас. літ. критики на Україні] / Г. А. В'язовський // Рік'80 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1981. – С. 205–221.
152. Творчество, критика, современность : одес. литераторы, работники учреждений культуры и искусств обсуждают постановление ЦК КПСС «О литературно-художественной критике» / Г. А. Вязовский // Знамя коммунизма. – 1972. – 11 марта.
153. Шляхами творчих відкриттів : [проблеми сучас. літ. процесу] / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1971. – 2 лют.

Рецензування

154. Буржуазний театр на службі імперіалістичної реакції / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1953. – 24 черв. – Рец. на кн.: Буржуазный театр на службе империалистической реакции. М. : Изд-во АН СССР, 1952. 120 с.
155. В житті і в пам'яті / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1970. – 11 груд. – Рец. на кн.: Коротич В. Така лиха пам'ять : повість / В. Коротич. Київ : Рад. письменник, 1970. 177 с.
156. В літературу йде письменник / Г. А. В'язовський // Комсом. іскра. – 1972. – 29 черв. – Рец. на кн.: Сушинський Б. Кладка : повість та новели / Б. Сушинський. Одеса : Маяк, 1972. 156 с.
157. «В пути» / Г. А. Вязовский // Знамя коммунизма. – 1955. – 22 марта. – Рец. на кн.: Осинин В. В пути / В. Осинин. Одесса : Обл. изд-во, 1954. 80 с.
158. Внесок у колективний пошук / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1973. – 27 листоп. – Рец. на кн.: Логвиненко М. Художник у сучасному світі : наук.-техн. революція і літ. / М. Логвиненко. Київ : Дніпро, 1973. 278 с.
159. Гостре слово сатирика і гумориста : передмова / Г. А. В'язовський // Іванович В. Червоний огнецвет : байки, гуморески, жарти, памфлети, фейлетони, казки, бувальщини / В. Іванович. Київ, 1975. С. 3–7.
160. Дебют молодого поета / Г. А. Вязовский // Комсом. плем'я. – 1956. – 30 груд. – Рец. на кн.: Неверов И. Синяя граница : стихи / И. Неверов. Одесса : Обл. изд-во, 1956. 43 с.
161. Заглиблення в тему / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1974. – 12 січ. – Рец. на кн.: Колодій В. Серпень і птиці : вірші, драм. поема / В. Колодій.

- Одеса : Маяк, 1973. 180 с.
162. Зростання поета / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1960. – 14 черв. – Рец. на кн.: Стриженюк С. Земля орлів / С. Стриженюк. Одеса : Кн. вид-во, 1960. 104 с.
 163. Книга о высокой должности / Г. А. Вязовский // Защитник Родины. – 1956. – 7 сент. – Рец. на кн.: Рядченко И. Высокая должность / И. Рядченко. М. : Воениздат, 1956. 48 с.
 164. Книга про творців богатирських урожаїв / Г. А. В'язовський // Літ. Одеса : альм. – Одеса, 1951. – Вип. 4. – С. 103–104. – Рец. на кн.: Волошина Л. Світлі обрії / Л. Волошина. Одеса : Обл. вид-во, 1950.
 165. «Коли серця запалити» / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 14 груд. – Рец. на кн.: Довнар Ф. Коли серця запалити : повість / Ф. Довнар. Одеса : Обл. вид-во, 1952. 148 с.
 166. Крила поета : передмова / Г. А. В'язовський // Нечерда Б. Барельєфи / Б. Нечерда. Одеса, 1967. С. 5–9.
 167. Література інтернаціональної єдності / Г. А. В'язовський // Комуніст України. – 1978. – № 7. – С. 91–93. – Рец. на кн.: Взаємозбагачення і зближення літератур народів СРСР / відп. ред. В. Г. Беляєв. Київ : Наук. думка, 1977. 267 с.
 168. Літопис братерства культур / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1954. – 27 листоп. – Рец. на кн.: Братерство культур : зб. матеріалів з історії рос.-укр. культ. єднання / ред. О. І. Білецький. Київ : Худож. літ., 1954. 451 с.
 169. На сторожі миру / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1985. – 29 серп. – С. 4. – Рец. на повість: Коротич В. Трава біля порога / В. Коротич // Вітчизна. 1985. № 6.
 170. Непорушна єдність братніх літератур / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1954. – 10 січ. (№ 7). – Рец. на зб.: Російсько-українське літературне єднання : зб. ст. / за заг. ред.: О. І. Білецького, М. К. Гудзія. Київ : Держлітвидав України, 1953. Вип. 1. 461 с.
 171. Нова книга про творчість П. Тичини / Г. А. В'язовський // Жовтень. – 1955. – № 5. – С. 104–107. – Рец. на кн.: Іщук А. Павло Тичина : критико-біогр. нарис / А. Іщук. Київ : Держлітвидав України, 1954. 161 с.
 172. Нова синтетична праця з історії української літератури / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1964. – № 4. – С. 128–131. – Рец. на кн.: Матеріали до вивчення історії української літератури : посіб. для філол. ф-тів ун-тів та пед. ін-тів : в 5 т. Київ : Рад. шк., 1963. Т. 5, кн. 1 : Радянська література. 400 с.
 173. Новые рассказы Ивана Гайдаенко / Г. А. Вязовский // Знамя коммунизма. – 1956. – 14 янв. – Рец. на кн.: Гайдаенко И. Соседи / И. Гайденко. Одесса : Обл. изд-во, 1955. 149 с.
 174. О творчестве Ивана Гайдаенко : предисловие / Г. А. Вязовский // Гайдаенко И. В синем мире / И. Гайдаенко. – Одесса, 1959. – С. 3–10.
 175. Обертгом йде голова / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1973. – 21 лют. – Рец. на кн.: Январев Э. Действующие лица : стихи / Э. Январев. Одесса :

- Маяк, 1972. 62 с.
176. Перша книга гумориста / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1950. – 13 верес. – Рец. на кн.: Іванович В. Свиня на пасіці / В. Іванович. Одеса : Обл. вид-во, 1950.
177. Писатель и его герои : предисловие / Г. А. Вязовский // Карев Г. Хлеб мой, моя вода / Г. Карев. – Одесса, 1974. – С. 3–5.
178. Пошук поетичної виразності : [післямова] / Г. А. В'язовський // Нечерда Б. Вежа : вірші та поеми / Б. Нечерда. – Одеса : Маяк, 1980. – С. 68–69.
179. Пушкін О. С. українською мовою / Г. А. В'язовський // Жовтень. – 1959. – № 7. – С. 142–146. – Рец. на кн.: Неборячок Ф. О. С. Пушкін українською мовою / Ф. Неборячок. Львів : Вид-во Львів ун-ту, 1958. 39 с.
180. «Рибальське щастя» / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1951. – 30 січ. – Рец. на кн.: Гетьман В. Рибальське щастя : поезії / В. Гетьман. Одеса : Обл. вид-во, 1950. 64 с.
181. [Рецензія] / Г. А. В'язовський // Літ. газ. – 1957. – 12 лют. – Рец. на кн.: Грінчак В. Мені не байдуже : поезії / В. Грінчак. Київ : Молодь, 1956.
182. [Рецензія] / Г. А. В'язовський // Літ. газ. – 1957. – 7 трав. – Рец. на кн.: Рядченко И. Навстречу штормам : стихи / И. Рядченко. М. : Сов. писатель, 1956. 99 с.
183. [Рецензія] / Г. А. В'язовський // Літ. в шк. – 1960. – № 1. – С. 82–84. – Рец. на кн.: Лесик В. Елементи теорії літератури в школі : посіб. для вчителів / В. Лесик. Київ : Рад. шк., 1959. 218 с.
184. [Рецензія] / Г. А. В'язовський // Літ. в шк. – 1960. – № 5. – С. 78–81. – Рец. на кн.: Тарасенко Н. Деякі питання поетики : посіб. для студентів філол. ф-ту пед. ін-тів УРСР / Н. Тарасенко. Київ : Рад. шк., 1959. 196 с.
185. [Рецензія] / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1973. – № 1. – С. 83–85. – Рец. на кн.: Сивокінь Г. Друге прочитання : літ.-крит. нариси / Г. Сивокінь. Київ : Рад. письменник, 1972. 201 с.
186. Сатира і гумор Володимира Івановича : передмова / Г. А. В'язовський // Іванович В. Перебендя посміхається : жарти, прислів'я, байки, гуморески, бувальщини, казки / В. Іванович. Одеса, 1960. С. 3–5.
187. Труд і мир / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1955. – 1 січ.
188. Трудові звершення сучасника і літератора / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1970. – 23 жовт. (№ 84).
189. «Штормові будні» / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. – 1952. – 10 січ. – Рец. на кн.: Рядченко И. Штормовые будни / И. Рядченко. Одесса : Обл. вид-во, 1951. 78 с.
190. Штурман дальнього плавання : предисловие / Г. А. Вязовский // Гайдаенко И. Избранное : повести, рассказы и очерки, пьесы / И. Гайдаенко. – Киев, 1964. – С. 3–8.
191. Факти і процес : [обговорення кн.: Історія української радянської літератури. – Київ : Наук. думка, 1964] / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1965. – 27 серп.
192. Широкі обрії життя / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. – 1964. – 21 лют. –

- Рец. на кн.: Гетьман В. Подорож до обрії : лірика / В. Гетьман. Одеса : Кн. вид-во, 1963. 119 с.
193. Шукати нових шляхів / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. – 1961. – № 3. – С. 132–136. – Рец. на кн.: Шаховський С. Лірика і лірики : питання майстерності і стилів укр. рад. поезії / С. Шаховський. Київ : Рад. письменник, 1960. 175 с.
194. Місто моє рідне : поезії / упоряд. А. Михайлевський, В. Твердохліб ; рецензент Г. А. В'язовський. – Одеса : Маяк, 1983. – 286 с.

Редагування

195. Бандуренко Є. Щасливого плавання : поезії / Є. Бандуренко ; ред. Г. А. В'язовський. – Одеса : Обл. вид-во, 1951. – 64 с.
196. Вортман С. Я. Горький і Україна : анот. рек. покажч. / С. Я. Вортман ; ред. Г. А. В'язовський. – Харків : Вид-во Кн. палати УРСР, 1957. – 75 с.
197. Горизонт : літ.-худож. і громад.-політ. зб. Одес. орг. СПУ / ред. Г. А. В'язовський. – Одеса : Маяк, 1975. – 140 с.
198. З моря : повісті та оповідання / ред.: М. О. Левченко, Г. А. В'язовський, І. П. Гайдаєнко ; передм. А. В. Недзвідського. – Одеса : Маяк, 1975. – 212 с.
199. Збірник молодих вчених університету / редкол.: Н. І. Букатевич, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1958. – Вип. 2 : Філол. науки. – 323 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 148).
200. Збірник робіт дисертантів / редкол.: Н. І. Букатевич, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1960. – Вип. 4 : Філол. науки. – 305 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 150).
201. Літературна Одеса : літ.-худож. та публіцист. альм. Одес. філії СРПУ. Вип. 12–18 / ред. Г. А. В'язовський. – Одеса : Обл. вид-во, 1955–1957.
202. Митці народу: збірка статей про творчість радянських письменників / редкол.: Г. А. В'язовський [та ін.] ; ред.: І. М. Дузь ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1961. – 164 с.
203. Питання радянської літератури / редкол.: І. М. Дузь, Г. А. В'язовський, Н. І. Букатевич ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1959. – 284 с.
204. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Н. І. Букатевич, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1958. – Т. 148, вип. 8. – 251 с.
205. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Н. І. Букатевич, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1959. – Т. 149, вип. 9. – 305 с.
206. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Н. І. Букатевич, І. Є. Грицютенко, Г. А. В'язовський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1961. – Т. 151, вип. 11. – 197 с.
207. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, В. В. Фащенко ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1962. – Т. 152, вип. 14 : Т. Г. Шевченко. – 154 с.

208. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, А. А. Москаленко ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1962. – Т. 152, вип. 15 : Питання слов'янської філології : мовознавство. – 244 с.
209. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Г. А. В'язовський, І. М. Дузь, А. А. Жаборюк [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1963. – Т. 152, вип. 16 : М. П. Стельмах. – 293 с.
210. Максим Рильський : зб. ст. / редкол.: І. М. Дузь, Г. А. В'язовський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1960. – 318 с.
211. Розвиток і оновлення видів і жанрів та мовностилістичних засобів художнього зображення в радянській літературі : матеріали Міжвуз. респ. наук. конф. / редкол.: Г. А. В'язовський, П. Ю. Данилко, А. А. Жаборюк [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1968. – 218 с.
212. Советская морская новелла / ред. Г. А. Вязовский ; предисл. А. Нездведский. – Одесса : Маяк, 1976. – Т. 1. – 248 с.
213. Теорія літератури : підруч. для студентів філол. ф-тів ун-тів / ред.: Г. А. В'язовський, В. Ф. Воробйов. – Київ : Вища шк., 1975. – 400 с.
214. Теорія родів і жанрів художньої літератури : тези доп. Респ. наук. конф. (Одеса, 20–22 листоп. 1975 р.) / ред.: Г. А. В'язовський, М. О. Левченко, І. М. Дузь [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1975. – 248 с.
215. Усыченко Ю. Спутники альбатроса : повести и рассказы / Ю. Усыченко ; ред. Г. А. Вязовский. – Одесса : Кн. изд-во, 1958. – 264 с.
216. Художественные искания советской многонациональной литературы : материалы II Всесоюз. науч. конф. / ред.: Г. А. Вязовский, И. М. Дузь, В. В. Фашенко [и др.]. – Одесса, 1976. – 234 с.
217. Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. – 373 с.
218. Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський – 2-е вид. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1963. – 375 с.
219. Шляховая Н. М. Духовный облик героя в литературе эпохи развитого социализма : учеб. пособ. / Н. М. Шляховая ; ред. Г. А. Вязовский ; ОГУ им. И. И. Мечникова. – Одесса, 1983. – 112 с.

Література про життя і творчість

1. В'язовський Григорій Андрійович : бібліогр. покажч. / склала Л. В. Арюпина ; відп. ред. Г. Д. Зленко ; ред. І. С. Шелестович ; Одес. держ. наук. б-ка ім. О. М. Горького. – Одеса, 1986. – 42 с. – (Письменники Одеси ; вип. 4.).
2. В'язовський Григорій Андрійович // Бібліографічний покажчик праць кафедри української літератури Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (по липень 1991 р.) / упоряд.: Є. В. Савельєва, П. Т. Маркушевський. – Одеса, 1991. – С. 6. – (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету).

3. Вязовский Григорий Андреевич // Краткая литературная энциклопедия : в 9 т. – М., 1978. – Т. 9. – С. 214.
4. Зленко Г. Вязовський Григорій Андрійович / Г. Зленко // ЕСУ. – Київ, 2006. – Т. 5. – С. 243.
5. В'язовський Григорій Андрійович // Філологічний факультет Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова : бібліографія, 1991–2001 / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Філол. ф-т, Наук. б-ка. – Одеса : Астропринт, 2003. – С. 59. – (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету).
6. Арюпіна Л. В. Григорій Андрійович В'язовський / Л. В. Арюпіна. – Одеса, 1986. – 42 с.
7. Балицький В. Літературний гурток / В. Балицький // Чорном. комуна. – 1940. – 29 жовт.
8. Баташан І. Уклін тобі, Альма-матер! : [про І. Дузя та Г. В'язовського як вихованців Одес. ун-ту] / І. Баташан // ЗНК. – 1987. – 4 верес.
9. Бондарчук П. Зустрічі з В'язовським / П. Бондарчук // Чорном. новини. – 2008. – № 12/13. – С. 7.
10. Бути на рівні сучасних вимог партії : [про творчу й пед. діяльність Г. В'язовського, І. Дузя, М. Левченка] // ЗНК. – 1985. – 25 жовт.
11. Видному ученому Одессы : [про меморіальну дошку на будинку, де жив вчений] // Веч. Одесса. – 1999. – 11 нояб.
12. VIII з'їзд письменників Радянської України (7–9 квіт. 1981 р.) : матеріали з'їзду. – Київ : Рад. письменник, 1981. – С. 121.
13. Вязовский Григорий // 22 июня – 9 мая : писатели Украины в Великой Отечественной : биобиблиогр. справ. / [сост.: Б. А. Буркатов, А. Я. Шевченко]. – Київ : Рад. письменник, 1985. – С. 81.
14. В'язовський Григорій // 22 червня – 9 травня : письменники України у Великій Вітчизняній : біобібліогр. довід. – Київ, 1980. – С. 62.
15. В'язовський Григорій // Письменники Одещини на межі тисячоліть : антологія-довідник / упоряд. Б. Сушинський. – Одеса, 1999. – С. 387.
16. В'язовський Григорій // Письменники Радянської України : біобібліогр. довід. / уклад. О. Петровський. – Київ : Рад. письменник, 1966. – С. 114.
17. В'язовський Григорій // Письменники Радянської України : біобібліогр. довід. / упоряд.: О. Килимник, О. Петровський. – Київ, 1970. – С. 77–78.
18. В'язовський Григорій // Письменники Радянської України : довідник / упоряд.: О. В. Килимник, О. І. Петровський. – Київ, 1976. – С. 54.
19. В'язовський Григорій Андрійович // Випускники Одеського (Новоросійського) університету : енциклопед. слов. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Одеса : Астропринт, 2005. – Вип. 1. – С. 41–42.
20. В'язовський Григорій Андрійович // Письменники Радянської України : біобібліогр. довід. / авт.-упоряд.: В. К. Коваль, В. П. Павловська. – Київ, 1981. – С. 40–41.
21. В'язовський Григорій Андрійович // Письменники Радянської України, 1917–1987 : біобібліогр. довід. / упоряд.: В. К. Коваль, В. П. Павловська. –

- Київ : Рад. письменник, 1988. – С. 123–124.
22. В'язовський Григорій Андрійович // Попов В. М. Учені вузів Української РСР / В. М. Попов, В. І. Полурез, Ю. П. Дяченко. – Київ, 1968. – С. 103.
 23. В'язовський Григорій Андрійович // Шевченківський словник : у 2 т. – Київ : Вид-во УРЕ, 1976. – Т. 1. – С. 145.
 24. В'язовський Григорій Андрійович : [некролог] // Іст.-літ. журн. – 1996. – № 2. – С. 60.
 25. В'язовський Григорій Андрійович : [некролог] // Одес. ун-т. – 1996. – № 1/4. – С. 15.
 26. В'язовський Григорій Андрійович : [некролог] // Чорном. новини. – 1996. – 28 лют.
 27. В'язовський Григорій Андрійович, нині професор, з бойовим побратимом // Одес. ун-т. – 1990. – 11 трав. – С. 3.
 28. В'язовському Григорію – 50 // Літ. Україна. – 1969. – № 10. – 4 лют. – С. 3.
 29. Гошицький П. Літературний кабінет / П. Гошицький // Мол. гвардія. – 1940. – 4 черв.
 30. Данилко П. Ю. З перших лекцій : [про лекції А. В. Недзвідського «Літературна Одеса» і Г. А. В'язовського «Вступ до літературознавства»] / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1963. – 13 верес.
 31. Данилко П. Ю. Приклад до наслідування : [про викладачів ОДУ] / П. Ю. Данилко // Времена и годы : воспоминания ветеранов войны и труда Одес. ун-та. – Одесса : Астропринт, 1999. – Вып. 2. – С. 65–66.
 32. Данилко П. Ю. Шлях до вершин науки : професорові Г. А. В'язовському – 60 років / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1979. – 2 лют.
 33. До 85-річчя від дня народження професора Г. А. В'язовського // Іст.-літ. журн. – 2004. – № 10. – С. 243.
 34. Дузь І. М. Слово об ученом и друге : [Г. А. В'язовському – 60 років] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1979. – 7 февр.
 35. Дузь І. М. Багатогранність : [Г. А. В'язовський] / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1994. – 4 берез.
 36. Дузь І. М. Дослідник чистих художніх глибин : Г. В'язовському – 70 / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1989. – 1 лют.
 37. Есть среди филологов журналисты : [про газ. публіц. проф. філол. ф-та Одес. ун-та Г. А. В'язовського, І. М. Дузя, А. В. Недзвідського, В. В. Фащенко] // ЗНК. – 1984. – 4 трав.
 38. Жаборюк А. А. Жизнь в науке : рассказываем о проф., д-ре филол. наук Г. А. Вязовском : [до 60-річчя з дня народж.] / А. А. Жаборюк // Веч. Одесса. – 1979. – 1 февр.
 39. Жаборюк А. А. Пам'яті Г. А. В'язовського : [конф. в ОНУ] / А. А. Жаборюк // Іст.-літ. журн. – 2002. – № 37. – С. 309–311.
 40. Земний уклін професору Григорію В'язовському : [до 60-річчя з дня народж.] // Чорном. комуна. – 1979. – 3 лют.
 41. Іваницький Б. До глибин істини: Г. В'язовському – 70 / Б. Іваницький // Горизонт. – Одеса : Маяк, 1989. – С. 148–150.

42. Ілляш М. Літстудія запрошує : [про одес. письменників Г. В'язовського, В. Гетьмана, І. Дузя, А. Колісниченка, М. Левченка] / М. Ілляш // ЗНК. – 1985. – 8 берез.
43. Ісаєнко Л. М. Він умів цінувати науку : Г. А. В'язовський / Л. М. Ісаєнко // Чорном. новини. – 2004. – 31 січ. – С. 3.
44. Ісаєнко Л. М. Творчі пошуки професора Григорія Андрійовича В'язовського / Л. М. Ісаєнко // Ісаєнко Л. М. Пам'яті світле джерело : [нарис]. – Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2015. – С. 356–367.
45. Ісаєнко Л. М. Творчі та наукові пошуки професора Г. А. В'язовського / Л. М. Ісаєнко // Ісаєнко Л. М. Пам'ять і слово : українознавча філол. сторінка Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова / Л. М. Ісаєнко ; – Одеса : Астропринт, 2004. – С. 8–11.
46. Іст.-літ. журн. – 1997. – № 3. – С. 5–29. – Добірка ст., присвяч. вченому, с. 5–29.
47. Історія Одеського університету (1865–2000) / Л. О. Ануфрієв [та ін.] ; гол. ред. В. А. Сминтина ; Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Астропринт, 2000. – 226 с. – Про Г. А. В'язовського, с. 145, 147.
48. Історія Одеського університету за 100 років / редкол.: Н. І. Букатевиц, Г. А. В'язовський, І. М. Дузь [та ін.] ; відп. ред.: О. І. Юрженко ; Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Київ : Вид-во Київ. н-ту, 1968. – 423 с. – Про Г. А. В'язовського, с. 360.
49. Історія української літератури : у 8 т. – Київ : Наук. думка, 1971. – Т. 8. – 571 с. – Про Г. А. В'язовського, с. 543.
50. Історія української радянської літератури. – Київ : Наук. думка, 1964. – 864 с. – Про Г. А. В'язовського, с. 432.
51. Козаченко В. Література доби розвинутого соціалізму : доп. на VII з'їзді письменників України 14 квіт. 1976 р. / В. Козаченко // Літ. Україна. – 1976. – 16 квіт.
52. Колісниченко А. І. Життя як момент істини : [Г. А. В'язовський] / А. І. Колісниченко // Юг. – 1999. – 2 фебр.
53. Кононенко П. Критика у книжкових виданнях 1978 року / П. Кононенко // Рік'78 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1979. – С. 185, 190, 201, 204.
54. Конференція молодих читачів // Мол. гвардія. – 1941. – 23 квіт.
55. Коротич В. Григорію В'язовському – 60 / В. Коротич // Горизонт. – Одеса : Маяк, 1979. – С. 89–90 ; Те саме // Літ. Україна. – 1979. – 2 лют.
56. Культурно-мистецька хроніка // Літ. Одеса. – Одеса, 1949. – Вип. 2. – С. 121.
57. Ларискін С. Великому Кобзареві присвячено : [про участь Г. В'язовського, І. Дузя в Шевченківських читаннях] / С. Ларискін // Комсом. іскра. – 1985. – 21 берез.
58. Літературний декадник // Мол. гвардія. – 1941. – 11 трав.
59. Літературний оглядач. Поступ аналітичної думки : до п'ятиріччя постанови ЦК КПРС «Про літературно-художню критику» / Літературний оглядач // Літ. Україна. – 1977. – 21 січ.
60. Марцинкевич В. Міжвузівська наукова конференція, присвячена вивченню творчості Павла Тичини / В. Марцинкевич // Рад. літературознавство.

- 1961. – № 4. – С. 157.
61. Марченко І. Передстворенням багатотомної «Історії української літератури» в Одесі : [обговорення проспекту] / І. Марченко // Рад. літературознавство. – 1959. – № 2. – С. 152.
 62. Міжнародна наукова конференція «Роди і жанри літератури», присвячена пам'яті проф., д-ра філол. наук Г. А. В'язовському // Думська площа. – 2004. – № 5. – С. 1.
 63. Напишемо історію університету : [до складу редколегії ввійшли Г. В'язовський, І. Дузь, В. Фащенко] // ЗНК. – 1987. – 9 жовт.
 64. Ніколаєв В. Ветерани завжди в строю : [зокрема про Г. В'язовського, І. Дузя як ветеранів Великої Вітчизн. війни] / В. Ніколаєв // ЗНК. – 1985. – 22 лют. ; Те саме // Знамя комунізму. – 1985. – 6 марта.
 65. Обговорення журналу «Радянське літературознавство» в Одесі // Рад. літературознавство. – 1961. – № 3. – С. 150.
 66. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова на сторінках центральної, регіональної та університетської преси, 2000–2010 рр. : інформ. вид. / авт.-упоряд.: С. О. Мерзлякова, О. В. Суровцева ; ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Астропринт, 2010. – 904 с. – Із ім. покажч.: С. 33, 65, 221, 266, 332–333, 358.
 67. Орлик П. І. Збірник «Рік'82» : літ.-крит. огляд : [зокрема про літературознавчі дослідження Г. В'язовського, І. Дузя] / П. І. Орлик // Рад. літературознавство. – 1985. – № 2. – С. 70–72.
 68. Осадчук П. Гідний син свого батька і рідної землі / П. Осадчук // Іст.-літ. журн. – 1997. – № 3. – С. 12–16.
 69. Острик М. Рух і напрям критичної думки / М. Острик // Рік'75 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1976. – С. 250.
 70. Підвищувати педагогічну майстерність : [про творчу й пед. діяльність Г. В'язовського та В. Фащенка] // ЗНК. – 1985. – 6 верес.
 71. Приходько І. Ф. Поетика малої прози О. Довженка про Велику Вітчизняну війну : [зокрема про вивчення творчості О. Довженка Г. В'язовським, В. Фащенко] / І. Ф. Приходько // Укр. літературознавство. – 1985. – Вип. 45. – С. 8, 9.
 72. Прощайте, Григорій Андреевич... [В'язовський] // Веч. Одесса. – 1996. – 27 февр.
 73. Роди і жанри літератури : зб. наук. пр. за матеріалами Міжвуз. конф., присвяч. пам'яті проф. Г. А. В'язовського / відп. ред. Н. М. Шляхова ; Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова, Філол. ф-т. – Одеса, 1997. – 245 с.
 74. Руткинский В. Его ученики : [Г. А. В'язовський] / В. Руткинский // Одес. изв. – 1999. – 4 февр.
 75. Слюсар А. Поріднилися назавжди : [зокрема про творчість Г. В'язовського, В. Фащенка] / А. Слюсар // ЗНК. – 1985. – 28 черв.
 76. Совецание критиков // Знамя комунізму. – 1955. – 19 февр.
 77. Стерненко М. Свидание с юностью : [про творчу й пед. діяльність Г. В'язовського, І. Дузя та В. Фащенка] // Знамя комунізму. – 1985. –

23 июня.

78. Стратан О. В. «Несвідома свідомість» творчого процесу / О. В. Стратан // Вісн. ОДУ. Серія: Філологія : Мовознавство, літературознавство. – 1999. – Вип. 4. – С. 108–113.
79. Стрельбицкий М. Вестовой культуры : [Г. А. В'язовський] / М. Стрельбицкий // Веч. Одесса. – 1999. – 2 февр.
80. Стрельбицкий М. Рацило-лицар: 2 лютого 1999 р. Г. А. В'язовському виповнилося б 80 / М. Стрельбицкий // Літ. Україна. – 1999. – 13 трав. – С. 5.
81. Сушинський Б. Григорію В'язовському – 70 / Б. Сушинський // Літ. Україна. – 1989. – 2 берез. – С. 5.
82. VII з'їзд письменників Радянської України (14–16 квіт. 1976 р.) : матеріали з'їзду. – Київ : Рад. письменник, 1977. – С. 64.
83. Тарасів Р. Шана і пам'ять : [Г. А. В'язовський] / Р. Тарасів // Одес. ун-т. – 1999. – № 11 (груд.).
84. Творческие вечера // Большевик. знамя. – 1941. – 11 мая.
85. У президії СПУ : [про прийом Г. А. В'язовського до Співки письменників СРСР] // Літ. Україна. – 1962. – 6 листоп.
86. Фалько Ю. Актуальні проблеми розвитку літератури та мистецтва / Ю. Фалько // Рад. літературознавство. – 1976. – № 4. – С. 40, 41.
87. Фащенко В. В. В'язовський Григорій Андрійович / В. В. Фащенко // Укр. літ. енциклопедія : у 5 т. – Київ : Гол. ред. УРЕ, 1988. – Т. 1. – С. 368.
88. Чайковський О. Перебудова потребує знань : [зокрема про В. Фащенка] / О. Чайковський // ЗНК. – 1989. – 6 жовт.
89. Шляхова Н. М. В'язовський Григорій Андрійович / Н. М. Шляхова // Професори Одеського (Новоросійського) університету : біогр. слов. : в 4 т. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Одеса : Астропринт, 2000. – Т. 2 : А–І. – С. 249–252.
90. Шляхова Н. М. В'язовський Григорій Андрійович / Н. М. Шляхова // Професори Одеського (Новоросійського) університету : біогр. слов. : в 4 т. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Вид. 2-е, допов. – Одеса : Астропринт, 2005. – Т. 2 : А–І. – С. 286–289.
91. Шляхова Н. М. Орбіти наукових інтересів професора Г. А. В'язовського / Н. М. Шляхова // Іст.-літ. журн. – 1997. – № 3. – С. 24–29.
92. Шляхова Н. М. Філологічний : [про вихованців фак-ту ОДУ ім. І. І. Мечникова Г. В'язовського, І. Дузя, А. Колісниченка, В. Фащенка] / Н. М. Шляхова // ЗНК. – 1988. – 15 квіт.
93. Шумакова Л. На передньому краї життя : нотатки з обласної наради працівників культури і мистецтва / Л. Шумакова // Чорном. комуна. – 1972. – 11 берез.
94. Щербаков А. По мандату долга : заметки о литературной критике / А. Щербаков // Знамя коммунизма. – 1973. – 16 нояб.
95. Щербань М. «Не наградной, не выездной...» : профессору Григорію Андрійовичу В'язовському виповнилося 75 років / М. Щербань // Одес. ун-т. – 1994. – № 3/4. – С. 3 ; Те саме // Іст.-літ. журн. – 1997. – № 3. – С. 7–11.
96. Шупта-В'язовська О. Г. «А ці діла звичайні і прекрасні» : до 85-річчя від

- дня народж. Григорія В'язовського / О. Г. Шупта-В'язовська // Літ. Одеса : альм. – 2004. – Вип. 1. – С. 91–96.
97. Шупта-В'язовська О. Г. Розповідь про батька / О. Г. Шупта-В'язовська // Времена и годы : воспоминания ветеранов войны и труда Одес. ун-та. – Одесса, 1998. – Вип. 1. – С. 128–130.

Рецензії, відгуки та деякі посилання на роботи

98. Барабаш Ю. Журнал українських літературознавців / Ю. Барабаш // Вопр. лит. – 1961. – № 3. – С. 206. – Відгук про ст.: В'язовський Г. А. Літературознавство і психологія творчості / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. 1960. № 4. С. 26–40.
99. Богданов А. Широкому читателю – о теории литературы / А. Богданов // Вопр. лит. – 1962. – № 9. – С. 230–231. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Літературно-художній тип і його прототип / Г. А. В'язовський. Київ : Держлітвидав України, 1962. 75 с.
100. Вікторов Л. Перша наукова біографія Т. Г. Шевченка / Л. Вікторов // Вітчизна. – 1961. – № 3. – С. 202–204. – Рец. на кн.: Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. 373 с.
101. Власенко І. Обговорення журналу «Радянське літературознавство» в Одесі / І. Власенко // Рад. літературознавство. – 1959. – № 2. – С. 151.
102. Воробей П. Біографія безсмертного Кобзаря / П. Воробей // Чорном. комуна. – 1961. – 5 берез. – Рец. на кн.: Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. 373 с.
103. Гон М. Новий посібник з теорії літератури / М. Гон // Укр. мова і літ. в шк. – 1977. – № 6. – С. 91–92. – Рец. на кн.: Теорія літератури : підруч. для студентів філол. ф-тів ун-тів / ред.: Г. А. В'язовський, В. Ф. Воробйов. Київ : Вища шк., 1975. 400 с.
104. Гром'як Р. Психологія творчого мислення з погляду літературознавства / Р. Гром'як // Рад. літературознавство. – 1983. – № 2. – С. 67–69. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Творче мислення письменника : дослідження / Г. А. В'язовський. Київ : Дніпро, 1982. 335 с.
105. Гуріненко П. Літературна критика в поході / П. Гуріненко // Рад. літературознавство. – 1974. – № 2. – С. 9.
106. Гурладі М. На поклик життя : розробка ідейно-естет. проблеми літературознавства на Україні в післявоєнні роки / М. Гурладі. – Київ : Наук. думка, 1984. – С. 12, 96. – Відгук про ст.: В'язовський Г. А. Непорушна єдність братніх літератур / Г. А. В'язовський // Чорном. комуна. 1954. 10 січ.
107. Гурладі М. На поклик життя : розробка ідейно-естет. проблеми літературознавства на Україні в післявоєнні роки / М. Гурладі. – Київ : Наук. думка, 1984. – С. 34–35. – Відгук про ст.: В'язовський Г. А. Методологічні питання сучасної літературної критики / Г. А. В'язовський // Комуніст України.

1973. № 12. С. 67–78.
108. Дорошенко І. Чи справді тісно в «обласних рамках»? / І. Дорошенко // Жовтень. – 1960. – № 1. – С. 152–154. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Письменник і життя / Г. А. В'язовський. Одеса : Кн. вид-во, 1959. 168 с.
 109. Дузь І. М. Співзвучно з вимогами дня / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1983. – 3 лют. (№ 15). – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Творче мислення письменника : дослідження / Г. А. В'язовський. Київ : Дніпро, 1982. 335 с.
 110. Дяченко Ю. Тарас Григорович Шевченко / Ю. Дяченко // Друг читача. – 1960. – 8 верес. – Рец. на кн.: Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. 373 с.
 111. Калиниченко М. Обращена к читателю / М. Калиниченко // Радуга. – 1988. – № 11. – С. 168–169. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Творче мислення письменника : дослідження / Г. А. В'язовський. Київ : Дніпро, 1982. 335 с.
 112. Клочек Г. У прикордонній зоні двох наук / Г. Клочек // Вітчизна. – 1983. – № 8. – С. 196–201. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Творче мислення письменника : дослідження / Г. А. В'язовський. Київ : Дніпро, 1982. 335 с.
 113. Кононенко П. На мистецьких орбітах / П. Кононенко // Літ. Україна. – 1970. – 21 лип. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Орбіти художнього слова: творча культура письменника / Г. А. В'язовський. Одеса : Маяк, 1969. 219 с.
 114. Кононенко П. Українська журнальна критика 1983 року / П. Кононенко // Рік'83 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1984. – С. 172–173. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Від життя до художнього твору : літ.-крит. нарис / Г. А. В'язовський. Київ : Рад. письменник, 1979. 238 с.
 115. Костенко А. І. Як написано біографію Тараса Шевченка / А. І. Костенко // Рад. літературознавство. – 1961. – № 3. – С. 138–143. – Рец. на кн.: Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. 373 с.
 116. Косян В. Надбання і прогалини : повчальний урок в готуванні біографії Кобзаря / В. Косян // Літ. газ. – 1961. – 20 січ. – Рец. на кн.: Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. 373 с.
 117. Крижанівський С. У новаторських шуканнях, у поступі / С. Крижанівський // Літ. Україна. – 1965. – 12 жовт. – Відгук про ст.: В'язовський Г. А. Факти і процес / Г. А. В'язовський // Літ. Україна. 1965. 27 серп.
 118. Логвиненко М. Обрії поточної критики / М. Логвиненко // Рік'76 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1977. – С. 188. – Відгук про ст.: В'язовський Г. А. Літературний процес і питання теорії соціалістичного реалізму / Г. А. В'язовський // Рад. літературознавство. 1976. № 2. С. 14–21.
 119. Мейлах Б. Талант писателя и процессы творчества / Б. Мейлах. – Л. : Сов. писатель, 1969. – С. 21. – Рец. на кн.: Вязовский Г. А. Проблемы специфических закономерностей творческого труда писателя : автореф. дис. ... д-ра филол. наук / Г. А. Вязовский ; Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. Киев, 1967. 46 с.

120. Падалка Н. І. На допомогу школі / Н. І. Падалка // Літ. в шк. – 1958. – № 1. – С. 86–87. – Відгук про ст.: В'язовський Г. А. Вивчення майстерності Івана Франка – лірика в середній школі / Г. А. В'язовський // На допомогу школі : практ. рек. каф. філол. ф-ту ОДУ ім. І. І. Мечникова. Одеса, 1956. Вип. 3. С. 35–42.
121. Піхманець Р. В. Деякі проблеми психології художньої творчості в літературно-теоретичних працях І. Франка : [зокрема про дослідження Г. А. В'язовського] / Р. В. Піхманець // Рад. літературознавство. – 1987. – № 12. – С. 43–47.
122. Піхманець Р. В. Методологічні аспекти вивчення творчого процесу : [зокрема про дослідження Г. В'язовського] / Р. В. Піхманець // Слово і Час. – 1990. – № 11. – С. 70, 71.
123. Поліщук Н. [Рецензія] / Н. Поліщук // Рад. літературознавство. – 1981. – № 2. – С. 90–91. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Від життя до художнього твору : літ.-крит. нарис / Г. А. В'язовський. Київ : Рад. письменник, 1979. 238 с.
124. Пригодій М. Літературознавча Ленініана : здобутки і перспективи / М. Пригодій // Рік'80 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1981. – С. 199–200. – Відгук про ст.: В'язовський Г. А. Керуючись єдиною науковою методологією : теорет. нотатки про літ. критику / Г. А. В'язовський // Ленінізм і сучасний літературний процес : зб. ст. Київ : Дніпро, 1980. С. 31–52.
125. Сивокінь Г. На порядку денному / Г. Сивокінь // Рік'78 : літ.-крит. огляд. – Київ : Дніпро, 1979. – С. 220–221, 223. – Відгук про ст.: В'язовський Г. А. Проблемно-тематичні видання літературної критики 1976 року / Г. А. В'язовський // Рік'76 : літ.-крит. огляд. Київ : Дніпро, 1977. С. 144–171 ; В'язовський Г. А. Проблемно-тематичні видання літературної критики 1977 року / Г. А. В'язовський // Рік'77 : літ.-крит. огляд. Київ : Дніпро, 1978. С. 233–254 ; В'язовський Г. А. Відповідальність за талант / Г. А. В'язовський // Дніпро. 1978. № 6. С. 145–153.
126. Сидоренко Г. [Рецензія] / Г. Сидоренко // Укр. мова і літ. в шк. – 1970. – № 11. – С. 83–84. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Орбіти художнього слова: творча культура письменника / Г. А. В'язовський. Одеса : Маяк, 1969. 219 с.
127. Сиротюк М. Місце в літературному процесі / М. Сиротюк // Літ. газ. – 1959. – 16 жовт. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Письменник і життя / Г. А. В'язовський. Одеса : Кн. вид-во, 1959. 168 с.
128. Ткаченко В. Перша ластівка / В. Ткаченко // Колгоспне село. – 1962. – 18 верес. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Літературно-художній тип і його прототип / Г. А. В'язовський. Київ : Держлітвидав України, 1962. 75 с.
129. Фащенко В. Письменник і життя / В. Фащенко // Чорном. комуна. – 1959. – 21 лип. – Рец. на кн.: В'язовський Г. А. Письменник і життя / Г. А. В'язовський. Одеса : Кн. вид-во, 1959. 168 с.
130. Чичерин А. Спорные вопросы изучения языка и стиля художественной литературы / А. Чичерин // Питання слов'янознавства : матеріали I і II Респ. слав'ян. конф. – Львів, 1962. – С. 260–261.

**Галащук
Борис Іванович**

**(18.07.1897, с. Жукове Ізяславського р-ону Волинської губернії – 28.07.1962,
м. Одеса)**

Навчався на юридичному факультеті Київського університету (1917–1919). У 1928 р. закінчив Київський інститут народної освіти. Кандидатська дисертація: «Слов'янська тема в творчості українських демократичних письменників 70–90-х років XIX ст.» (1951). У 1940 р. почав працювати викладачем української літератури в Одеському державному університеті ім. І. І. Мечникова. У 1952 р. перейшов на роботу в Одеський педагогічний інститут іноземних мов, продовжуючи працювати в ОДУ.

Українська класика

1. Галащук Б. І. Переклади П. Грабовського із зарубіжних слов'янських поетів / Б. І. Галащук // Вітчизна. – 1952. – № 8. – С. 166–173.

Література XX століття

2. Галащук Б. І. Переклади М. Т. Рильського з літератур зарубіжного слов'янства / Б. І. Галащук // Максим Рильський : зб. ст. – Одеса, 1960. – С. 198–215.
3. Галащук Б. І. [Рецензія] / Б. І. Галащук // Літ. в шк. – 1956. – № 1. – С. 84–86. – Рец. на кн.: Рильський М. Сад над морем : поезії / М. Рильський. Київ : Рад. письменник, 1955. 130 с.
4. Галащук Б. І. [М. Рильський – перекладач] / Б. І. Галащук // Матеріали дискусії IV Міжнарод. съезд славистов (Москва, 1–10 сент. 1958 г.). – М. : Изд-во АН ССРСР, 1962. – Т. 1 : Проблемы славянского литературоведения, фольклористики и стилистики. – С. 542–543.

Компаративні студії

5. Галащук Б. І. Вияв дружби і приязні : [про вид. в Празі творів М. Рильського і П. Тичини чеською мовою] / Б. І. Галащук // Дніпро. – 1954. – № 5. – С. 119–121.
6. Галащук Б. І. Дружні взаємозв'язки [укр. рад. літ. і зарубіжне слов'янство] / Б. І. Галащук // Вітчизна. – 1956. – № 3. – С. 131–141.
7. Галащук Б. І. Дружні зв'язки народів / Б. І. Галащук // Вітчизна. – 1957. – № 6. – С. 207–209. – Рец. на кн.: Гонтар П. Українсько-чеські літературні зв'язки в XIX ст. / П. Гонтар. Київ : Держлітвидав України, 1956. 110 с.
8. Галащук Б. І. Некрасов в зарубіжних славянських країнах / Б. І. Галащук // Знамя комунізму. – 1953. – 7 янв.

9. Галащук Б. І. Ознайомлення учнів з літературами слов'янських країн / Б. І. Галащук // Літ. в шк. – 1954. – № 2. – С. 63–65.
10. Галащук Б. І. Поэты братских народов / Б. И. Галащук // Славяне. – 1956. – № 2. – С. 56–58. – Рец. на сб.: Поэзия западных и южных славян : сб. ст. Л., 1955. 503 с.
11. Галащук Б. И. Пушкин в оценке современных чехословацких литературоведов / Б. И. Галащук // Пушкин на Юге : тр. Пушк. конф. Кишинёва и Одессы (1954–1957 гг.). – Кишинев : Штиинца, 1961. – Т. 2. – С. 453–465.
12. Галащук Б. І. Пушкін і зарубіжні слов'яни / Б. І. Галащук // Наук. зап. Одес. пед. ін-ту інозем. мов. – 1956. – Т. 1. – С. 3–34.
13. Галащук Б. И. Славистика в Одесском университете в послевоенные годы / Б. И. Галащук // Краткие сообщ. ин-та славяноведения АН СССР. – 1952. – Вып. 9. – С. 109.
14. Галащук Б. И. Славянская тема в творчестве украинских демократических писателей 70–90-х гг. XIX в. : к истории лит. связей укр. писателей-демократов с зарубежным славянством : тез. дис. / Б. И. Галащук // Краткие сообщ. ин-а славяноведения АН СССР. – 1952. – Вып. 8. – С. 53–64.
15. Галащук Б. І. Леся Українка і сербський фольклор / Б. І. Галащук // Міжслов'янські літературні взаємини : зб. ст. – Київ : Вид-во АН УРСР, 1958. – Вип. [1]. – С. 306–313.
16. Галащук Б. І. Франко і чеська література / Б. І. Галащук // Творчість Івана Франка : зб. ст. – Київ : Вид-во АН УРСР, 1956. – С. 323–343.
17. Галащук Б. І. Хвилюючі теми : слов'янська тематика в творчості П. Тичини і Л. Первомайського / Б. І. Галащук // За більшов. кадри. – 1947. – 14 груд.

Література про життя і творчість

1. Галащук Борис Іванович // Бібліографічний покажчик праць кафедри української літератури Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (по липень 1991 р.) / упоряд.: Є. В. Савельєва, П. Т. Маркушевський. – Одеса, 1991. – С. 7–8. – (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету).
2. Очерки развития науки в / В. М. Адамян, Л. А. Алексеєва, Ю. А. Амброз [и др.] ; отв. ред. С. А. Андронати ; НАН Украины, Южный науч. центр. – Одесса, 1995. – 576 с. – Про Галащука Б. І., с. 548.

Грушевський Олександр Сергійович

(12.08.1877, м. Ставрополь – 1942 (за ін. даними – 1943), с. Іртишськ, нині м. Павлодар)

У 1899 р. закінчив історико-філологічний факультет Університету св. Володимира у Києві. У 1907–1908 рр. працював приват-доцентом кафедри російської історії Новоросійського університету, був звільнений за спроби вести лекції українською мовою.

Фольклор та етнографія. Історія України й історіографії

1. З економічного життя українських монастирів XVII–XVIII вв. / О. С. Грушевський // Україна. – 1914. – Кн. 3. – С. 42.
2. З економічного життя XVI в. З історії торговельних відносин / О. С. Грушевський // Україна. – 1917. – Кн. 3–4. – С. 1–11.
3. З початків нової української історіографії / О. С. Грушевський // Україна. – 1914. – Кн. 2. – С. 57–63.
4. Из истории украинской этнографии. Изучение исторических песен / А. С. Грушевский. – Киев, 1905.
5. Из истории украинской этнографии : этногр. темы в украинской литературе / А. С. Грушевский. – СПб. : тип. Император. АН, 1910. – 29 с.
6. Луцьке міщанство в XVI в. О. С. Грушевський // Іст.-геогр. зб. ВУАН. – Київ, 1927. – Т. 1. – С. 1–12.
7. Митні комори / О. С. Грушевський // Україна. – 1918. – Кн. 1–2. – С. 21–31.
8. Міщанські підрахунки в ревізіях XVI в. / О. С. Грушевський // Іст.-геогр. зб. ВУАН. – Київ, 1929. – Т. 3. – С. 1–8.
9. Пинское Полесье. Исторические очерки, XI–XIII вв. / А. С. Грушевский. – Киев, 1901. – Ч. 1. – 78 с.; Ч. 2 : XIV–XVI вв. – Киев, 1903. – 104 с.
10. Пинское Полесье XIV–XVI вв. : ист. очерки / А. С. Грушевский. – Киев, 1903. – 194 с.
11. Питання оборони замків В. Кн. Литовського в XVI в. / О. С. Грушевський // Іст.-геогр. зб. ВУАН. – Київ, 1928. – Т. 2. – С. 1–9.
12. По катастрофі 1708 р. Воєнні роботи / О. С. Грушевський // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка. – 1907. – Кн. 6. – С. 21–35.
13. По катастрофі 1708 р. Конфіскація земель у мазепинців / О. С. Грушевський // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка. – 1907. – Кн. 1. – С. 85–95.
14. Повинність городовой работы в Великом Княжестве Литовском / А. С. Грушевский // Журн. М-ва науки и просвещения. – 1914. – № 11. – С. 21.
15. [Рецензія] // Україна. – 1919. – Кн. 1. – С. 139–140. – Рец. на кн.: Струве П. Крепостное хозяйство. Исследования по экономической истории России в XVIII–XIX в. / П. Струве. М., 1913. 340 с.
16. Розквартирування російських полків на Україні / О. С. Грушевський // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка. – 1907. – Кн. 4. – С. 5–25.

Медієвістика

17. Города В. Княжества Литовского в XIV–XVI вв. Старина и борьба за старину / А. С. Грушевский. – Киев, 1918. – 240 с.
18. Господарские уставы о доходах наместников-державцев / А. С. Грушевский // Журн. М-ва науки и просвещения. – 1916. – № 1. – С. 98–130.
19. К судьбе «Истории Руссов»: эпизод из украинской историографии XIX в. / А. С. Грушевский // Чтения в Ист. О-ве Нестора-летописца. – Киев, 1906. – Кн. 19, вып. 2. – С. 51–70.

20. К характеристике взглядов «Истории Руссов» / А. С. Грушевський // Изв. Отд-ния рус. языка и словесности Имп. Акад. наук. – СПб., 1908. – Т. 13, кн. 1. – С. 396–427.

Шевченкознавство

21. З настроїв та думок Кирило-Мефодіївського братства / О. С. Грушевський // Україна. – 1914. – Кн. 1. – С. 71–77.
22. З планів та думок Кирило-Мефодіївського братства. Плани видань / О. С. Грушевський // Літ.-наук. вісн. – Р. 19 1918. – Т. 71, кн. 7–8. – С. 89–95.
23. Історичні твори Шевченка на лекціях історії / О. С. Грушевський. – Київ : Друк. Акц. Т-ва «Петро Барський», 1918. – [40] с.
24. Невільницький цикл Т. Шевченка, 1847 р. / О. С. Грушевський // Літ.-наук. вісн. – Р. 19 1918. – Т. 69, кн. 2–3. – С. 183–194.
25. Шевченківська література за останні роки / О. С. Грушевський // Україна. – 1917. – Кн. 1–2. – С. 116–127.

Історія української літератури

26. Галицька молодь та Куліш в 1860 рр. / О. С. Грушевський // Зап. істор.-філол. відділу ВУАН. – 1928. – Кн. 20. – С. 325–342.
27. З етнографічних студій І. Франка / О. С. Грушевський. – Київ : Шлях, 1918. – 8 с.
28. З останніх оповідань В. Винниченка / О. С. Грушевський // Літ.-наук. вісн. – Р. 19 1918. – Т. 69, кн. 2–3. – С. 240–248.
29. З сучасної української літератури. Начерки і характеристики / О. С. Грушевський. – Київ : Друкарня Першої Київ. друк. спілки, 1918. – 327 с.
30. Из жизни украинской интеллигенции 30-х годов / А. С. Грушевский. – Петроград, 1916. – 10 с.
31. Из харьковских лет Н. И. Костомарова / А. С. Грушевский // Журн. М-ва науки и просвещения. – 1908. – № 4. – С. 233–295.
32. Історичні статті Куліша з 1860-х років / О. С. Грушевський // Наук. зб. за рік 1928. – Київ, 1928. – Т. 28.
33. П. Куліша «Україна. Одъ початку Вкраины до батька Хмельницького» / О. С. Грушевський // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка. – 1908. – Т. 85, кн. 5. – С. 81–105.
34. М. А. Максимович (1804–1873). Из украинской историографии XIX / А. С. Грушевский // Изв. отд-ния рус. языка и словесности Имп. Акад. наук. – СПб., 1906. – Т. 11. – С. 375–416.
35. Н. Маркевич (из прошлого украинской литературы и историографии) / А. С. Грушевский // Журн. М-ва науки и просвещения. – 1911. – № 1. – С. 59–141.
36. Повісті Куліша з середини 1850 р. / О. С. Грушевський // Україна. – 1927. – Кн. 1–2. – С. 66–75.

37. Сьогочасне українське письменство у його типових представниках / О. С. Грушевський. – Київ : Криниця, 1909. – Кн. 1. – 237 с.

Література про життя і творчість

1. Архівно-слідча справа О. С. Грушевського // Центр. держ. архів громад. об'єднань України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 64688. – Арк. 37–52.
2. Брега Г. С. Грушевський Олександр Сергійович / Г. С. Брега, О. В. Юркова // Енциклопедія історії України. – Київ : Наук. думка, 2004. – Т. 2 : Г–Д. – С. 235–236.
3. Хорунжий Ю. М. Грушевський Олександр Сергійович / Ю. М. Хорунжий // ЕСУ. – Київ, 2006. – Т. 6 : Го–Гю. – С. 561.
4. Верба І. В. Родина Грушевських в українській історичній науці 1920-х рр. / І. В. Верба // Укр. іст. журн. – 1996. – № 5. – С. 131–148.
5. Войцехівська І. Брат Президента УНР (Олександр Грушевський) / І. Войцехівська // Пам'ять століть. Планета. – 2008. – № 3. – С. 156–157.
6. Олександр Грушевський (1877–1942) : біобібліогр. нарис до 135-річчя від дня народж. [Електронний ресурс] / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Б-ка ; уклад. Л. Дейнека. – Електрон. дан. – Луцьк, 2012. – (Дослідники Волині. Дати і долі ; вип. 4). – Режим доступу: <https://bit.ly/2zOiVqD> (дата звернення: 31.05.2018). – Загол. з екрану.
7. Життєпис проф. О. С. Грушевського // Зб. іст.-філол. від. ВУАН. – Київ, 1923. – Кн. 2–3
8. Клейцун Л. В. До біографії Олександра Грушевського / Л. В. Клейцун // Краєзнавство історії та культури України / відп. ред. В. О. Горбик. – Київ, 2005. – Ч. 1. – С. 163–170.
9. Клейцун Л. В. До біографії Олександра Грушевського / Л. В. Клейцун // Краєзнавство. – 2000. – № 1/2. – С. 65–68.
10. Клейцун Л. В. Доля Олександра Грушевського / Л. В. Клейцун // Історія України. Маловідомі імена, події, факти : зб. ст. – Київ, 1999. – Вип. 9. – С. 372–385.
11. Короткий В. А. Грушевський Олександр Сергійович (1877–1943) / В. А. Короткий, В. І. Ульяновський // Alma mater. Університет св. Володимира напередодні та в добу Української революції. 1917–1920 : матеріали, документи, спогади : [у 3 кн.] / упоряд.: В. А. Короткий, В. І. Ульяновський. – Київ, 2001. – Кн. 2. – С. 194–195. – (Київський університет у документах, матеріалах та спогадах сучасників).
12. Матяш І. Б. О. С. Грушевський: діяльність на ниві архівістики / І. Б. Матяш // Вісн. Київ. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Історія. – 1999. – Вип. 41. – С. 31–35.
13. Матяш І. Б. Олександр Грушевський як діяч архівної справи / І. Б. Матяш // Матяш І. Б. Особа в українській архівістиці : біогр. нариси. – Київ, 2001. – С. 13–30.
14. Матяш І. Б. Літературознавець, історик, архівіст Олександр Грушевський /

- І. Б. Матяш // Слово і Час. – 1998. – № 8. – С. 38–39.
15. Матяш І. Б. Останній автограф Олександра Грушевського / І. Б. Матяш // Архіви України. – 2002. – № 1/3. – С. 268–270.
 16. Матяш І. Перший український осередок фахової підготовки архівістів (до 80-ліття Київського археологічного інституту) / І. Б. Матяш // Київ. старовина. – 1998. – № 6. – С. 53–73.
 17. Набока С. В. Грушевський Олександр Сергійович / С. В. Набока // Іст. ф-т Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка : минуле й сьогодення (1834–2004 рр.) / під ред. Г. Д. Казьмирчука. – Київ, 2004. – С. 186.
 18. Нагірняк О. Українознавчі дослідження у Новоросійському університеті наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. / О. Нагірняк // Пам'ять століть. – 2004. – № 26. – С. 73.
 19. Панькова С. Грушевський Олександр Сергійович / С. Панькова // Видатні діячі науки і культури Києва в історико-краєзнавчому русі України : біогр. довід. / НАНУ, Ін-т історії України, Укр. тов-во охорони пам'яток історії та культури України ; відп. ред. В. О. Горбик. – Київ, 2005. – Ч. 1. – С. 163–170.
 20. Пиріг Р. Я. Рідний брат Михайла Грушевського / Р. Я. Пиріг // З архівів ВУЧК ГПУ НКВД. – Київ, 1994. – № 1. – С. 89–93
 21. Приходько Л. Ф. Висвітлення життя і діяльності О. С. Грушевського в працях українських та зарубіжних дослідників: спроба історіографічного аналізу / Л. Ф. Приходько // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвідом. зб. наук. пр. – Київ, 2003. – Вип. 6. – С. 220–239.
 22. Приходько Л. Ф. Внесок Олександра Грушевського у розвиток історичного наукового краєзнавства в Україні на початку ХХ ст. / Л. Ф. Приходько // Житомиру – 1120 : наук. зб. : матеріали Міжнар. наук.-краєзн. конф. «Житомир в історії Волині та України» (Житомир, 15–18 верес. 2004 р.). – Житомир, 2004. – Т. 31. – С. 136–141.
 23. Приходько Л. Ф. Олександр Грушевський – дослідник історії України / Л. Ф. Приходько // Студії з архівної справи та документознавства: [зб пр.]. – Київ, 2004. – Т. 11. – С. 238–247.
 24. Приходько Л. Ф. Олександр Грушевський і становлення української архівістики у 1917–1920-ті роки / Л. Ф. Приходько // Архіви України. – 2008. – № 1/2. – С. 95–106.
 25. Приходько Л. Ф. Олександр Грушевський і становлення української національної науки на початку ХХ ст. / Л. Ф. Приходько // Студії з архівної справи та документознавства : [зб пр.]. – Київ, 2004 – Т. 12. – С. 207–214.
 26. Приходько Л. Ф. Олександр Сергійович Грушевський – історик, організатор архівної та бібліотечної справи, педагог : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Л. Ф. Приходько. – Київ, 2005. – 19 с.
 27. Приходько Л. Ф. Олександр Грушевський як керівник першого державного органу управління архівною справою України і особистість / Л. Ф. Приходько // Студії з архівної справи та документознавства : [зб пр.]. – Київ, 2007. – Т. 15. – С. 207–214.
 28. Реєстр головніших праць проф. О. С. Грушевського // Зб. іст.-філол. від.

ВУАН. – Київ, 1923. – Кн. 2–3. – С. 134–136.

29. Трубчанінов С. В. Олександр Грушевський і становлення української історичної географії в 1919–1931 рр. / С. В. Трубчанінов // Наук. пр. іст. ф-ту Запоріж. нац. ун-ту. – 2014. – Вип. 41. – С. 235–241.
30. Шихненко І. М. Джерельний комплекс вивчення наукової та громадської діяльності О. С. Грушевського / І. М. Шихненко // Вісн. Акад. праці і соц. відносин Федерації профспілок України. – 2003. – № 4. – С. 126–132.
31. Шихненко І. М. Історичні погляди Олександра Грушевського : автореф. дис. ... канд. іст. наук / І. М. Шихненко. – Київ, 2007. – 17 с.
32. Шихненко І. М. Історія Гетьманщини у науковому доробку О. С. Грушевського / І. М. Шихненко // Вісн. Акад. праці і соц. відносин Федерації профспілок України. – 2003. – № 5. – С. 204–210.
33. Шихненко І. М. О. С. Грушевський: слід в історії України / І. М. Шихненко // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Історія. – 2005. – Вип. 77/79. – С. 147–150.
34. Шихненко І. М. Олександр Сергійович Грушевський – біоісторіограф / І. М. Шихненко // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. – Київ, 2008. – Вип. 4. – С. 260–266.

Рецензії, відгуки та деякі посилання на роботи

35. Гермайзе О. [Рецензія] / О. Гермайзе // Україна. – Київ, 1924. – Кн. 1/2. – С. 190–123. – Рец. на кн.: Грушевський А. С. Города В. Княжества Литовского в XIV–XVI вв. Старина и борьба за старину / А. С. Грушевский. Киев, 1918. 240 с.

Данилко Костянтин Юхимович

**(01.10.1913, с. Мотовиловка Люберецького р-ну Житомирської обл. –
03.08.1968, м. Одеса)**

Навчався на філологічному факультеті Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (1937–1946) та в аспірантурі при кафедрі української літератури. Кандидатська дисертація: «Праця у пісенній творчості українського радянського народу» (1950). Працював асистентом (1948–1950), старшим викладачем (1950–1951), доцентом (1951–1968), завідувачем кафедри української літератури ОДУ ім. І. І. Мечникова (1954–1957); деканом філологічного факультету (1953–1957).

Окремі видання

1. Революційні пісні на Україні : на допомогу студентам філол. ф-ту / К. Ю. Данилко ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1962. – 70 с.
2. Українське весілля : за матеріалами с. Мотовилівки, Житомирської обл. /

- К. Ю. Данилко. – Рукопис.
3. Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. – 373 с.
 4. Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський – 2-ге вид. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1963. – 375 с.

Дисертація, автореферат дисертації

5. Праця у пісенній творчості українського радянського нарроду : дис. ... канд. філол. наук / К. Ю. Данилко ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1949–1952. – 362 с.
6. Труд в песенном творчестве украинского советского народа : автореф. дис. ... канд. филोल. наук / К. Е. Данилко ; ОГУ им. И. И. Мечникова. – Одесса, 1950. – 16 с.

Фольклористика

7. В єдиній радянській сім'ї : тема возз'єднання укр. народу в єдиній Укр. рад. державі у народнопоет. творчості / К. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1954. – 13 січ.
8. Доля жінки-трудівниці в дореволюційній пісенній творчості східнослов'янських народів / К. Ю. Данилко // Зб. філол. ф-ту. – 1954. – Т. 4. – С. 111–130. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова).
9. Живе народне слово : фольклорна експедиція ОДУ по селах Одещини / К. Ю. Данилко // ЗНК. – 1959. – 10 жовт.
10. Ідейна спільність російського і українського народного епосу / К. Ю. Данилко // Нар. творчість та етнографія. – 1959. – № 3. – С. 3–10.
11. Його ім'я сонцем сяє : образ В. І. Леніна в народнопоет. творчості / К. Ю. Данилко // ЗНК. – 1958. – 22 квіт.
12. Ленінська правда : образ В. І. Леніна у фольклорі народів СРСР / К. Ю. Данилко // За більшов. кадри. – 1949. – 21 січ.
13. «Марсельеза» неба Україні / К. Ю. Данилко // Нар. творчість та етнографія. – 1968. – № 1. – С. 10–15.
14. Народний поет Дагестану : до 15-річчя з дня смерті Сулеймана Стальського / К. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1952. – 23 листоп.
15. Образ В. І. Леніна у фольклорі / К. Ю. Данилко // Нар. творчість та етнографія. – 1965. – № 2. – С. 10–16.
16. Особливості поезики українських народних дум / К. Ю. Данилко // Літ. в шк. – 1958. – № 4. – С. 30–39.
17. Партію славить народ : [тема партії в народнопоетичній творчості] / К. Ю. Данилко // Дніпро. – 1953. – № 5. – С. 99–103.

18. Пісні вільного народу / К. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1949. – 29 жовт.
19. Пісня – зброя / К. Ю. Данилко // Горизонт. – Одеса : Маяк, 1968. – С. 76–78.
20. Радянська жінка в пісенній творчості східнослов'янських народів / К. Ю. Данилко // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія Філол. наук. – 1956. – Т. 146, вип. 5. – С. 53–69.
21. Революційні пісні на Україні, 1905–1920 / К. Ю. Данилко // Нар. творчість та етнографія. – 1957. – № 3. – С. 33–41.
22. Словацький переклад української народної думи в першій половині ХІХ ст. / К. Ю. Данилко, І. В. Субота // Нар. творчість та етнографія. – 1962. – Кн. 4. – С. 104–108.
23. Тема возз'єднання України у народнопоетичній творчості : до 15-річчя возз'єднання укр. народу в єдиній Укр. рад. державі / К. Ю. Данилко // Літ. Одеса : альм. – 1955. – Вип. 11. – С. 102–109.
24. У сім'ї єдиній: народна творчість про возз'єднання українського народу / К. Ю. Данилко // За більшов. кадри. – 1949. – 30 жовт.
25. Українські радянські народні пісні про працю / К. Ю. Данилко // Зб. філол. ф-ту. – 1949. – Т. 2. – С. 5–38. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 8(61)).

Українська класика

26. Мотиви соціальної нерівності та класової боротьби в українській літературі ХVІІ–ХІІІ ст. / К. Ю. Данилко // Зб. наук. пр., присвяч. тридцятій річниці Великої Жовтн. соц. революції. – 1948. – Т. 1 : Гуманіт. науки, вип. 2 : Філологія. – С. 5–20. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 1, вип. 2(55)).
27. Письменник гуманіст : до 180-річчя з дня народж. І. П. Котляревського / К. Ю. Данилко // За більшов. кадри. – 1949. – 9 верес.

Шевченкознавчі студії

28. Дитячі та юнацькі роки Т. Г. Шевченка : 1814–1831 / К. Ю. Данилко // Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. – С. 7–52.
29. Дитячі та юнацькі роки Т. Г. Шевченка : 1814–1831 / К. Ю. Данилко // Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. – 2-ге вид. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1963. – С. 7–54.
30. Епоха і поет : до 100-річчя з дня смерті Т. Г. Шевченка / К. Ю. Данилко // ЗНК. – 1961. – 2 берез.
31. Епоха і поет : до 150-річчя з дня народж. Т. Г. Шевченка / К. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1964. – 19 січ.
32. Словацька преса про Т. Г. Шевченка в роки 1866–1914 / К. Ю. Данилко, І. В. Субота // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія Філол. наук. – 1962. – Т. 152, вип. 14 : Т. Г. Шевченко. – С. 62–70.
33. Така її доля... : [про жіночі образи в творах Т. Г. Шевченка] / К. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1961. – 9 берез.

Франкознавчі студії

34. Безсмертний Каменяр / К. Ю. Данилко // Зб., присвяч. 100-річчю з дня народж. І. Франка. – 1956. – С. 5–15. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 146).
35. Іван Франко і народна пісня / К. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1956. – 19 серп.

Література ХХ століття

36. Добрі наслідки трудового 1954 року / К. Ю. Данилко // ЗНК. – 1954. – 29 груд.
37. Повесть о преобразователях земли : [«Золототисячник» І. Рябокляча] / К. Е. Данилко // Защитник Родины. – 1949. – 13 мая.
38. Про національну специфіку літератури / К. Ю. Данилко // Літ. в шк. – 1959. – № 6. – С. 8–17.
39. М. Т. Рильський і українська народна дума / К. Ю. Данилко // Максим Рильський : зб. ст. – Одеса, 1960. – С. 249–261.
40. Хвала людині і труду : [М. Т. Рильський] / К. Ю. Данилко // Творчий вогник. – 1960. – 26 берез.
41. Хвала труду и человеку : [М. Т. Рильський] / К. Е. Данилко // Знамя коммунизма. – 1960. – 27 марта.

Компаративні студії

42. Великий поет Латвии : к 90-летию Яна Райниса / К. Е. Данилко // Знамя коммунизма. – 1955. – 11 сент.
43. Він жив людською боротьбою : до 125-річчя з дня народж. Іллі Чавчавадзе / К. Ю. Данилко // ЗНК. – 1962. – 7 груд.
44. Давид Гурамішвілі : до 250-річчя з дня народж. грузин. поета / К. Ю. Данилко // Літ. в шк. – 1955. – № 4. – С. 86–88.
45. Роман про мужність і героїзм радянського народу : [про кн. М. Линькова «Вікопомні дні»] / К. Ю. Данилко // Митці народу : зб. ст. – Одеса, 1961. – С. 74–89.
46. Співець краси людської : до 800-ліття з дня народж. Шота Руставелі / К. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1966. – 27 верес.
47. Акакій Церетелі і перша російська революція / К. Ю. Данилко // Зб., присвяч. 50-річчю першої рос. революції (1905–1907 рр.). – 1956. – С. 169–175. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 146).
48. Ілля Чавчавадзе : до 50-річчя з дня смерті / К. Ю. Данилко // Літ. в шк. – 1957. – № 6. – С. 86–88.

Редагування

49. Добшинський П. Словацькі народні казки / П. Добшинський ; упоряд. Є. Пакуліні ; пер. І. та В. Суботи ; консультація К. Ю. Данилка. – Пряшів : Укр. від-ня Словац. пед. вид-ва, 1960. – 254 с.

50. Збірник, присвячений 50-річчю першої російської революції (1905–1907 рр.) / редкол.: Д. С. Бельфор, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1956. – 194 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 146).
51. Збірник, присвячений 100-річчю з дня народження І. Франка / редкол.: Н. І. Букатевич, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1956. – 120 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 146).
52. Збірник філологічного факультету / редкол.: Н. І. Букатевич, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1953. – Т. 3. – 154 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова).
53. Збірник філологічного факультету / редкол.: Н. І. Букатевич, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1954. – Т. 4. – 167 с. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова).
54. На допомогу школі : практик. рек. каф. філол. ф-ту ОДУ ім. І. І. Мечникова / редкол.: К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський, І. М. Дузь [та ін.]. – Одеса, 1956. – Вип. 3. – 93 с.
55. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Н. І. Букатевич, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1956. – Т. 146, вип. 5. – 174 с.
56. Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук / редкол.: Н. І. Букатевич, К. Ю. Данилко, А. В. Недзвідський [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 1957. – Т. 147, вип. 6 : Присвяч. 40-річчю Великої Жовтн. соц. революції. – 198 с.
57. Іван Якович Франко – великий український письменник : 1856–1956 : до 100-річчя з дня народж. : метод. та бібліогр. матеріали / упоряд. Ж. М. Кравченко ; ред. К. Ю. Данилко ; ОДНБ ім. О. М. Горького. – Одеса, 1956. – 79 с.

Література про життя і творчість

1. Данилко Костянтин Юхимович // Бібліографічний покажчик праць кафедри української літератури Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (по липень 1991 р.) / упоряд.: Є. В. Савельєва, П. Т. Маркушевський. – Одеса, 1991. – С. 9–12. – (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету).
2. Зленко Г. Данилко Костянтин Юхимович / Г. Зленко // ЕСУ. – Київ, 2007. – Т. 7 : Г–Ді. – С. 202–203.
3. Кость Данилко : [некролог] // Нар. творчість та етнографія. – 1968. – № 6. – С. 106.
4. Данилко К. Ю., 1913–1968 : некролог // Чорном. комуна. – 1968. – 6 серп.
5. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова на сторінках центральної, регіональної та університетської преси, 2000–2010 рр. : інформ. вид. / авт.-упоряд.: С. О. Мерзлякова, О. В. Суровцева ; ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Астропринт, 2010. – 904 с. – Из ім. покажч.: С. 355.
6. Осадчук П. Наука доброти і людяності : до 85-річчя з дня народж. доц. Костя Юхимовича Данилка / П. Осадчук // Іст.-літ. журн. – 1998. – № 4. –

С. 115–118.

7. Очерки развития науки в Одессе / В. М. Адамян, Л. А. Алексеева, Ю. А. Амброз [и др.]; отв. ред. С. А. Андронати; НАН Украины, Южный науч. центр. – Одесса, 1995. – 576 с. – Про К. Ю. Данилко, с. 540.

**Данилко
Панас Юхимович**

*(16(29).01.1918, с. Мотовилівка Любарського р-ну Житомирської обл. –
29.09.2007, м. Одеса).*

У 1936 р. закінчив Одеський технікум педосвіти. У 1938 р. закінчив факультет мови і літератури Одеського учительського інституту. Навчався на філологічному факультеті Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (1946–1951). Поряд з навчання в ОДУ працював літредактор-коректором університетської багатотиражки («За більшовицькі кадри» «За наукові кадри», «Одеський університет»). Кандидатська дисертація: «Максим Рильський і українська класична поезія» (1966). Працював лаборантом кафедри української літератури Одеського державного університету (1948–1951). З 1952 по 1957 рр. – викладач української мови та літератури у середній школі № 4 станції Одеса-Сортувальна. Зарахований викладачем (9.04.1957–7.09.1957), старшим викладачем кафедри української мови (1957–1966); в. о. декана (29.07.1963–23.09.1963); старшим викладачем (1966–1967), доцентом кафедри теорії і методики літератури (1967–1999); заступником декана філологічного факультету з денної форми навчання (1975).

Учбово-методичні посібники

1. Вступ до літературознавства : конгр. роботи для студентів-заочників пед. ін-в / П. Ю. Данилко. – Київ : Вища шк., 1975. – 102 с.
2. Програма спецкурсу «Питання поетики і основи віршознавства» / П. Ю. Данилко. – Одеса : ОДУ, 1980. – 22 с.

Дисертації, автореферати дисертацій

3. Максим Рильський и украинская классическая поэзия : автореф. дис. ... канд. филол. наук / А. Е. Данилко. – Одесса, 1966. – 44 с.
4. Максим Рильський і українська класична поезія : дис. ... канд. філол. наук / П. Ю. Данилко. – Одеса, 1966. – 544 с.

Шевченкознавчі студії

5. Болгарський вінок сонетів : до 150-річчя «Кобзаря» / П. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1990. – 28 серп. ; Те саме // Одес. ун-т. – 1990. – 19 верес.
6. Він дбав про мову : Т. Г. Шевченко / П. Ю. Данилко // Чорном. комуна. –

1991. – 9 квіт.

7. Коли народився Шевченко? / П. Ю. Данилко // Прапор. – 1960. – № 5. – С. 102. – Підпис: Читач-нематематик.
8. Спадкоємці і продовжувачі традицій Шевченка / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1961. – 10 берез.
9. Шевченківська сторінка в болгарському журналі / П. Ю. Данилко // Літ. газ. – 1959. – 26 черв.
10. Шевченко боролся с фашизмом / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1980. – 14 марта.

Франкознавчі студії

11. Боротьба за традиції Івана Франка в 20-ті роки / П. Ю. Данилко // Іван Франко і історико-літературний процес : матеріали наук. конф. Одес. держ. ун-ту. – Київ, 1968. – С. 34–37.
12. Прислухаємось до голосу Каменяра / А. Е. Данилко // Чорном. новини. – 1996. – 17 верес.
13. Сатира Івана Франко в годы гражданской войны / А. Е. Данилко // Лит. газ. – 1956. – 23 авг.

Лесезнавчі студії

14. Її знайомі з Одеського університету : [Л. Українка] / П. Ю. Данилко, І. Є. Сасенко // Чорном. комуна. – 1971. – 21 лют.
15. Как рождались стихи : к 110-летию со дня рождения Леси Украинки / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1981. – 25 февр.
16. Песня... не сгинет со мною : к 70-летию со дня смерти Леси Украинки / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1983. – 1 авг.
17. Сонячна мрія поетеси і Одеський університет : до 100-річчя з дня народж. Лесі Українки / П. Ю. Данилко, І. Є. Сасенко // ЗНК. – 1971. – 19 лют.

Література ХХ століття. Українська проза, поезія

18. Володимир Винниченко: письменник і політик / П. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1991. – 6 берез.
19. «Калиновий міст» П. Панча : до 80-річчя від дня народж. письменника / П. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1971. – 4 лип.
20. Одеса в творчості Ю. Яновського / П. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1967. – 29 серп.
21. Пензлем і пером : до 90-річчя від дня народж. М. І. Жука / П. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1973. – 3 жовт.
22. Тычина в Одессе / А. Е. Данилко // Юг. – 1996. – 30 янв.
23. Художник, письменник і педагог : до 100-річчя з дня народж. М. І. Жука / П. Ю. Данилко // Комсом. іскра. – 1983. – 6 жовт.

Творчість Максима Рильського

24. Българската тема в творчестве на Максим Рилски / А. Е. Данилко // *Език и литература* (София). – 1960. – № 6. – С. 429–438.
25. Максим Горький у творчості Максима Рильського / П. Ю. Данилко // *Укр. літературознавство*. – Львів, 1969. – Вип. 6. – С. 45–49.
26. Жанрове багатство лірики М. Рильського: спроба класифікації / П. Ю. Данилко // *Теорія родів і жанрів художньої літератури : тези доп. Респ. наук. конф.* (Одеса, 20–22 листоп. 1975 р.). – Одеса, 1975. – С. 202–205.
27. Мудрий синтез: традиції дожовтневої класики Горького і Маяковського в творчості М. Рильського / П. Ю. Данилко // 21-а звітна наук. конф. Одес. держ. ун-ту ім. І. І. Мечникова. Секція філол., пед. і юрид. наук. (Одеса, черв. 1966 р.) : тези доп. – Одеса, 1966. – С. 33–34.
28. На варті класичної спадщини : М. Рильський про традиції і навчання у класиків / П. Ю. Данилко // *Питання рад. літ.* – Одеса, 1959. – С. 157–180.
29. Певец дружби народів : к 80-летию со дня рождення М. Ф. Рильського / А. Е. Данилко // *Знамя комунізму*. – 1975. – 19 марта.
30. Печать духу Каменяра в ліриці М. Рильського / П. Ю. Данилко // *Укр. літературознавство*. – Львів, 1968. – Вип. 5 : Іван Франко. – С. 69–75.
31. Поет в світі художніх образів прозаїка : М. Рильський про М. Коцюбинського / П. Ю. Данилко // *Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова*. Серія філол. наук. – 1958. – Т. 148, вип. 8. – С. 79–88.
32. Поетична шевченкіана Максима Рильського / П. Ю. Данилко // *Шістнадцята наук. Шевченків. конф.* (Запоріжжя, 9–10 берез. 1967 р.) : зб. пр. – Київ, 1969. – С. 162–177.
33. Пушкінське в творчості М. Рильського / П. Ю. Данилко // *Максим Рильський : зб. ст.* – Одеса, 1960. – С. 182–197.
34. Максим Рильський і творчість Лесі Українки / П. Ю. Данилко // *Зб. робіт дисертантів*. – 1960. – Вип. 4 : Філол. науки. – С. 139–160. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 150).
35. Максим Рильський і театральне мистецтво / П. Ю. Данилко // *О. Є. Корнійчук і проблеми розвитку української радянської драматургії : тези доп. Міжвуз. наук. конф.* (Одеса, черв. 1965 р.). – Одеса, 1965. – С. 129–131.
36. М. Т. Рильський про класичну спадщину, традиції і новаторство / П. Ю. Данилко // *Респ. міжвуз. наук. конф., присвяч. 70-річчю з дня народж. М. Т. Рильського* (Львів, 27–29 трав. 1965 р.) : тези доп. – Львів, 1965. – С. 18–20.
37. Максим Рильський про художню майстерність / П. Ю. Данилко // *Митці народу : зб. ст.* – Одеса, 1961. – С. 151–163.
38. Роботи М. Рильського з шевченкознавства / П. Ю. Данилко // 15-а наук. Шевченків. конф. (Одеса, 9–10 берез. 1966 р.) : зб. пр. – Київ, 1968. – С. 236–253.
39. Тема слов'янського єднання в поезії М. Рильського як шевченківська традиція / П. Ю. Данилко // VI укр. славіст. конф. (Чернівці, 13–18 жовт. 1964 р.) : тези доп. – Чернівці, 1964. – С. 145–146.

40. Традиції Франка в ліриці Рильського : до 150-річчя Каменяра / П. Ю. Данилко // Чорном. новини. – 2006. – № 86. – С. 3.
41. Хвала труда и человеку : [про М. Рильського] / А. Е. Данилко // Знамя коммунизма. – 1960. – 27 марта.
42. Тарас Шевченко в творчості Максима Рильського / П. Ю. Данилко // Наук. конф. філол. ф-ту, присвяч. 100-річчю ОДУ ім. І. І. Мечникова (Одеса, 29–30 листоп. 1965 р.) : тези доп. – Одеса, 1965. – С. 56–59.

Творчість Степана Крижанівського

43. «Маю в праці своїй насолоду» : до 80-річчя Степана Крижанівського / П. Ю. Данилко // Укр. мова і літ. в шк. – 1991. – № 2. – С. 82–84.
44. «Одесса... як символ мети, як завітна мрія...» : до 85-річчя С. Крижанівського / П. Ю. Данилко // Юг. – 1996. – 12 січ.
45. Служение науке и поэзии: к 80-летию С. А. Крыжановского / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1991. – 12 янв.
46. Творче довголіття : 90 років С. Крижанівському / П. Ю. Данилко // Думська площа. – 2001. – 26 січ. – С. 4.
47. Шлях у літературу починався з Одеси : [С. А. Крижанівський] / П. Ю. Данилко // Одес. ун-т. – 1991. – 5 марта.

Теорія літератури

48. Вінок сонетів / П. Ю. Данилко // Поезія. – 1979. – № 2(46). – С. 82–86.
49. Голубая трава на пшеничном поле : [нотатки про укр. повість] / В. В. Фашенко, П. Ю. Данилко // Лит. газ. – 1971. – 17 нояб. – С. 6.
50. До питання про зображення і вираження в ліриці / П. Ю. Данилко // Іст.-літ. журн. – 1997. – № 3. – С. 60–66.
51. Оновлення сонета в українській радянській поезії / П. Ю. Данилко // Розвиток і оновлення видів і жанрів та мовностилістичних засобів художнього зображення в радянській літературі : матеріали Міжвуз. респ. наук. конф. – Одеса, 1968. – С. 120–124.
52. Сонет: жанр чи строфа? / П. Ю. Данилко // Роди і жанри літератури : зб. наук. пр. за матеріалами Міжвуз. конф., присвяч. пам'яті проф. Г. А. В'язовського. – Одеса, 1997. – С. 39–43.
53. Сучасний сонет і сучасна рима / П. Ю. Данилко // Літ. Україна. – 1963. – 11 черв.
54. Традиції і новаторство в українському сонеті / П. Ю. Данилко // Іст.-літ. журн. – 1996. – № 2. – С. 35–38.
55. Утвердження форми сонета в українській поезії: І. Франко – М. Рильський / П. Ю. Данилко // Зб. молодих вчених ун-ту. – 1958. – Вип. 2 : Філол. науки. – С. 127–146. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 148).
56. Як читати і розуміти художній твір / П. Ю. Данилко // Укр. мова і літ. в шк. – 1990. – № 6. – С. 95–96.

Літературна критика

57. Венки сонетов Венко Марковського / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1981. – 20 окт.
58. Зачинатель української совєтської прози : к 90-лєтїю со дня рождення Петра Гончара / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1981. – 4 июля.
59. Ленїноїменно клянємося! : [про вінок сонєтїв В. Бичка] / П. Ю. Данилко // Літ. Україна. – 1974. – 19 квїт.
60. На захїст Корєї : поєти Рад. України про визвольну боротьбу корєйського народу / П. Ю. Данилко // Рад. Донєччина. – 1952. – 26 черв.
61. Обогащєнє української поєзїї строфїческїми формами поєзїї Востока / А. Е. Данилко // Вопр. лїт. народо̀в ССРСР. – 1979. – Вып. 5. – С. 102–112.

Мєтодїка вїкладання лїтератури

62. Вивчєння сатїрїчнїх вїршїв «Сїдоглаво̀му» і «Декадєнт» І. Франка в 9 класї / П. Ю. Данилко // На допомогу школі : практ. рек. каф. фїлол. ф-ту ОДУ їм. І. І. Мєчнїкова. – Одєса, 1956. – Вып. 3. – С. 23–34.
63. Мова дїєво̀х осїб драматїчного твору / П. Ю. Данилко // Літ. в шк. – 1956. – № 4. – С. 44–52.
64. Пїсьмовї роботи у зв'язку з вивчєнням творчостї Марка Вовчка / П. Ю. Данилко // Вивч. творчостї М. Вовчка в серед. шк. – Одєса, 1959. – С. 117–130.
65. Пїдготовкa і написання дипломної роботи / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1959. – 16 сїч.
66. Прикра неузгодженїсть : [про програму з укр. лїт. для серед. шк.] / П. Ю. Данилко // Літ. газ. – 1956. – 26 лїп.
67. Про самостїйну роботу учнїв над пїдручником / П. Ю. Данилко // Літ. в шк. – 1954. – № 3. – С. 42–47.
68. Робота над вїршами М. Рїльського в 11-му класї / П. Ю. Данилко // Літ. в шк. – 1962. – № 5. – С. 51–60.

Одєсїка

69. Всеукраїнська дїалєктологїчна нарада / П. Ю. Данилко // За. бїльшов. кадри. – 1948. – 10 лют.
70. Дїпломанти / П. Ю. Данилко // За. бїльшов. кадри. – 1948. – 23 жовт.
71. Клон на дружєство за сьветско-бьлгарска дружба в Одєса / А. Е. Данилко // Бьлгаро-сьветска дружба (Софїя). – 1959. – № 17. – С. 16.
72. Літературна Одєса у спогадах Степана Крижанївського / П. Ю. Данилко // Чорном. новїни. – 2005. – 24 марта.
73. Мы пришли весною : к 40-лєтїю освободження Одєссы / А. Е. Данилко / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1984. – 9 апр.
74. Одєса – очаг бьлгарської культури / А. Е. Данилко // Юг. – 1996. – 24 мая.

75. Поэтический салют городу-герою : к 40-летию освобождения Одессы / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1984. – 26 марта.
76. Протягом 15 років / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1962. – 7 груд.
77. Тичининські дні в Одесі / П. Ю. Данилко // Павло Тичина : зб. ст. – Одеса, 1962. – С. 275–282.

Українська словесність в Одеському національному університеті

78. Видатний літературознавець, педагог, вихователь : 90 років від дня народж. проф. А. В. Недзвідського / П. Ю. Данилко // Чорном. новини. – 1998. – 24 листоп.
79. День великої критики у літстудійців : [зустріч літстудійців ОДУ з А. Малишом та київ. критиками] / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1963. – 9 квіт.
80. З перших лекцій : [про лекції «Літературна Одеса» доц. А. В. Недзвідського та «Вступ до літературознавства» доц. Г. А. В'язовського для першокурсників] / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1963. – 13 верес.
81. Інтелігентність, талант, працьовитість і доброта / П. Ю. Данилко // У вінок пам'яті про Василя Васильовича Фащенко : спогади / упоряд. В. Г. Полтавчук ; редкол.: Д. С. Іщенко [та ін.]. – Одеса : Маяк, 2000. – С. 44–49.
82. Книжка про Шевченка-живописця : [про кн. А. А. Жаборюка] / П. Ю. Данилко // Чорном. новини. – 2004. – 3 черв.
83. Літературознавець, історик, педагог : [про А. А. Жаборюка] / П. Ю. Данилко // Чорном. новини. – 2004. – 29 квіт.
84. Літературознавець і педагог : до 75-річчя з дня народж. А. В. Недзвідського / П. Ю. Данилко // Комсом. іскра. – 1983. – 24 листоп.
85. Літературознавець, педагог, вихователь : [А. Недзвідський] / П. Ю. Данилко // Одес. ун-т. – 1998. – груд. (№ 10).
86. Мастерство лекционных курсов А. В. Недзведского / А. Е. Данилко // Учені Одес. держ. ун-ту : проф. А. В. Недзвідський : тези доп. та повідомл. Обл. наук.-творчої конф. (Одеса, 16–18 листоп. 1988 р.). – Одеса, 1988. – С. 14–16.
87. Педагог, вчений, ветеран : до 60-річчя доц. А. А. Жаборюка / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1984. – 11 трав.
88. Приклад до наслідування : [про викладачів ОДУ] / П. Ю. Данилко // Времена и годы : воспоминания ветеранов войны и труда Одес. ун-та. – Одесса : Астропринт, 1999. – Вып. 2. – С. 65–66.
89. Шевченківські дослідження в Одесі : [зокрема про А. А. Жаборюка] / П. Ю. Данилко // Чорном. новини. – 2004. – 22 трав.
90. Шевченкознавство в Одесі : [зокрема про пр. М. О. Левченка] / П. Ю. Данилко // Південь України. Одеса : доп. та повідомл. IV Міжнар. конгр. українців (Одеса, 26–29 серп. 1999 р.). – Одеса, 1999. – С. 243–249.
91. Шлях до вершин науки : проф. Г. А. В'язовському – 60 років / П. Ю. Данилко // ЗНК. – 1979. – 2 лют.

Рецензування, редагування

92. Вивчення радянської літератури в 11 кл. : [рецензія] / П. Ю. Данилко // Укр. мова і літ. в шк. – 1964. – № 9. – С. 88–90.
93. Для маленьких почемучек / А. Е. Данилко // Горизонт. – Одеса, 1980. – С. 144–145. – Рец. на кн.: Котов В. Почемучка : стихи для детей / В. Котов. Одеса, 1977. 24 с.
94. Книга поезій М. Нагнибіди / П. Ю. Данилко // Рад. Донеччина. – 1952. – 15 трав.
95. Книжечка про дитячі літа Шевченка / П. Ю. Данилко // Чорном. новини. – 2004. – 16 груд. – Рец. на кн.: Палієнко М. Маленька книжечка Тарасика / М. Палієнко. Одеса : Друк. дім, 2004. 74 с.
96. Мудрість / П. Ю. Данилко // Прапор. – 1963. – № 9. – С. 74. – Рец. на кн.: Рильський М. Т. Вечірні розмови : 1960–1961 / М. Т. Рильський. Київ : Обл. кн. вид-во, 1962. 150 с.
97. Про друзів, учителів, соратників / П. Ю. Данилко // Київ. – 1989. – № 3. – С. 147–148. – Рец. на кн.: Крижанівський С. А. Ми пізнавали неповторний час : портрети, есе, спогади / С. А. Крижанівський. Київ : Рад. письменник, 1986. 203 с.
98. Про тих, хто в морі / П. Ю. Данилко // Дніпро. – 1951. – № 6. – С. 123–126. – Рец. на кн.: Бандуренко Є. Щасливого плавання / Є. Бандуренко. Одеса : Одес. обл. вид-во, 1951. 63 с.
99. [Рецензія] / П. Ю. Данилко // Літ. в шк. – 1960. – № 1. – С. 85–87. – Рец. на кн.: З досвіду викладання української літератури в школах міста Києва. Київ : Рад. шк., 1959. 190 с.
100. [Рецензія] / П. Ю. Данилко // Укр. мова і літ. в шк. – 1963. – № 7. – С. 84–86. – Рец. на кн.: Бощевський В. М. Вивчення творчості Максима Рильського в школі / В. М. Бощевський. Вид. 2-е, перероб. і допов. Київ : Рад. шк., 1962. 121 с.
101. [Рецензія] / П. Ю. Данилко // Укр. мова і літ. в шк. – 1981. – № 12. – С. 67–69. – Рец. на кн.: Сидоренко Г. К. Від класичних нормативів до верлібру / Г. К. Сидоренко. Київ : Вища шк., 1980. 184 с.
102. [Рецензія] / П. Ю. Данилко // Укр. мова і літ. в шк. – 1990. – № 8. – С. 88–89. – Рец. на кн.: Короткий тлумачний словник української мови / ред. Д. Г. Гринчишин. 2-е вид., переробл. і допов. Київ : Рад. шк., 1988. 320 с.
103. Розвиток і оновлення видів і жанрів та мовностилістичних засобів художнього зображення в радянській літературі : матеріали Міжвуз. респ. наук. конф. / редкол.: Г. А. В'язовський, П. Ю. Данилко, А. А. Жаборюк [та ін.] ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1968. – 218 с.
104. Світлі барви серця / П. Ю. Данилко // Чорном. комуна. – 1973. – 16 січ. – Рец. на кн.: Зінченко В. Багаття / В. Зінченко. Одеса : Маяк, 1972. 72 с.
105. Стихи, воспитывающие добрые чувства / А. Е. Данилко // Веч. Одесса. – 1989. – 1 июня. – Рец. на кн.: Котов В. Почемучка : стихи для детей / В. Ко-

тов. Одеса, 1977. 24 с.

Література про життя і творчість

1. Данилко Панас Юхимович // Бібліографічний покажчик праць кафедри української літератури Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (по липень 1991 р.) / упоряд.: Є. В. Савельєва, П. Т. Маркушевський. – Одеса, 1991. – С. 13–15. – (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету).
2. Зленко Г. Данилко Панас Юхимович / Г. Зленко // ЕСУ. – Київ, 2007. – Т. 7 : Г–Ді. – С. 203.
3. Данилко П. Ю. Приклад до наслідування : [про викладачів ОДУ] / П. Ю. Данилко // *Времена и годы : воспоминания ветеранов войны и труда Одес. унта.* – Одеса : Астропринт, 1999. – Вып. 2. – С. 65–66.
4. Данилко Панас Юхимович : [некролог] // *Думська площа.* – 2007. – № 31. – С. 8.
5. Ісаєнко Л. М. Незгасний інтерес до філології : [про П. Ю. Данилка] / Л. М. Ісаєнко // *Чорном. новини.* – 2006. – 4 лют.
6. Ісаєнко Л. М. Панас Юхимович Данилко: у житті, як на довгій ниві / Л. М. Ісаєнко // *Ісаєнко Л. М. Пам'яті світле джерело : [нариси].* – Одеса : ФОРМ Бондаренко М. О., 2015. – С. 368–375.
7. Ісаєнко Л. М. Шлях, устелений терном : [про П. Ю. Данилка] / Л. М. Ісаєнко // *Думська площа.* – 2008. – 21 берез. – С. 3, 5.
8. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова на сторінках центральної, регіональної та університетської преси, 2000–2010 рр. : інформ. вид. / авт.-упоряд.: С. О. Мерзлякова, О. В. Суровцева ; ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Астропринт, 2010. – 904 с. – Из ім. покажч.: С. 267, 333, 353–359.

Дащенко

Микола Арсенович

*(17.12.1900, с. Мала Виска Єлисаветградської губернії – 25.04.1993,
м. смерті не вст.)*

З 1925 по 1929 рр. навчався в Одеському Інституті народної освіти. Закінчив відділ мови і літератури. У 1940 р. вступив до аспірантури при кафедрі української літератури Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова. Кандидатська дисертація: «Гумор Квітничих оповідань» (1946). Працював викладачем на кафедрі української літератури ОДУ ім. І. І. Мечникова (1945–1948).

Окремі видання

1. Джерела Квітчиного гумору / М. А. Дащенко. – Одеса, 1946. – 60 с. – (Рукопис).

2. Збірка українських приказок та прислів'їв / А. Багмет, М. Дашенко, К. Андрущенко ; передм. О. Ветухова. – Полтава, 1929. – 220 с.
3. Збірка українських приказок та прислів'їв / А. Багмет, М. А. Дашенко, К. Андрущенко ; передм. О. Ветухова ; худож. В. О. Гурлев. – Репринт. відтвор. вид. 1929 р. – Київ : Техніка, 2002. – 220 с. – (Народні джерела).
4. Літературно-критична творчість Лесі Українки / М. А. Дашенко. – Одеса, 1947. – 15 с. – (Рукопис).

Дисертації

5. Гумор Квітчиних оповідань : дис. ... канд. філол. наук / М. А. Дашенко. – Одеса, 1946. – 183 с.

Франкознавчі студії

6. Друг усіх народів : [про І. Франка] / М. А. Дашенко // Зоря. – 1956. – 27 серп.

Рецензування

7. Пригодницька повість / М. А. Дашенко // Зоря. – 1956. – 25 берез. – Рец. на кн.: Стоянов Л. На крыше мира / Л. Стоянов. Дніпропетровск : Обл. вид-во, 1956. 272 с.

Література про життя і творчість

1. Дашенко Микола Арсенович // Бібліографічний покажчик праць кафедри української літератури Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (по липень 1991 р.) / упоряд.: Є. В. Савельєва, П. Т. Маркушевський. – Одеса, 1991. – С. 16. – (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету).
2. «Він погас, як вечір гасне...» : [пам'яті М. А. Дашенко] // Одес. ун-т. – 1993. – 4 мая (№ 8). – Ст. без підпису.

Доброгорський

Микола Іванович

(05.12.1918, с. Слобідка Талалаївського р-ну Сумської обл. – Дата смерті не вст.)

У 1947 р. закінчив філологічний факультет Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова. Кандидатська дисертація: «Життя і творчість Пилипа Йосиповича Капельгородського» (1947). Працював доцентом на кафедрі української літератури ОДУ ім. І. І. Мечникова (1962–1982).

Автореферати дисертацій

1. Филипп Капельгородский: жизнь и творчество : автореф. дис. ... канд. филол. наук / Н. И. Доброгорский. – Одесса, 1974. – 25 с.

Методичні вказівки

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять з курсу історії української літератури (I пол. XIX ст. – 50–80-ті роки) : для студентів 3–4 курсів ден., вечір. і заоч. навч. філол. наук / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1982. – 26 с.
3. Методичні вказівки і контрольні завдання з української літератури : для слухачів заоч. навч. / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Вид. 3-є, доп. – Одеса, 1970. – 47 с.
4. Методичні вказівки і контрольні завдання з української літератури : для слухачів заоч. підготов. курсів / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1967. – 38 с.
5. Методичні вказівки і контрольні завдання з української літератури : для слухачів заоч. підготов. курсів / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1981. – 38 с.
6. Методичні вказівки і контрольні завдання з української літератури : для слухачів заоч. підготов. курсів / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1982. – 38 с.
7. Методичні вказівки і контрольні завдання з української літератури : для слухачів підготов. курсів ОДУ / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1964. – 34 с.
8. Методичні вказівки і контрольні завдання з української літератури : для слухачів підготов. курсів ОДУ / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1974. – 45 с.
9. Методичні вказівки і контрольні завдання з української літератури : для слухачів підготов. курсів ОДУ / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1975. – 45 с.
10. Методичні вказівки і контрольні завдання з української літератури : для слухачів підготов. курсів ОДУ / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – 6-е вид. – Одеса, 1978. – 46 с.
11. Методичні вказівки та контрольні завдання з української літератури : для слухачів підготов. курсів ОДУ / М. І. Доброгорський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Вид. 7-е. – Одеса, 1979. – 40 с.

Українська класика

12. Великий байкар : [Л. І. Глібов] / М. І. Доброгорський // ЗНК. – 1977. – 11 берез.

13. Живий історичний зв'язок / М. І. Доброгорський // Респ. наук. конф., присвяч. 200-річчя з дня народж. класика укр. літ. Г. Ф. Квітки-Основ'яненка : зб. тез. доп. і повідомл. – Харків, 1978. – С. 53–55.
14. Перший український прозаїк : [Г. Ф. Квітка-Основ'яненко] / М. І. Доброгорський // ЗНК. – 1978. – 8 груд.
15. Про життя Сковороди : [вечір, присвяч. Г. С. Сковороді на біол. ф-ті ОДУ] / М. І. Доброгорський // ЗНК. – 1972. – 8 груд.
16. Свідectво молодшого сучасника : І. О. Мар'яненко про Театр Корифеїв / М. І. Доброгорський // 100-річчя Українського Театру Корифеїв : тези доп. і повідомл. Ювіл. наук. конф. (Кіровоград, листоп. 1982 р.). – Одеса ; Кіровоград, 1982. – С. 99–100.
17. Творець української байки : до 150-річчя з дня народж. Л. І. Глібова / М. І. Доброгорський // Чорном. комуна. – 1977. – 5 берез.

Франкознавчі студії

18. Інтернаціональний зміст патріотизму Івана Франка / М. І. Доброгорський // Укр. літературознавство. – 1977. – Вип. 28. – С. 20–26.

Лесезнавчі студії

19. Дорогою боротьби : [про Лесю Українку] / М. І. Доброгорський // Чорном. комуна. – 1971. – 24 лют.
20. Друг молодшого покоління : [Леся Українка] / М. І. Доброгорський // ЗНК. – 1971. – 8 берез.

Література ХХ століття Творчість Пилипа Капельгородського

21. Автор роману-хроніки «Шурган» : [П. Капельгородський] / М. І. Доброгорський // ЗНК. – 1967. – 13 груд.
22. Він жив життям народу : до 90-річчя з дня народж. П. Капельгородського / М. І. Доброгорський // Чорном. комуна. – 1972. – 26 листоп.
23. Вшанування поета : [А. С. Малишко в Одес. ун-ті] / М. І. Доброгорський // ЗНК. – 1972. – 24 листоп.
24. З любов'ю до народу : до 85-річчя з дня народж. П. Й. Капельгородського / М. І. Доброгорський // Чорном. комуна. – 1967. – 16 листоп.
25. Пилип Капельгородський : [до 85-річчя з дня народж. письменника] / М. І. Доброгорський // Комуніст. шляхом. – 1967. – 15 листоп.
26. Людина революційного гарту / М. І. Доброгорський // Рад. літературознавство. – 1983. – № 6. – С. 71–73. – Рец. на кн.: Бойко Л. Пилип Капельгородський : нарис життя і творчості / Л. Бойко. Київ : Рад. письменник, 1982. 300 с.
27. На шляхах становлення історико-революційного жанру в українській ра-

- дяньській літературі : роман-хроніка «Шурган» П. Капельгородського / М. І. Доброгорський // Розвиток і оновлення видів і жанрів та мовностилістичних засобів художнього зображення в радянській літературі : матеріали Міжвуз. респ. наук. конф. – Одеса, 1968. – С. 48–51.
28. Письменник-громадянин : [про П. Капельгородського] / М. І. Доброгорський // ЗНК. – 1972. – 8 груд.
 29. Письменник-інтернаціоналіст : до 100-річчя з дня народж. П. Й. Капельгородського / М. І. Доброгорський // Комсом. іскра. – 1982. – 9 груд.
 30. Постановки української класики / М. І. Доброгорський // Народний артист СРСР В. С. Василько і український радянський театр : тези доп. і повідомл. наук.-твор. конф. (Одеса, жовт. 1983 р.). – Одеса, 1983. – С. 22–25.
 31. Сатира Пилипа Капельгородського / М. І. Доброгорський // Наук. конф. філол. ф-ту, присвяч. 100-річчю ОДУ ім. І. І. Мечникова (Одеса, 29–30 листоп. 1965 р.) : тези доп. – Одеса, 1965. – С. 62–63.
 32. Сміх доброї проби : [про творчість О. Ковіньки] / М. І. Доброгорський // Чорном. комуна. – 1977. – 25 лют.
 33. Соратник і одностудець Каменяра : до 125-річчя від дня народж. М. Павличка / М. І. Доброгорський // ЗНК. – 1978. – 22 верес.
 34. У вирі життя / М. І. Доброгорський // Укр. літературознавство. – 1974. – Вип. 22. – С. 22–25.
 35. Українська історико-біографічна драма / М. І. Доброгорський // О. Є. Корнійчук і проблеми розвитку української радянської драматургії : тези доп. Міжвуз. наук. конф. (Одеса, черв. 1965 р.). – Одеса, 1965. – С. 125–127.
 36. Іван Франко в художній радянській прозі / Н. І. Доброгорський // Іван Франко і історико-літературний процес : матеріали Наук. конф. Одес. держ. ун-ту. – Київ, 1968. – С. 43–45.

Компаративні студії

37. Україна в творчестві Н. Гоголя / Н. И. Доброгорский // Н. В. Гоголь и литературный процесс XIX–XX вв. : тез. докл. и сообщ. Обл. науч.-практ. конф., посвящ. изучению творчества Н. В. Гоголя (Одесса, 20 мая 1988 г.). – Одесса, 1988. – С. 11–12.

Література про життя і творчість

1. Доброгорський Микола Іванович // Бібліографічний покажчик праць кафедри української літератури Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (по липень 1991 р.) / упоряд.: Є. В. Савельєва, П. Т. Маркушевський. – Одеса, 1991. – С. 17–19. – (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету).
2. Данилко П. Ю. Приклад до наслідування : [про викладачів ОДУ] / П. Ю. Данилко // Времена и годы : воспоминания ветеранов войны и труда Одес. ун-та. – Одесса : Астропринт, 1999. – Вип. 2. – С. 65–66.

3. Одесский университет, 1865–1990 / редкол.: Л. А. Ануфриев, М. Е. Раковский, П. Е. Ефимов [и др.] ; отв. ред. И. П. Зелинский ; Одес. гос. ун-т им. И. И. Мечникова. – Киев : Лыбидь, 1991. – 160 с. – Про М. І. Доброгорського, с. 134.
4. Поздравляем ветеранов университета с Международным праздником 1 Октября! : [також про Доброгорського М. І.] // Профком. – 2008. – № 2. – С. 2–8.

**Дузь
Іван Михайлович**

(18.11.1919, м. Волочинськ Хмельницької обл. – 21.11.1994, м. Одеса)

Навчався на філологічному факультеті Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова (1937–1947); в аспірантурі при кафедрі української літератури ОДУ (1952–1955). Кандидатська дисертація: «“Правда” в боротьбі за ідейність і художню довершеність української літератури» (1955). Докторська дисертація: «Остап Вишня та розвиток української радянської сатири та гумору» (1967). З 1954 р. працював викладачем, доцентом; професором (1970–1994), завідувачем (1972–1988) кафедри української літератури ОДУ. Редактор газети «За наукові кадри» (1953–1956). У 1957–1964 рр. та у 1970–1981 рр. був деканом філологічного факультету.

Окремі видання

1. В серці у моїм... : худож.-докум. нариси / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1988. – 189 с.
2. Від задуму до прем'єри: творча історія п'єс О. Корнійчука / І. М. Дузь. – Київ : Рад. письменник, 1985. – 205 с.
3. Високе осяяння душі : ст., спогади, роздуми / І. М. Дузь. – Київ : Рад. письменник, 1990. – 230 с.
4. Остап Вишня : життя і творчість / І. М. Дузь. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1965. – 250 с.
5. Остап Вишня : літ. портр. / І. М. Дузь. – Київ : Держлітвидав УРСР, 1962. – 85 с.
6. Остап Вишня : нарис про творчість / І. М. Дузь. – Київ ; Одеса : Вища шк., 1989. – 182 с.
7. Генієм Леніна натхненні : літ.-крит. нариси / І. М. Дузь. – Київ : Рад. письменник, 1977. – 163 с.
8. Гімн людині : до 70-річчя з дня народж. В. Сосюри / І. М. Дузь. – Київ, 1967. – 47 с.
9. XXVI съезду КПСС о советской литературе и искусстве / И. М. Дузь. – Одесса, 1981. – 24 с.
10. З відкритим серцем : літ. записи / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1974. – 100 с.
11. Іван Едуардович Замичковський (1869–1931). Заслужений артист УРСР /

- І. М. Дузь. – Київ : Держ. вид-во образотв. мистец. і муз. літ. УРСР, 1962. – 40 с.
12. Олександр Корнійчук : літ. портр. / І. М. Дузь. – Київ : Держлітвидав УРСР, 1963. – 134 с.
 13. Котляревський і Чорноморське козацтво : літературознавчий нарис / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1994. – 101 с.
 14. На все життя : фронтові бувальщини : нариси / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1986. – 118 с.
 15. На лінії вогню / І. М. Дузь. – Київ, 1972. – 29 с.
 16. Степан Олійник : критико-біогр. нарис / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1968. – 104 с.
 17. Степан Олійник : нарис про життя і творчість / І. М. Дузь. – Київ : Рад. письменник, 1964. – 120 с.
 18. Петро Панч : літ. портр. / І. М. Дузь. – Київ : Дніпро, 1968. – 133 с.
 19. Переможці забуття : літ.-крит. нариси / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1992. – 175 с.
 20. «Правда» і художнє слово / І. М. Дузь. – Київ, 1962. – 42 с.
 21. Радянські письменники про нову Конституцію СРСР / І. М. Дузь ; відп. ред. К. П. Волинський. – Київ : Т-во Знання УРСР, 1978. – 47 с.
 22. Марія Садовська : нарис про життя і творчість / І. М. Дузь. – Київ : Держ. вид-во образотв. мистец. і муз. літ. УРСР, 1957. – 73 с.
 23. Світлий дороговказ / І. М. Дузь. – Київ : Дніпро, 1969. – 230 с.
 24. Смішного слова чародій : худож.-докум. нариси / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1989. – 144 с.
 25. Союз сердець : літ. нотатки і нариси / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1982. – 95 с.
 26. Театр імені Жовтневої революції : Одес. держ. укр. муз.-драм. театр ім. Жовтн. революції / І. М. Дузь. – Київ : Мистецтво, 1975. – 83 с.
 27. Павло Усенко : критико-біогр. нарис / І. М. Дузь. – Київ : Рад. письменник, 1958. – 136 с.
 28. Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. – 373 с.
 29. Тарас Григорович Шевченко : біографія / Г. А. В'язовський, К. Ю. Данилко, І. М. Дузь [та ін.] ; ред. Г. А. В'язовський – 2-е вид. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1963. – 375 с.
 30. Шевченко і Одеса : літературознавчі нариси / І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1994. – 128 с.

Дисертації, автореферати дисертацій

31. «Правда» в борьбе за идейность и художественное совершенство украинской советской литературы, 1929–1941 гг. : автореф. дис. ... канд. филол. наук / И. М. Дузь ; ОГУ им. И. И. Мечникова. – Одесса, 1954. – 16 с.

32. «Правда» в боротьбі за ідейність і художню досконалість української радянської літератури, 1929–1941 рр. : дис. ... канд. філол. наук / І. М. Дузь ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1954. – 276 с.
33. Остап Вишня и развитие украинской советской сатиры и юмора : автореф. дис. ... д-ра філол. наук / І. М. Дузь ; Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – Київ, 1967. – 42 с.
34. Остап Вишня та розвиток української радянської сатири і гумору : дис. ... д-ра філол. наук / І. М. Дузь ; Київ. держ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Одеса, 1967. – Кн. 1. – 353 с. ; Кн. 2. – 765 с. ; Кн. 3. – 1036 с. ; Додаток до дис. – 1966. – 252 с.

Учбово-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні розробки, вказівки

35. Багатонаціональна поетична Ленініана : метод. рек. на допомогу лекторам / І. М. Дузь. – Одеса, 1980. – 22 с.
36. Вивчення оповідання Ів. Микитенка «Брати» в 8 класі : метод. розробка для студентів-заочників філол. ф-ту / І. М. Дузь. – Одеса, 1960. – 24 с.
37. Вивчення повісті Ю. Збанацького «Привітайте мене, друзі!» у 8 класі : метод. розробка для студ.-заоч. філол. ф-ту / І. М. Дузь. – Одеса, 1960. – 29 с.
38. Вивчення творчості Остапа Вишні в школі : посіб. для вчителів / І. М. Дузь. – Київ : Рад. шк., 1970. – 128 с.
39. Динамика становлення многонациональной советской литературы : метод. указания / І. М. Дузь. – Одесса, 1983. – 24 с.
40. История партийной печати : курс лекций / І. М. Дузь. – Одесса, 1973. – 276 с.
41. Іван Франко – поборник великого братерства : метод. вказівки на допомогу лектору / І. М. Дузь, А. І. Паньков, Л. А. Ковальчук ; Т-во «Знання» УРСР, Одес. обл. орг. т-ва. – Одеса, 1982. – 24 с.
42. Літературна Одеса : вклад укр. літ. в духов. розв. Півдня України : конспект лекцій для студентів V курсу філол. ф-ту укр. від-ня / І. М. Дузь ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1994. – 45 с.
43. Методична розробка для студ.-заоч. філол. ф-ту з методики викладання літератури / І. М. Дузь ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1960. – 24 с.
44. Методична розробка з методики викладання літератури : для студентів-заочників філол. ф-ту / І. М. Дузь ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1960. – 29 с.
45. Міжнародне значення української радянської літератури : лекція для студентів-заочників / І. М. Дузь. – Одеса, 1959. – 16 с.
46. Павло Тичина : лекції для студентів-заочників / І. М. Дузь, Г. А. В'язовський, П. Т. Маркушевський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1959. – 138 с.
47. Питання літератури і мистецтва в документах XXV з'їзду КПРС : метод. поради та матеріал на допомогу лекторам, що виступають з питань літ. і мистец. / І. М. Дузь. – Одеса, 1976. – 20 с.

48. Практичні заняття з історії української літератури / І. М. Дузь, А. І. Паньков, Л. А. Ковальчук [та ін.]. – Одеса, 1992. – 38 с.
49. Публіцистика Павла Тичини : учб.-метод. посіб. / І. М. Дузь. – Одеса, 1960. – 99 с.
50. Текстологія п'єс Олександра Корнійчука : учб. посіб. / І. М. Дузь ; рецензенти: Л. І. Міщенко, П. Т. Маркушевський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1982. – 72 с.
51. Українська радянська сатира 20-х років : учб. посіб. для студентів філол. ф-ту ун-ту / І. М. Дузь. – Одеса, 1962. – 120 с.

Література ХІХ століття. Українська класика

52. Актер и драматург : к 125-летию со дня рождения И. К. Карпенка-Карого / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1970. – 29 сент.
53. Величие таланта : [до 125-річчя від дня народж. укр. драматурга, актера та суспільного діяча І. Карпенка-Карого] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1970. – 29 сент.
54. Відображення революції 1905 року в українській літературі / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1955. – 1 лют. «Кармелюк» М. Вовчка / І. М. Дузь // Вивчення творчості М. Вовчка в середній школі : зб. ст. на допомогу вчителєві / відп. ред. А. В. Недзвідський. – Одеса, 1959. – С. 93–108.
55. Корифей українського театру : [до 125-річчя з дня нарож. Карпенка-Карого] / І. М. Дузь // ЗНК. – 1970. – 24 верес.
56. Котляревський і Одеса / І. М. Дузь // Чорном. новини. – 1994. – 8 верес.
57. М. М. Коцюбинський / І. М. Дузь // Зоря. – 1947. – 27 квіт.
58. М. Коцюбинський в оцінці газети «Правда» / І. М. Дузь // ЗНК. – 1954. – 20 верес.
59. Ладо моя, Одесо... : [до 125-річчя з дня народж. І. Карпенка-Карого] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1970. – 29 верес.
60. Офіцер Іван Котляревський / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1994. – 11 січ.
61. Поэт-революционер : [до 50-річчя від дня смерті П. Грабовського] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1952. – 13 дек.
62. Предтеча новой эпохи : [про укр. мудреця, поета, філософа Г. С. Сковороду] / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1992. – 10 марта.
63. Сила сатиричного викриття : [про творчість І. П. Котляревського] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1969. – 9 верес.
64. Співець правди і свободи : [до 60-х роковин з дня смерті Ю. Федьковича] / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1953. – 11 січ.

Шевченкознавчі студії

65. В боротьбі за Шевченка : [традиції Шевченка в творчості Остапа Вишні] / І. М. Дузь // Україна. – 1967. – № 21. – С. 12.

66. В семье вольной, новой : [про творчість Т. Г. Шевченка] // Знамя коммунизма. – 1981. – 10 марта.
67. «В серці у моїм» : до 125-річчя від дня смерті Т. Г. Шевченка / І. М. Дузь // ЗНК. – 1986. – 14 берез.
68. Великой правды торжество : [про творчість Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1976. – 10 марта.
69. Величие и слава наша : [до 170-річчя від дня народж. Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1984. – 10 марта.
70. Венок России – Кобзарю / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1991. – 9 марта.
71. Войовничий богоборець : [про творчість Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1984. – 8 берез.
72. Эстетика праці в творчості Т. Г. Шевченка / І. М. Дузь // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія Філол. наук. – 1957. – Т. 147, вип. 6 : Присвяч. 40-річчю Великої Жовтн. соц. революції. – С. 67–78.
73. Кобзар за океаном / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1982. – 9 берез.
74. Кобзарь – огненное слово : [про «Кобзар» Т. Г. Шевченка, вид. у 1881 р.] / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1992. – 25 марта.
75. Криница творчої снаги : [про вплив Т. Г. Шевченка на творчість М. Г. Хвильового] / І. М. Дузь // Чорном. новини. – 1992. – 10 берез.
76. Образ Т. Г. Шевченка в російській радянській поезії / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1955. – 9 берез.
77. Образ Т. Г. Шевченко в русской советской поэзии / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1954. – 19 мая.
78. Образ Шевченка в російській радянській поезії / І. М. Дузь // Третя наук. Шевченків. конф. (Київ, 30–31 берез. 1954 р.) : зб. пр. – Київ, 1955. – С. 157–169.
79. Одеська дожовтнева преса про Т. Г. Шевченка / І. М. Дузь // Кобзареві – Одеса : альм. за 1964 р. – Одеса : Маяк, 1964. – С. 146–157.
80. Оживут степи и озера : [про Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1979. – 10 марта.
81. Он – наш современник : [до 160-річчя від дня народж. Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1974. – 8 марта.
82. Патріотизм Т. Г. Шевченка / І. М. Дузь // Прикордон. комунар. – 1939. – 17 лют.
83. Певец великого братства : [до 160-річчя від дня народж. Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1974. – 8 марта.
84. Певец труда : к 100-летию со дня смерти Т. Г. Шевченко / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1961. – 3 марта.
85. Поема про Т. Г. Шевченка : [про твір Ю. Шесталова «Голос журавля»] / І. М. Дузь // ЗНК. – 1984. – 16 берез.
86. Поет-демократ : [про Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Зоря. – 1947. – 8 берез.
87. Похвала тобі, Маріє... : [про поему Т. Г. Шевченка «Марія»] / І. М. Дузь // Одес. ун-т. – 1992. – 1 берез.
88. Почуття братерства : [до 175-річчя від дня народж. Т. Г. Шевченка] /

- І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1989. – 8 берез.
89. Репресована Шевченкіана / І. М. Дузь // Рад. Поділля (Хмельн.). – 1992. – 20 лют.
90. Рівняючись на Кобзаря : [про традиції Т. Г. Шевченка в творчості Остапа Вишні] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1964. – 9 берез.
91. Світла пам'ять Кобзаря / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1986. – 11 берез.
92. Святих заветов торжество : [творча спадщина Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1977. – 8 марта.
93. Священные места : к 150-летию со дня рождения Т. Г. Шевченко / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1964. – 6 марта.
94. Символ его – бессмертие : к 175-летию со дня рождения Т. Г. Шевченко / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1989. – 30 янв.
95. Скарб, знайдений в бібліотеці : [Т. Шевченко] / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1994. – 11 берез.
96. Сквозь цензурные заслоны : [прогресивна одеська преса про Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1961. – 10 марта.
97. Т. Г. Шевченко : преславна, горда і велична / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1992. – 22 серп.
98. Т. Г. Шевченко в оцінці газети «Правда» / І. М. Дузь // Рад. літературознавство. – 1954. – № 17. – С. 139–150.
99. Шевченко і російська культура / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1948. – 10 берез.
100. Шевченкознавство в Одесі / І. М. Дузь // Чорном. новини. – 1993. – 30 берез.

Франкознавчі студії

101. Великий Каменярь : [до 100-річчя великого укр. письменника І. Франка] / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1956. – 27 авг.
102. Естетика праці в творчості Івана Франка / І. М. Дузь // Зб., присвяч. 100-річчю з дня народж. І. Франка. – 1956. – С. 17–29. – (Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова ; т. 146).
103. Поетичний вінок Каменяреві : до 100-річчя з дня народж. Івана Франка / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1956. – 29 трав.
104. Поетичний вінок Каменяреві : до 120-річчя з дня народж. І. Франка / І. М. Дузь // Укр. літературознавство. – 1977. – Вип. 28. – С. 51–57.
105. «Тюремні сонети» Івана Франка / І. М. Дузь // Прикордон. комунар. – 1940. – 5 листоп.
106. Іван Франко : «З надією і розпачем» / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1993. – 7 січ.
107. Франко в оцінці сучасників / І. М. Дузь // На допомогу школі : практ. рек. каф. філол. ф-ту ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1956. – Вип. 3. – С. 15–22.

Лесезнавчі студії

108. Вехи глубокой любви : к 120-летию со дня рождения Леси Украинки / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1991. – 13 февр. ; Те саме // Защитник Родины. – 1991. – 21 февр. – С. 6.
109. Вогонь її серця : [про творчість Лесі Українки] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1971. – 24 лют.
110. Голос правди і совісті : [про Ленінську «Искру» в житті Лесі Українки] / І. М. Дузь // Україна. – 1980. – № 51. – С. 10–11.
111. До історії творення памфлета Лесі Українки «Голос однієї російської ув'язненої» / І. М. Дузь // Укр. літературознавство. – 1982. – Вип. 39. – С. 137–141.
112. До 100-річчя від дня народження Лесі Українки : [Леся Українка в Одесі] / І. М. Дузь // Літ. Україна. – 1970. – 6 жовт.
113. Дочка Прометея : [до 120-річчя від дня народж. Лесі Українки] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1991. – 23 лют.
114. Друг рабочих : [про творчий шлях Лесі Українки] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1971. – 19 февр.
115. Жизнь продолжается : [безсмертя поезії Лесі Українки] / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1971. – 25 февр.
116. Світло сонячної думки : [про поезію Лесі Українки] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1970. – 30 верес.
117. Солнечная мечта поэтессы : к 100-летию со дня рождения Леси Украинки / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1971. – 26 янв.
118. Сторінка ідейного єднання : [про творчість Лесі Українки] / І. М. Дузь // ЗНК. – 1981. – 20, 27 лют.
119. Сторінки ідейного єднання : [про творчість Лесі України] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1979. – 15 лют.

Література ХХ століття.

Проза

120. Армии рядовой : заметки о творчестве М. А. Стельмаха / И. М. Дузь // Слава и честь. – 1992. – 2 июня ; Те саме // Січ. – 1992. – 2 черв.
121. Богатство мыслей и чувств «Целины» / И. М. Дузь // Вопр. лит. народов СССР. – 1979. – Вып. 5. – С. 3–11.
122. В кругу русских побратимов : к 80-летию со дня рождения М. А. Стельмаха / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1992. – 19 мая.
123. Веление времени : [соц. інтернаціоналізм многонац. рад. літ.] / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1975. – 13 июня.
124. Величие советского гуманизма : о романе О. Гончара «Циклон» / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1971. – 31 янв.
125. Веління життя : [соц. інтернаціоналізм багатонац. рад. літ.] / І. М. Дузь //

- Партія і література. – Київ : Дніпро, 1975. – С. 161–179.
126. Відкрите море життя / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1979. – 31 лип.
 127. Во имя мира и труда : о «Малой земле» Л. И. Брежнева / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1979. – 23 апр.
 128. Воспеваю героину ратного труда : [тема труда в сов. лит.] // Защитник Родины. – 1981. – 20 марта.
 129. Воспеваю ратный подвиг : заметки о воен. прозе / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1984. – 26 янв.
 130. Всемирный интеллектуал : размышления после юбилея : [про творчість укр. письменника О. Гончара] / И. М. Дузь // Слово. – 1993. – 14–21 мая (№ 19).
 131. Встреча на Малой Земле / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1979. – 26 июля.
 132. Высокий долг писателя : [тема цілини у худож. літ.] // Веч. Одесса. – 1979. – 21 февр.
 133. Гайдасенко Иван Петрович / І. М. Дузь // Укр. літ. енциклопедія : у 5 т. – Київ : Гол. ред. УРЕ, 1988. – Т. 1. – С. 375.
 134. Гімн людині / І. М. Дузь // Гомін Л. Люди : роман / Л. Гомін. – Одеса : Маяк, 1971. – С. 234–238.
 135. Глушак Анатолий Степанович / І. М. Дузь // Укр. літ. енциклопедія : у 5 т. – Київ : Гол. ред. УРЕ, 1988. – Т. 1. – С. 432.
 136. Голос правды : О. Гончару – 70 лет / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1988. – 5 апр.
 137. Голоса мужественной души народа : о деятельности сов. писателей в годы Великой Отечеств. войны / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1975. – 10 мая.
 138. Гомін Лесь / І. М. Дузь // Укр. літ. енциклопедія : у 5 т. – Київ : Гол. ред. УРЕ, 1988. – Т. 1. – С. 451.
 139. Довженковское напутствие / И. М. Дузь // Правда Украины. – 1985. – 4 мая.
 140. Документализм драматической Ленинианы / И. М. Дузь // Художественные искания советской многонациональной литературы : материалы II Всесоюз. науч. конф. / ред.: Г. А. Вязовский, И. М. Дузь, В. В. Фашенко [и др.]. – Одесса, 1976. – С. 113–132.
 141. Документальное и художественное в советской Лениниане / И. М. Дузь // Художественные искания современной советской многонациональной литературы : сб. ст. / редкол. Г. И. Ломидзе. – Кишинев : Штиинца, 1976. – С. 168–183.
 142. Единая, многонациональная : беседы о лит. / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1972. – 26 февр.
 143. 3 глибини Ленінської спадщини : [уривки з книги І. Дузя «Генієм Леніна натхненні»] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1976. – 7, 10, 12 лют.
 144. 3 партійною пристрасністю : [про роман М. Стельмаха «Чотири броди»] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1980. – 12 лют.
 145. Завтрашній день мистецтва : [нові тенденції в розв. рад. мистец. і літ.] /

- І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1976. – 25 берез.
146. Віталій Закруткін : [до 60-річчя від дня народж.] / І. М. Дузь // Горизонт. – Одеса : Маяк, 1969. – С. 81.
147. Заповіт революційної молодості : до 75-річчя Івана Юліановича Кулика / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1972. – 26 січ.
148. Золото його душі : до 70-річчя від дня народж. О. Т. Гончара / І. М. Дузь // ЗНК. – 1988. – 1 квіт. ; Те саме // Комсом. іскра. – 1988. – 5 квіт.
149. Зустріч на Малій Землі / І. М. Дузь // Україна. – 1979. – № 46. – С. 13.
150. Інтернаціоналістська духом і характером : [про рад. л-ру] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1973. – 5 жовт.
151. Григорію Кареву – 70 / І. М. Дузь // Літ. Україна. – 1984. – 23 лют. – С. 4.
152. Кулик І. Ю. : [до 75-річчя з дня народж.] / І. М. Дузь // Укр. мова і літ. в шк. – 1972. – № 2. – С. 80–82.
153. Летописець війни : к 60-летию со дня рождення писателя В. Кондратенко / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1971. – 7 февр.
154. Література більшого дихання : [про укр. рад. літ.] / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1967. – 29 сент.
155. Людина. Письменник. Громадянин : [І. П. Гайдаєнко] / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1994. – 16 січ.
156. На бойових рубежах : Г. Кареву – 70 / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1984. – 17 лют.
157. Найсвятіша : з записної книги письменника : [образ рад. лікаря в худож. л-рі] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1976. – 3 трав.
158. Наш земляк Віталій Закруткін : [до 60-річчя від дня народж.] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1968. – 26 берез.
159. Новели Олекси Слісаренка / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1965. – 29 серп.
160. Одісея Козака Мамаєва : [про політ. роман В. Бровченка] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1985. – 26 листоп.
161. Петро Панч : [до 75-річчя з дня народж.] / І. М. Дузь // Рад. літературознавство. – 1966. – № 7. – С. 56–57.
162. Петру Панчу – 75 / І. М. Дузь // Лит. газ. – 1966. – 5 юлія.
163. Пафос вірності : [образ В. І. Леніна в худож. л-рі] / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1979. – 10 квіт.
164. Песни великого братства : [тема возз'єднання України з Росією у худож. л-рі] / І. М. Дузь // Веч. Одеса. – 1979. – 11 янв.
165. Поборник братського єдинення : [до 100-річчя від дня народж. М. М. Коцюбинського] / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1964. – 16 сент.
166. Правдива повість : Ванда Василевська в Парижі та поза Парижем / І. М. Дузь // Полум'яна Ванда : спогади, есе, ст. – Київ : Рад. письменник, 1985. – С. 215–217.
167. Причетність : [про кн. Л. І. Брежнєва «Мала земля» і «Цілина»] / І. М. Дузь // Україна. – 1979. – № 22. – С. 3.
168. Про Коцюбинського-інтернаціоналіста / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1973. – 15 трав.

169. Сила жизненной правды: по страницам Ленинианы последних лет / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1979. – 20 апр.
170. Олекса Слісаренко : літ. портр. / І. М. Дузь // Рад. літературознавство. – 1965. – № 10. – С. 39–51.
171. Олекса Слісаренко та його твори / І. М. Дузь // Слісаренко О. Бунт : роман, повісті, оповідання / О. Слісаренко. – Київ : Дніпро, 1965. – С. 3–17.
172. Слово правди : публікація творів укр. рад. літ. на сторінках газети «Правда» в 60–70-ті роки / І. М. Дузь // Вітчизна. – 1982. – № 8. – С. 163.
173. Социалистический реализм – генеральный метод литературы : беседы о лит. / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1972. – 19 февр.
174. Співець сонця чарівного : [уривки з книги про поета Є. Григорука] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1959. – 10 груд.
175. Так ми мости будемо у світ : [про кн. В. Коротича «Побачити зблизька»] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1981. – 20 січ.
176. Творчество, открытое революцией : [до 75-річчя П. Панча] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1966. – 3 июля.
177. Творчий неспокій : [Ю. Смоличу – 70] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1970. – 10 лип.
178. Тринадцять книг Віталія Логвиненко : [огляд творчості] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1966. – 3 дек.
179. «Этот город – моя молодость» : [П. Панч та Одеса] / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1993. – 3 июля.

Література ХХ століття. Сатира

180. Агитки Владимира Ивановича / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1990. – 18 окт.
181. Боець переднього краю : [про творчість Я. Галана] / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1962. – 27 серп.
182. В насназі живих / І. М. Дузь // Бандуренко Є. Бальзам і сіль : лірика, гумор, сатира / Є. Бандуренко. – Одеса : Маяк, 1972. – С. 5–6.
183. Веселая прополка : [В. Івановичу – 70 років] / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1974. – 8 июля ; Те саме // Знамя коммунизма. – 1975. – 10 авг.
184. Видати карикатури Сашка : [про О. П. Довженка як худож.-карикатуриста газ. «Вісті ВУЦВК»] / І. М. Дузь // Рад. культура. – 1963. – 14 лют.
185. Від задуму до друку : [про письменника М. Годованця] / І. М. Дузь // Горизонт. – Одеса : Маяк, 1969. – С. 88–90.
186. Влюбленность : к 90-летию со дня рождения писателя-патриота Я. А. Галана / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1992. – 24 июля.
187. Голос схвильованого серця / І. М. Дузь // Годованець М. Байки / М. Годованець. – Київ : Держлітвидав УРСР, 1963. – С. 3–6.
188. Гуморески Юхима Гедзя / І. М. Дузь // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія Філол. наук. – 1961. – Т. 151, вип. 11. – С. 159–166.
189. З джерел народної мудрості / І. М. Дузь // Годованець М. Байки : у 2 т. /

- М. Годованець. – Київ : Дніпро, 1968. – Т. 1. – С. 5–22.
- 190.Зброєю сміху : [сатира Костя Котка] / І. М. Дузь // Рад. літературознавство. – 1961. – № 3. – С. 41–50.
- 191.Володимир Іванович – перекладач / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1990. – 30 серп. – С. 8.
- 192.Володимир Івановичу – 75 / І. М. Дузь // Горизонт. – Одеса : Маяк, 1981. – С. 136–138.
- 193.Кость Котко / І. М. Дузь // Українські радянські письменники 20-х років. – Київ : Рад. письменник, 1989.
- 194.Майстерня мудрості : [про творчість М. Годованця] / І. М. Дузь // Літ. Україна. – 1968. – 28 черв.
- 195.Пером сатирика : [до 50-річчя Є. Бандуренко] / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1969. – 22 янв.
- 196.Правдолюб і кривдоболець: до 80-річчя від дня народж. байкаря М. Годованця / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1973. – 26 верес. – С. 4.
- 197.Свято байкаря : [про творчість М. Годованця] / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1973. – 26 верес.
- 198.Тисяча і сто сорок європейських байок : [М. П. Годованець – байкар, перекладач] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1973. – 27 жовт.
- 199.Фрески любові : [уривки із спогадів про поета-сатирика В. І. Івановича] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1990. – 28 верес.
- 200.Чародій сміху : поету-сатирику В. Івановичу – 75 років / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1981. – 27 серп.
- 201.Василь Чечвянський : [про творчість письменника-сатирика В. Чечвянського] / І. М. Дузь // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія Філол. наук. – 1959. – Т. 149, вип. 9. – С. 121–134.

Творчість Остапа Вишні

- 202.Безсмертя творця : [про Остапа Вишню] / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1965. – 13 січ.
- 203.Боец-сатирик : к 75-летю со дня рождення Остапа Вишні / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1964. – 11 нояб.
- 204.Великий правдолюб / І. М. Дузь // Живий Остап Вишня : зб. спогадів про письменника / упоряд., вступ. ст. І. М. Дузя. – Київ : Дніпро, 1966. – С. 3–7.
- 205.Остап Вишня і проблеми розвитку української радянської сатири / І. М. Дузь // Остап Вишня і проблеми розвитку української радянської сатири : тези доп. Міжвуз. наук. конф. (Одеса, 26–29 берез. 1964 р.). – Одеса, 1964. – С. 3–8.
- 206.Остап Вишня на «Запоріжбуді» / І. М. Дузь // Літ. Україна. – 1978. – 28 листоп.
- 207.Дороге мені зичу!.. : до 10-річчя з дня смерті Остапа Вишні / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1966. – 1 жовт.
- 208.З любов'ю до людей / І. М. Дузь // Вишня О. Вишневі усмішки : усмішки,

- фейлетони, нариси / О. Вишня. – Одеса : Маяк, 1978. – С. 5–8.
209. З любов'ю до людини : до 100-річчя від дня народж. О. Вишні / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1989. – 12 листоп. – С. 6.
210. З ужинку Остапа Вишні / І. М. Дузь // Україна. – 1985. – № 19. – С. 22.
211. Криниця мудрості Остапа Вишні / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1989. – 29 жовт. ; Те саме // Рад. Україна. – 1989. – 12 листоп.
212. Майстер народного гумору : [минуло 90 років з дня народж. Остапа Вишні] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1979. – 13 листоп.
213. На відзнаку ювілею : до 100-річчя з дня народж. О. Вишні / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1989. – 8 листоп.
214. Нищівною зброєю сатири : до 90-річчя з дня народж. Остапа Вишні / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1979. – 11 листоп.
215. Ознака душевного здоров'я народу / І. М. Дузь // Вишня О. Вишневі усмішки : усмішки, фейлетони, нариси / О. Вишня ; упоряд. І. М. Дузь. – Одеса : Маяк, 1983. – С. 5–12. – (Шк. б-ка).
216. П'єса Остапа Вишні «Мікадо» : літ. пошук / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1991. – 12 черв.
217. «Приветствую! Люблю!» : [до 100-річчя від дня народж. О. Вишні] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1989. – 11 нояб. ; Те саме // Дерибасовская-Ришельевская : альм. – Одесса, 2008. – № 32. – С. 264–267.
218. [Публ. : Вишня О. «Буденні справи» Жовтня Великого] / І. М. Дузь // Перець. – 1984. – № 30. – С. 2.
219. Радість пошука : к 85-літтю Остапа Вишні / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1974. – 12 нояб.
220. Світлий талант : до 100-ліття від дня народж. О. Вишні / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1989. – 14 листоп. – С. 6.
221. Світлий талант, мужній патріот / І. М. Дузь // Вишня О. Вишневі усмішки : усмішки, фейлетони, нариси / О. Вишня. – Одеса : Маяк, 1989. – С. 5–10.
222. Сміх правдолюба : [про творчість Остапа Вишні] / І. М. Дузь // ЗНК. – 1964. – 13 листоп.
223. Сміх правдолюба : до 75-річчя з дня народж. Остапа Вишні / І. М. Дузь // Літ. Україна. – 1964. – 10 листоп.
224. Страсть души и вдохновения : к 100-літтю со дня рождения О. Вишні / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1989. – 14 нояб.
225. Тут все дихає пам'яттю / І. М. Дузь // Про Остапа Вишню : спогади / упоряд.: В. О. Губенко-Маслюченко, А. Ф. Журавський. – Київ : Рад. письменник, 1989.
226. Чи знаєте ви Остапа Вишню? / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1989. – 20 жовт.
227. Шляхами Остапа Вишні / І. М. Дузь // Наддніпр. правда. – 1966. – 28 верес. ; Те саме // Чорном. комуна. – 1966. – 2 жовт.

Творчість Степана Олійника

228. Адреси Олійниківського свята гумору : [про традиційне літ. свято на Одещині – Олійник. читання] / І. М. Дузь // Чорном. новини. – 1993. – 1 квіт.
229. В майстерні поета [С. Олійника] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1988. – 2 квіт.
230. Гуморист народний : [С. Олійник] / І. М. Дузь // Україна. – 1988. – № 12. – С. 23.
231. Дебют в «Правде» : до Олійник. читань / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1987. – 29 берез.
232. Засміймося повними грудьми : [С. Олійник] / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1994. – 2 квіт.
233. Історія одного стихотворення : [про С. Олійника] / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1986. – 1 апр.
234. І зі сміхом, і з хлібом... : [Олійник. читання на Одещині] / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1992. – 7 квіт.
235. Його таланту можуть : до 75-річчя з дня народж. С. Олійника / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1983. – 3 квіт.
236. Лірична проза сатирика : [про творчість С. Олійника] / І. М. Дузь // Вітчизна. – 1968. – № 4. – С. 149–152 ; Те саме // Рад. Поділля. – 1968. – 2 квіт.
237. Нам ще йти і йти : [про творчість С. Олійника] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1968. – 2 квіт.
238. Наш веселий земляк : [С. Олійник] / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1992. – 27 берез.
239. Одеські зустрічі : [про С. Олійника] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1986. – 29 берез.
240. Степан Олійник – правдист / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1987. – 28 берез. ; Те саме // ЗНК. – 1987. – 1 трав.
241. Степан Олійник – правдист / І. М. Дузь // Олійник С. Людям на добро / С. Олійник. – Одеса : Маяк, 1989.
242. Олійниківські читання / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1988. – 15 берез. ; Те саме // Чорном. комуна. – 1988. – 26 берез.
243. Пародії Степана Олійника: сьогодні на Одещині розпочинається традиційне літературне свято – Олійниківські читання / І. М. Дузь // Чорном. новини. – 1992. – 28 берез.
244. Поет-правдист : [про творчість письменника-сатирика С. Олійника] / І. М. Дузь // Знамя комунізму. – 1983. – 2 апр.
245. Сатира Степана Олійника / І. М. Дузь // Остап Вишня і проблеми розвитку української радянської сатири : тези доп. Міжвуз. наук. конф. (Одеса, 26–29 берез. 1964 р.). – Одеса, 1964. – С. 117–122.
246. Сатирик рівен хліборобу : до 80-річчя з дня народж. С. Олійника / І. М. Дузь // Рад. Україна. – 1988. – 2 квіт.
247. Світ героїв – світ митця : [про творчість С. Олійника] / І. М. Дузь // Літ.

- Україна. – 1985. – 17 січ. – С. 3.
248. Священный долг : к 80-летию со дня рождения С. Олейника / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1988. – 31 марта.
249. Сила огненного слова : [до 70-річчя від дня народж. С. Олійника] / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1978. – 30 марта ; Те саме // Знамя коммунизма. – 1978. – 30 марта.
250. Следы дружбы : [про традиційні Олійник. читання, які відбуваються на Одещині] / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1992. – 4 апр.
251. У майстерні Степана Олійника : до Олійник. читань / И. М. Дузь // ЗНК. – 1988. – 18 берез.
252. Увічнити Олійниківську спадщину / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1982. – 17 серп.
253. Футбольные страсти сатирика : [до 80-річчя від дня народж. С. Олійника] / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1988. – 2 апр.
254. Щирість душі : [про С. Олійника] / И. М. Дузь // ЗНК. – 1986. – 4 квіт.
255. Щирість душі : [про С. Олійника] / И. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1983. – 2 квіт.
256. Щирість душі і щирість серця [С. Олійника] / И. М. Дузь // Про Степана Олійника : спогади, ст. / упоряд.: И. М. Дузь, О. С. Олійник. – Київ : Рад. письменник, 1988. – С. 69–85 ; Те саме // Комсом. іскра. – 1986. – 29 берез.

Література ХХ століття. ***Поезія***

257. Багатонаціональна поетична Ленініана / И. М. Дузь // ЗНК. – 1980. – 7 берез.
258. Велика і щира дружба : [до 70-річчя від дня народж. М. Дудіна] / И. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1986. – 9 груд.
259. Вирок після смерті : [про укр. поета Є. М. Григорука] / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1990. – 18 берез. – С. 5.
260. Він з нами, він серед нас / И. М. Дузь // Малишкові дороги : спогади про Андрія Малишка. – Київ : Дніпро, 1975. – С. 169–173.
261. Він з нами серед нас : [про творчість А. Малишка] / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1972. – 14 груд.
262. Вірність комсомольській порі: до 70-річчя Павла Усенка / И. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1972. – 22 січ.
263. Вірність ленінській темі : [образ великого вождя у творчості одес. літераторів] / И. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1975. – 21 січ.
264. Всегда в пути : [О. Уварову – 50 років] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1963. – 22 дек.
265. Гимн вождю : образ В. И. Ленина в украинской поэзии / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1969. – 6 мая.
266. Євген Григорука / И. М. Дузь // Григорука Є. Твори / Є. Григорука. – Київ : Рад. письменник, 1962. – С. 3–18.
267. Євген Григорука : [укр. поет, 1899–1922 рр.] / И. М. Дузь // Рад. літературоз-

- навство. – 1962. – № 5. – С. 109–114.
268. Григорук Євген Максимович / І. М. Дузь // Укр. літ. енциклопедія : у 5 т. – Київ : Гол. ред. УРЕ, 1988. – Т. 1. – С. 491.
269. День – ніч : [наведено протоколи допиту укр. поета П. Педи] / І. М. Дузь // Чорном. новини. – 1992. – 24 верес.
270. Євген Григорук : літ. портр. / І. М. Дузь // Укр. рад. письменник : крит. нариси / ред. С. А. Крижанівський. – Київ : Рад. письменник, 1964. – Вип. 5. – С. 3–22.
271. Живий в насназі живих / І. М. Дузь // Бандуренко Є. Вибране : лірика, гумор та сатира / Є. Бандуренко. – Київ : Дніпро, 1977. – С. 5–11.
272. Живий кришталь народу / І. М. Дузь // Гірське джерело : поезії, новели. – Одеса : Маяк, 1973. – С. 3–6.
273. Завжди в дорозі / І. М. Дузь // Гетьман В. Вогник : поезії / В. Гетьман. – Київ : Дніпро, 1967. – С. 3–9.
274. І сміх, і пісня, і любов : до 70-річчя поета Є. Бандуренка / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1989. – 21 січ.
275. Квіти любові : до 60-річчя Є. Бандуренка / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1979. – 23 січ.
276. Комсомол в українській поезії : до 40-річчя ВЛКСМ / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1958. – 24 верес.
277. Ленинская «Искра» и литература / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1980. – 21 дек.
278. Ленін – наша сила, гордість і любов : [про поет. Ленініану] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1980. – 19 січ.
279. Лирика солнечной мысли : [про творчість І. Рядченка] / И. М. Дузь // Русские писатели Украины : лит. портр. – Киев : Изд-во Киев. ун-та, 1970. – С. 155–162.
280. Листи Миколи Бажана / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1987. – 24 січ.
281. Літопис гніву і помсти / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1965. – 30 листоп.
282. Любов'ю молодістю у серцях : [до 60-річчя П. Воронька] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1973. – 1 груд.
283. Майстер карбованого слова / І. М. Дузь // Карбованих слів володар : спогади про Миколу Бажана. – Київ : Дніпро, 1988. – С. 178–184.
284. Майстер карбованого слова: М. Бажан / І. М. Дузь // Про Миколу Бажана : літ.-крит. матеріали / упоряд. І. М. Дузь. – Київ : Рад. письменник, 1974.
285. Василь Миколюк / І. М. Дузь // Миколюк В. Завіса гір / В. Миколюк. – Одеса : Маяк, 1965. – С. 3–9.
286. «Наш идеал – правда» : [про творчість одес. письменника Д. І. Бузька, який навчався в Одес. духовн. семінарії] / И. М. Дузь // Одес. известия. – 1993. – 7 сент.
287. Наш сьбр Іван Шамякин : [до 60-річчя від дня народж. письменника] / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1981. – 30 янв.
288. Невситима жага шукань : до 75-річчя з дня народж. П. Усенка / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1977. – 22 січ.

289. Недоспівана пісня : [про поета П. Педу] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1989. – 15 січ.
290. Незабутній Володимир Сосюра / І. М. Дузь // ЗНК. – 1978. – 6 січ.
291. Несподівана пісня бійця / І. М. Дузь // Надіїн Д. Пісня бійця / Д. Надіїн. – Одеса : Маяк, 1966. – С. 5–12.
292. Несподівана пісня бійця : [про творчість Д. Надіїна] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1966. – 5 берез.
293. Огненные веги войны : предисл. и публ. отрывков из фронтовой летописи поэта Д. Надеина / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1984. – 22 июня.
294. Одвічна молодість поета : [до 60-річчя з дня народж. П. Усенка] / І. М. Дузь // Дніпро. – 1962. – № 1. – С. 131–134.
295. Один з перших : [про поета Х. А. Вайнермана] / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1993. – 11 берез.
296. «Он вдохновил меня...» : [про творчість поета Ю. Шесталова] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1984. – 10 марта.
297. Осенний сад поета Мороза : [про лауреата літ. премії ім. П. Тичини одес. поета В. Мороза] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1993. – 30 янв. – С. 3.
298. Петро Панч : «Этот город – моя молодость...» : 4 июля – столетие со дня рождения писателя / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1991. – 3 июля.
299. Певец героических будней : [к 100-летию со дня рождения П. Панча] / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1991. – 4 июля. – С. 8.
300. Панько Педа – нове про поета / І. М. Дузь // Подільські вісті. – 1992. – 10 листоп.
301. Первенец партийной печати / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1980. – 24 дек.
302. [Передмова] / І. М. Дузь // Тобі, Вітчизно : зб. поезій / ред. В. В. Фашенко. – Одеса, 1957. – С. 1–5.
303. Пізнання митця : сьогодні минає 100 років від дня народж. Петра Панча / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1991. – 4 лип.
304. [Післямова] / І. М. Дузь // Рядченко І. Наследники победы / И. Рядченко. – Одесса : Обл. изд-во, 1958. – С. 107–109.
305. Пісні революції Івана Кулика / І. М. Дузь // Рад. літературознавство. – 1957. – № 5. – С. 132–134.
306. Повернення : [про творчість В. Миколюка] / І. М. Дузь // Літ. Україна. – 1965. – 12 лют.
307. Поезія весняного буяння : [передмова] / І. М. Дузь // Педа П. Бринить весна / П. Педа. – Одеса : Маяк, 1992. – С. 1–16.
308. Поезія комсомольського буяння : [про творчість поета П. Педи] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1989. – 27 трав. – С. 4.
309. Поезія на почесній варті : [образ В. І. Леніна в рад. поезії] / І. М. Дузь // ЗНК. – 1979. – 20 квіт.
310. Поезія Олекси Слісаренка / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1965. – 5 верес.
311. Поезія революційної пристрасті : Ленініана у віршах рад. поетів / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1979. – 20 січ.

312. Поезія сонячної людяності / І. М. Дузь // Стельмах М. Вибрані твори / М. Стельмах. – Київ : Дніпро, 1969. – С. 5–13.
313. Поеми Івана Рядченка / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1960. – 2 черв.
314. Поет комсомольської юності : до 60-річчя з дня народж. П. М. Усенка / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1962. – 23 січ.
315. Поетична сповідь фронтовика : [про творчість І. Гордона] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1981. – 8 січ.
316. Поетичний літопис революції : [Великий Жовтень в укр. поезії] / І. М. Дузь // Літ. Одеса : альм. – Одеса, 1957. – Вип. 17/18. – С. 226–232.
317. Полум'я лєнінської «Искры» / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1980. – 23 груд.
318. Пора поетичної зрілості / І. М. Дузь // Бандуренко Є. Струни і стріли : лірика, сатира та гумор / Є. Бандуренко. – Київ : Дніпро, 1969. – С. 5–12.
319. Правдою – лише вогневою : [творч. портр. В. Гетьмана] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1966. – 19 жовт.
320. Андрій Портенко : пам'яті поета-патріота, 1910–1943 / І. М. Дузь // Літ. Одеса : альм. – Одеса, 1956. – Вип. 13. – С. 132–134.
321. Поэт и воин : [Д. П. Надіїн] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1991. – 17 июня.
322. Рубиконы мастерства : [про книгу С. Стриженюка «Слава Ковалівна : епічна поема»] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1964. – 27 окт.
323. Серце, розірване наклепом : [про поета, літературознавця В. А. Гадзінського] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1990. – 14 січ. – С. 6.
324. Симфонія подвигу : [про поет. доробок К. Гриба] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1981. – 22 січ.
325. Сияние его души : [про поета М. Дудіна] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1983. – 18 янв.
326. Сказания о героях : [про поета Д. Надіїна] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1986. – 22 июня.
327. Слово джерельне, животворне : про книги письменника Д. Павличка «Сонети подільської осені» і «Тасмниця твого обличчя» : [на здоб. премії ім. Т. Г. Шевченка] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1976. – 17 лют.
328. Современная поэтическая Лениниана : [образ В. І. Леніна у сучас. поезії] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1979. – 20 янв.
329. Солдат. Поэт. Герой : штрихи к творч. портр. М. Дудина / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1983. – 26 мая.
330. Співець комсомолу : [до 75-річчя з дня народж. П. Усенка] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1977. – 20 січ.
331. Співець революції : [до 90-річчя з дня народж. В. Сосюри] / І. М. Дузь // ЗНК. – 1988. – 15 січ.
332. Співець червоного ренесансу / І. М. Дузь // Ісаєнко Л. М. Пам'ять і слово : українознавча філол. сторінка Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова / Л. М. Ісаєнко. – Одеса : Астропринт, 2004. – С. 35–58.
333. Співі весни і молодості / І. М. Дузь // Володимирі Сосюрі : зб., присвяч. 60-річчю з дня народж. і 40-річчю літ. діяльн. поета. – Київ : Рад. письмен-

- ник, 1958. – С. 144–163.
334. Стихи Александра Довженко / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1963. – 24 авг.
335. Стихи о дружбе : [тема дружби народів у творчості Л. Забашти] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1954. – 23 февр.
336. Стратою знищене щастя : [про укр. поета І. К. Маловічка] / И. М. Дузь // Березіль. – 1991. – № 6. – С. 166–170.
337. Суцвіття поетичних шукань : [про творчість письменника М. Братана, В. Бичковського та К. Курашкевича] / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1966. – 13 листоп.
338. Твори Дмитра Надііна / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1960. – 28 черв.
339. Тема Жовтневої революції в українській радянській поезії / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1957. – 11 трав.
340. «Ти світ омолодив!» / И. М. Дузь // Ленінізм і сучасний літературний процес : зб. ст. – Київ, 1980. – С. 258–289.
341. Трагедія Панька Педи / И. М. Дузь // Поділ. вісті (Хмельн.). – 1992. – 10 листоп.
342. У вірі та надії : [про В. К. Миколоюка] / И. М. Дузь // Горизонт. – Одеса : Маяк, 1990. – С. 125–132.
343. У добру путь! : [про поетичні твори М. Стрельбицького «Комуністи», «Незрубай-дерево»] / И. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1971. – 19 черв.
344. Павло Усенко / И. М. Дузь // Литературные портреты. – Киев : Рад. письменник, 1960. – Т. 2. – С. 32–57.
345. Павло Усенко / И. М. Дузь // Матеріали до вивч. історії укр. літ. – Київ : Рад. шк., 1963. – Т. 5, кн. 1 : Рад. літ. – С. 513–530.
346. Павло Усенко / И. М. Дузь // Укр. рад. письменник : крит. нариси / ред. С. А. Крижанівський. – Київ : Рад. письменник, 1958. – Вип. 3. – С. 143–179.
347. Павло Усенко : [до 60-річчя з дня народж.] / И. М. Дузь // Літ. в шк. – 1962. – № 1. – С. 89–91.
348. Філософія оптимізму : [до 70-річчя від дня народж. М. Бажана] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1974. – 9 окт.
349. Шевченкіана Миколи Вороного / И. М. Дузь // Одес. вісті. – 1992. – 5 берез.
350. Шевченкіана В. Гадзінського / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1990. – 6 листоп.
351. Широти творчості : [про творчість О. Уварова] / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1973. – 22 груд.
352. Щедрый талант : [до 50-річчя А. Малишка] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1962. – 14 нояб.
353. «Я влюбился в пролетарскую Одессу» : [об укр. сов. писателе І. К. Маловичко] / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1990. – 16 янв.
354. «Я з тобою душею зливаюсь» : до 120-ліття від дня народж. поета М. Вороного / И. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1991. – 6 груд.

Творчість Павла Тичини

355. Боец переднего края : [про творчість П. Тичини] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1962. – 8 марта.
356. В защиту поэзии : к 100-летию со дня рождения П. Г. Тычины / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1991. – 26 янв.
357. Духовний світ поета : [П. Тичина] / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1994. – 12 січ.
358. Идейная убежденность поэта : [про творчість П. Тичини] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1981. – 27 янв.
359. Молодого, молодого, молодистого... : [до 90-річчя від дня народж. П. Тичини] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1981. – 27 січ.
360. Певец социалистической Родины : [про творчість Павла Тичини] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1961. – 27 янв.
361. Предтеча поезії «Партія веде» : [про вірш П. Т. Тичини «Партія веде»] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1985. – 31 січ.
362. Публіцистика Павла Тичини / І. М. Дузь // Павлові Тичині : зб., присвяч. 70-річчю з дня народж. і 50-річчю літ. діяльн. поета. – Київ : Рад. письменник, 1961. – С. 292–326.
363. Публіцистика П. Г. Тичини : [деякі особливості стилю публіц. 30-х р.] / І. М. Дузь // Питання рад. літ. – Одеса, 1959. – С. 124–138.
364. Світлий геній : завтра минає 100 років від дня народж. П. Г. Тичини / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1991. – 26 січ.
365. Творчість П. Г. Тичини в оцінці «Правди» / І. М. Дузь // Павло Тичина : зб. ст. / ред. І. М. Дузь [та ін.]. – Одеса, 1962. – С. 3–13.
366. Творчість П. Г. Тичини в оцінці «Правды» / І. М. Дузь // Українські радянські письменники : зб. літ.-крит. матеріалів. – Київ : Рад. шк., 1984. – С. 40–43.
367. П. Г. Тичина – співець соціалістичної батьківщини : до 90-річчя від дня народж. / І. М. Дузь // ЗНК. – 1981. – 23 січ.
368. Труд переростає у красу : [П. Тичина] / І. М. Дузь // Митці народу : зб. ст. – Одеса, 1961. – С. 18–31.
369. «Я счастлив, что тебя сегодня вижу» : [до 75-річчя від дня народж. П. Г. Тичини] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1966. – 26 янв.

Творчість Максима Рильського

370. Встреча, вписанная в сердца : [до 85-річчя від дня народж. М. Рильського] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1980. – 19 марта.
371. Естетичне кредо поета / І. М. Дузь // Максим Рильський : зб. ст. / редкол.: І. М. Дузь, Г. А. В'язовський ; ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1960. – С. 5–25.
372. Ленініана в творчості поета : [про М. Рильського] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1980. – 20 берез.

373. Наш дорогий ломикамінь : [М. Рильський про Лесю Українку] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1966. – 26 лют.
374. Незабутні зустрічі : [спогади про М. Рильського] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1967. – 26 берез.
375. Подарунок Максима Рильського / І. М. Дузь // Літ. Україна. – 1964. – 9 жовт.
376. Поезія праці : [про поезію М. Рильського] / І. М. Дузь // Праці ОДУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук. – 1958. – Т. 148, вип. 8. – С. 63–77.
377. Поет-патріот : до 50-річчя літ. діяльності та 65-річчя з дня народж. М. Рильського / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1960. – 19 берез.
378. Поетичне слово – комсомолові України : 19 берез. – 90 років від дня народж. М. Т. Рильського / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1985. – 19 берез.
379. Максим Рильський і Одеса / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1965. – 18 берез.
380. «Салют» поета : [про вірш М. Рильського «Салют»] / І. М. Дузь // Літ. Україна. – 1985. – 28 берез. – С. 3.
381. Славянська тема в поезії М. Рильського / І. М. Дузь // Труды ОГУ ім. І. І. Мечникова. Серія філол. наук. – 1958. – Т. 148, вип. 7 : Посвящ. IV Междунар. съезду славистов. – С. 73–85.
382. Син правди : к 90-літтю со дня рождення М. Рильського // Знамя коммунизма. – 1985. – 19 марта.
383. Сяйво його душі : до 90-річчя від дня народж. М. Т. Рильського / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1985. – 17 берез. ; Те саме // ЗНК. – 1985. – 22 берез.

Література ХХ століття. Драматургія

384. Дивосвіт Миколи Зарудного : [передмова] / І. М. Дузь // Зарудний М. Твори : у 2 т. / М. Зарудний. – Київ : Дніпро, 1991. – Т. 1. – С. 3–21.
385. Драматургічна Ленініана / І. М. Дузь // Прапор. – 1970. – № 4. – С. 87–93.
386. З Леніним у серці : [на шляхах до створення сценічного образу Ілліча] / І. М. Дузь // Укр. літературознавство. – 1970. – Вип. 9. – С. 53–63.
387. Из истории сценического образа Ленина / И. М. Дузь // Вопр. лит. народов СССР. – 1975. – Вып. 1. – С. 112–129.
388. Лениніана : [про однойм. виставу Одес. рус. драм. театру ім. А. Іванова] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1980. – 20 апр.
389. Мудрість ленінської спадщини : до проблеми типології драматургічної Ленініани / І. М. Дузь // Вітчизна. – 1977. – № 4. – С. 124–131.
390. Наснажений образом вождя : [про творчість І. Микитенка] / І. М. Дузь // Кіровогр. правда. – 1969. – 29 берез.
391. Нові матеріали до вивчення п'єси Я. Галана «Осередок» / І. М. Дузь // Літ. газ. – 1954. – 1 квіт.
392. Нові сторінки творчої історії : [до біопр. І. Микитенка] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1974. – 14 груд.
393. Образ В. И. Ленина в пьесе М. Шатрова «Революционный этюд» : к про-

- блеме документалізма / І. М. Дузь // Вопр. лит. народів ССРСР. – 1980. – Вып. 6. – С. 3–11.
394. «Образ Ленина – это мысль Ленина» : [про драму М. Шатрова «Революционный этюд»] / І. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1980. – 17 апр.
395. Писатель-патриот : [про Я. Галана] / І. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1954. – 24 окт.
396. Проліски драматургічної Ленініани / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1969. – 1 берез.
397. Розкриваючи велич образу вождя / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1975. – 21 січ.
398. Співець соціалістичної дійсності : [про І. Микитенка] / І. М. Дузь // Комсом. плем'я. – 1957. – 6 верес.
399. Так творився найдорожчий образ : [образ В. І. Леніна в укр. драматургії] / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1969. – 12 груд.
400. Талант, розкритий в Одесі : до 200-річчя видат. укр. драматурга М. Г. Куліша / І. М. Дузь // Чорном. новини. – 1992. – 8 груд.
401. У истоков драматургической Ленинианы / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1974. – 20 апр.
402. Украинская драматургическая Лениниана / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1969. – 22 окт. ; Те саме // Защитник Родины. – 1970. – 21 апр.
403. Українська радянська драматургія в слов'янському світі / І. М. Дузь // Великий Жовтень і розвиток духовної культури слов'янських народів : тези доп. і повідомл. ІХ Респ. славіст. конф. (Одеса, 12–14 трав. 1987 р.). – Одеса, 1987. – Ч. 2. – С. 54–55.

Творчість Олександра Корнійчука

404. Богатство духовного мира : [до 70-річчя О. Корнійчука] / І. М. Дузь // Защитник Родины. – 1975. – 25 мая.
405. В майстерні драматурга : [з творчої історії драми О. Корнійчука «Платон Кречет»] / І. М. Дузь // Проблеми, жанри, майстерність : літ.-крит. ст. – Київ : Рад. письменник, 1976. – Вип. 1. – С. 157–172.
406. Героїка народної боротьби : до творч. історії п'єси «Фронт» / І. М. Дузь // Рад. літературознавство. – 1985. – № 5. – С. 38–42.
407. З творчої історії образу Леніна : [за п'єсою О. Корнійчука «Правда»] / І. М. Дузь // Рад. літературознавство. – 1975. – № 5. – С. 50–55.
408. З творчої лабораторії О. Корнійчука : [про дві редакції п'єси «Платон Кречет»] / І. М. Дузь // Рад. літературознавство. – 1977. – № 4. – С. 71–74.
409. Золото душі / І. М. Дузь // Пам'ять серця : спогади про Олександра Корнійчука. – Київ : Дніпро, 1978. – С. 382–408.
410. Людям усіх поколінь : [про п'єсу О. Корнійчука «Пам'ять серця»] / І. М. Дузь // Україна. – 1980. – № 21. – С. 10–11.
411. Людський, усміхнений : [спогад про О. Корнійчука] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1974. – 9 лют.

412. «Одеса вписалася в моє серце» : до 70-річчя О. Корнійчука / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1975. – 25 трав.
413. Оптимістична трагедія / І. М. Дузь // Корнійчук О. Загибель ескадри / О. Корнійчук. – Київ : Дніпро, 1967. – С. 3–9.
414. Переможна хода «Загибелі ескадри» / І. М. Дузь // Укр. театр. – 1984. – № 2. – С. 25–26.
415. Під осяйною зорею : «Загибель ескадри» О. Корнійчука на Харк. сцені / І. М. Дузь // Прапор. – 1983. – № 8. – С. 123–125.
416. Проблеми творчості О. Корнійчука та його місце в світовій драматургії / І. М. Дузь // О. С. Корнійчук і проблеми розвитку української радянської драматургії : тези доп. Міжвуз. наук. конф. (Одеса, черв. 1965 р.). – Одеса, 1965. – С. 3–8.
417. П'єса – як виграна битва : [про драму О. Корнійчука «Фронт»] / І. М. Дузь // Робітн. газ. – 1985. – 25 трав.
418. П'єсу завершено в Одесі : [про п'єсу О. Корнійчука «Платон Кречет»] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1975. – 20 верес.
419. П'єса-воин : о пьесе А. Корнейчука «Фронт» / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1975. – 17 янв.
420. Так народжувався твір : [як створювалася відома п'єса О. Корнійчука «Фронт»] / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1985. – 18 квіт.
421. Творча історія «Правди» : до 70-річчя з дня народж. О. Корнійчука / І. М. Дузь // Дніпро. – 1975. – № 5. – С. 146–149.
422. Флагман української драматургії : [про О. Корнійчука] / І. М. Дузь // Робітн. газ. – 1965. – 25 трав.

Творчість Михайла Стельмаха

423. Жовтневі зустрічі : до 75-річчя з дня народж. Михайла Стельмаха / І. М. Дузь // Київ. – 1987. – № 5. – С. 135–138.
424. Кризь кривду до правди : [до 80-річчя видат. укр. письменника М. П. Стельмаха] / І. М. Дузь // Поділ. вісті (Хмельн.). – 1992. – 1 лип.
425. Кризь терни КДБ : до 80-річчя з дня народж. М. П. Стельмаха / І. М. Дузь // Одес. вісті. – 1992. – 27 трав.
426. Молоде душею слово : до 75-річчя з дня народж. Михайла Стельмаха / І. М. Дузь // Рад. Україна. – 1987. – 24 трав.
427. На землі, що бринить весняним цвітом : до 75-річчя з дня народж. М. П. Стельмаха / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1987. – 23 трав.
428. Образы народной эпопеи : [про творчість М. Стельмаха] / И. М. Дузь // Правда Украины. – 1965. – 7 февр.
429. Окриленість : [до 60-річчя з дня народж. М. Стельмаха] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1972. – 24 трав.
430. Памяти Михайла Стельмаха / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1987. – 16 апр. ; Те саме // Комсом. іскра. – 1987. – 21 квіт.
431. Пам'яті Михайла Стельмаха / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1987. – 22 квіт.

- 432.Посвящается Михаилу Стельмаху / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1987. – 15 апр.
- 433.Правда і кривда : до 80-річчя видат. укр. письменника М. П. Стельмаха / І. М. Дузь // Чорном. новини. – 1992. – 21 трав.
- 434.Самобытний талант : к 50-летию М. Стельмаха / И. М. Дузь // Знамя коммунизма. – 1962. – 23 мая.
- 435.Солдат, писатель, патриот : к 60-летию со дня рождения лауреата Ленин. премии М. Стельмаха / И. М. Дузь // Защитник Родины. – 1972. – 24 мая.
- 436.Стельмах – драматург / І. М. Дузь // Про Михайла Стельмаха : літ.-крит. матеріали / ред. І. М. Дузь. – Київ, 1972. – С. 110–145.

Компаративні студії

- 437.Белорусская литература на страницах «Правды» / И. М. Дузь // Неман. – 1984. – № 3. – С. 172–173.
- 438.Большой вам работы : [про творчість поета Ю. Шесталова] / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1984. – 5 мая.
- 439.Братерства торжество / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1980. – 20 січ.
- 440.Будівничий мостів дружби : до 90-річчя від дня народж. письменника М. С. Тихонова / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1986. – 3 груд.
- 441.Епохальна книга : [Анрі Барбюс] / І. М. Дузь // Прикордон. комунар. – 1940. – 30 серп.
- 442.Єднання літератур / І. М. Дузь // Чорном комуна. – 1982. – 25 квіт.
- 443.Жорна наруги : до 85-річчя з дня народж. відомого євр. письменника, нашого земляка Ноте Лур'є / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1991. – 15 січ.
- 444.З молоді білоруської поезії : [про вірші В. Шніпа та Л. Дранька-Мойсюка] / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1991. – 29 серп.
- 445.Збратані на віки / І. М. Дузь // Рад. Україна. – 1989. – 16 листоп.
- 446.Идейные истоки «Путеводной звезды» : к твор. истории пьесы Камиля Яшена / И. М. Дузь // Звезда Востока. – 1976. – № 8. – С. 138–141.
- 447.Його університети : до 80-річчя Н. Лур'є / І. М. Дузь // Комсом. іскра. – 1986. – 18 січ.
- 448.Легенда про велич народу : [про твір Назима Хикмета «Легенда о любви»] / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1953. – 30 лип.
- 449.Ноте Лур'є – 80 / І. М. Дузь // Горизонт. – Одеса : Маяк, 1986. – С. 137–138.
- 450.Мастер, гражданин, человек : к 85-летию со дня рождения писателя Нотэ Лурье / И. М. Дузь // Веч. Одесса. – 1991. – 14 янв.
- 451.Містами та селами братньої Болгарії : нотатки письменника / І. М. Дузь // Чорном. комуна. – 1969. – 4 листоп.
- 452.Молоді поети Білорусії : [Л. Фіалковська та З. Морозов] / І. М. Дузь // Одес. ун-т. – 1990. – 14 листоп.
- 453.Москва в українській радянській поезії / І. М. Дузь // Рад. Поділля. – 1947. – 6 верес.
- 454.Навеки с Москвой : [тема возз'єднання України з Росією у рад. худож.